

divadelní hromada

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů
a recitátorů ve východních Čechách
na pomezí Moravy a části Sudet.

podzim
ma
2023
č. LXXXVIII

Vydává:
Centrum uměleckých aktivit,
příspěvková organizace
Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové
ve spolupráci s Volným sdružením
východočeských divadelníků. Vychází 2x ročně.
Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,
Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěřová,
Alexandr Gregar.
Grafická úprava: Jan Fikejz.
Foto na obálce: Valpuržina noc rave,
Poslední nakonec, ZUŠ Mladá Boleslav.
Foto: Jakub Antonín.
Tisk: FRONTE s.r.o.
Registrováno na MK ČR E 11424.
Vychází za finančního příspěví MK ČR.
Náklad 500 ks.
Neprošlo jazykovou úpravou.

www.vsvd.cz
www.cuahk.cz

DIVADELNÍ HROMADA / ČÍSLO LXXXVIII PODZIM - ZIMA 2023

„Logika tě dostane z bodu A do bodu B. Představivost tě dostane všude.“

Albert Einstein
teoretický fyzik, jeden z nejvýznamnějších vědců všech dob
(1879 - 1955)

divadelní hromada

Zpravodaj amatérských divadelníků, loutkářů a recitátorů
ve východních Čechách, na pomezí Moravy a Sudet.

podzim
ma
2023
č. LXXXVIII

„Logika tě dostane z bodu A do bodu B. Představitost tě dostane všude.“

Albert Einstein

teoretický fyzik, jeden z nejvýznamnějších vědců všech dob.

(1879 - 1955)

Vydává:

Centrum uměleckých aktivit,
příspěvková organizace

Tomkova 139/22, 500 03 Hradec Králové

ve spolupráci s Volným sdružením

východočeských divadelníků. Vychází 2x ročně.

Redakce: Kateřina Fikejzová Prouzová,

Josef Jan Kopecký, Lucie Kotěrová,

Alexandr Gregar.

Grafická úprava: Jan Fikejz.

Foto na obálce: Karolína Novotná jako

Viktorka na přehlídce Audimafor.

Foto Michal Kňava.

Tisk: FRONTE s.r.o.

Registrováno na MK ČR E 11424.

Vychází za finančního příspěví MK ČR.

Náklad 500 ks.

Neprošlo jazykovou úpravou.

www.vsvd.cz

www.cuahk.cz

ÚVODNÍK.....	4
VE VOLNÉM STYLU	
RADA VSVD.....	5
PLÁN ČINNOSTI VSVD NA ROK 2024.....	6
POZVÁNKA NA VALNOU HROMADU VSVD.....	8
V CENTRU DĚNÍ	
ČERVENÝ KOSTELEC 2024 15.–18. 2. 2024 DIVADLO J. K. TYLA.....	9
OKÉNKO JARDY SOUČKA ANEB O VZDĚLÁVÁNÍ.....	10
PRKNA PRAŠTĚLA	
JAK SE MAJÍ DIVADELNÍCI V MEZIMĚSTÍ.....	12
10 LET DIVADELNÍCH VÝPRAV NA SLOVENSKO DS NA TAHU.....	13
STO LET SMIŘICKÉHO LOUTKOVÉHO DIVADLA.....	14
NODIVSE ROZDÁVAL RADOST DÍKY CHARITATIVNÍMU FESTIVALU.....	14
LETOŠNÍ SEZÓNA V DIVADLE EXIL NABÍDNE PĚT PREMIÉR.....	16
OHLÉDNUTÍ ZA 15 LETY ČINNOSTI OČB ORLICE, POTŠTEJN.....	19
PERNŠTEJNLOVE PO 8.....	21
POSED OPĚT VE SVITAVÁCH JAKO KAŽDÝ ROK.....	22
EJHLE, LOUTKA PO 16.....	23
76. KLICPERŮV CHLUMEC.....	23
TÝNIŠŤSKÝ DIVADELNÍ PODZIM PO 54.....	25
MEZIMĚSTSKÉ DIVADLENÍ HRY PO 59.....	25
SYMPOSION 2023 PO 52.....	26
DIVADELNÍ ERBENŮV MILETÍN POD 27.....	26
PŘEHLÍDKA STÍNĚNÍ V CHOCNI.....	27
PODZIM S VICENOU NEJEN V ÚSTÍ NAD ORLICÍ.....	27
OSOBNOSTI	
Mgr. ALENA EXNAROVÁ.....	29
STANISLAVA MOTALOVÁ.....	29
JAROSLAV HLÍDEK.....	30
VLADIMÍR KNĚŽOUREK.....	30
ANTRÉ	
ANTRÉ BILANCUJE.....	31
DITA POUSTECKÁ.....	31
TOMÁŠ JIREČEK.....	32
ZDENĚK VYLÍČIL, VLADIMÍR HETFLEJŠ.....	33
IRČA VAŇKOVÁ, LUCIE HOTAŘOVÁ.....	33
LENKA LÁŽŇOVSKÁ.....	34
KRISTÝNA KUDRNÁČOVÁ.....	35
VLADO BEŇO, PAVEL PETROVICKÝ.....	36
MARTIN ŽATEČKA.....	36
MILAN UHDE.....	37
LUDEK SMADIŠ.....	38
PETR LUKEŠ.....	39
ANNA ZINDULKOVÁ HLAVÁČKOVÁ.....	39
NINA MALÍKOVÁ.....	40
MIŘEK VRBICKÝ.....	41
VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH	
DĚTSKÁ SCÉNA 2023.....	42
MLADÁ SCÉNA 2023.....	42
LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM 2023.....	45
DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ 2023.....	51
JIRÁSKŮV HRONOV 2023.....	54
FEMAD 2023.....	65
KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM 2023.....	66
RAČTE VSTOUPIT	
GRAND FESTIVAL SMÍCHU 2023.....	68
CYKLUS BESEDA X SE V PŘÍŠTÍM ROCE VRÁTÍ DO KLICPEROVA DIVADLA.....	68
VE SLUŽBÁCH THÁLIE	
ALEXANDR GREGAR 80.....	69
PETR HRUŠKA 80.....	72
PAVEL ŠVORČÍK 70.....	72
JANA PORTYKOVÁ 60.....	73
MIMO RUBRIKA	
PROPAGAČNÍ DESATERO.....	74

Josef Jan Kopecký, předseda VSVD, foto Ivo Mičkal.

01/ ÚVODNÍK

Veleúspěšný rok českého amatérského divadla.

Koho by během covidu napadlo, že jakmile tato pandemie odezní, bude české amatérské divadlo zažívat takové úspěchy. Ne že by to bylo nezasloužené nebo neopodstatněné, jen to bylo, alespoň pro mě, překvapivé. I díky intenzitě a množství těchto úspěchů. Rok 2023 se jistě zapíše mezi ty nejúspěšnější v posledním čtvrtstoletí. Kvůli čemu?

Jednak tu existuje reálná šance, že bude „české amatérské hraní divadla“ zapsáno na reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO. To bych považoval za obrovský úspěch – a i kdyby se tento zápis nakonec prosadit nepodařilo, je to zpráva. Je to zpráva pro nás amatérské divadelníky, že si naší práce váží nejenom divácká veřejnost, ale i lidé kompetentní ve veřejné správě a odborná veřejnost, která na přípravě podkladů pro tento zápis pracuje.

Nevěřili byste, kolik práce a diskusí příprava tohoto nominačního materiálu stála. Možná vás zaujal už samotný název činnosti, která má být zapisována. Slovo činnost podtrhuji – zapisujeme totiž „aktivitu“ ochotníků. A použil-li jsem na konci minulé věty slovo „ochotník“, musím také vysvětlit, proč je to „amatérské hraní“, nikoli „ochotnické hraní“: jde o překlad. Nominační materiály se musí přeložit do světových jazyků – a přesný ekvivalent slovu „ochotnické“ v jiných jazycích prostě není. Proto se pracovní skupina, která podklady připravuje, rozhodla použít slovo „amatérské“. Na stejný seznam se již podařilo v roce 2016 zapsat slovenské a české loutkářství, doufejme tedy, že se podaří prosadit i zápis ochotnického hraní divadla.

Už v titulku píšu o úspěších. A čeští divadelní amatéři byli veleúspěšní. A bylo o nich slyšet!

Po nucené covidní pauze jsme všichni vnímali obtíže

spojené s restartem naší činnosti, naší práce. Roky 2020 a 2021 zanechaly šrámy, které se hojily jen pomalu. Rok 2022 bych proto nazval „rokem rekonvalescence“, díky entuziasmu a nadšení amatérských divadelníků jsme však rehabilitovali – a v roce 2023 prožili „renesanci“! A to ve velkém gardu!

Nesledoval jsem vždycky jména v širší nominaci na Thálii, nepamatuji si všechny nominanty na Cenu Divadelních novin. Proto mne možná někteří z Vás opraví. Přesto: Nejsem si vědom toho, že by kdy v minulosti došlo k tomu, že by byl amatérský divadelník nominován na obě tato prestižní ocenění! Letos se to stalo! Letos ano! Byla to Hanka Voříšková, která se objevila se svou inscenací Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak komárů jak v nominacích na Thálii, tak v nominaci na Cenu Divadelních novin. Považuji to za superúspěch! A Hance samozřejmě moc a moc gratuluju! Že se jedná o věc vynikající jsme konečně věděli už při jejím prvním zhlédnutí na letošním Audimaforu. Na Jiráskův Hronov se dostala s nominacemi a doporučeními jak z Loutkářské Chrudimi, tak ze Šrámkova Písku a Wolkerova Prostějova.

Mezi držitele Ceny Divadelních novin se letos zapsal tvůrčí tým Tekutých Písků, publikace, kterou vydalo NIPOS/Artama a která mapuje historii Šrámkova Písku v letech 1957–2021. Laureátem se stal Saša Gregar, cenu si převzal společně s Alenou Crhovou a Lenkou Lázňovskou. Jistě uznáte, že i toto je obrovský úspěch! Sašovi i jeho tvůrčímu týmu gratuluju! A musím říct, že když se mi Písky dostaly vloni na Hronově poprvé do ruky, nemohl jsem jinak, než si je detailně nastudovat. Ne že bych byl účasten všech více než 60 mapovaných ročníků, ale nějaké čtvrtstoletí této přehlídky si pamatuju, proto to pro mne byl exkurs v čase, milé vzpomínání, krásné připomenutí (do jisté míry určitých) vzpomínek. Prostě skvělá kniha.

Zmínit tu musím ještě jednu oceněnou, byť nepatří mezi amatéry. Je jí Nina Malíková, která letos na náš návrh získala Cenu Ministerstva kultury za neprofesionální divadelní a slovesné aktivity. Nina si takové uznání více než zaslouží! Za vše, co (nejen) pro české loutkářství udělala. Pan ministr jí ocenění předal v reprezentačních prostorách Nostického paláce, za loutkáře, amatéry a VSVD jsme jí společně s Michalem Drtinou k ceně poblahopřáli na zahájení letošní Loutkářské Chrudimi. Vidět celé Pippichovo divadlo ve stoje aplaudovat „své Nině“ byl velký zážitek!

A ještě jedna Cena Divadelních novin si zaslouží pozornost: Divadlo Drak, resp. Jakub Vašíček ji získal společně se Šimonem Spišákem za režii inscenace Zapsaný spolek českých a slovenských loutkářů uvádí: Kašpárek a zbojník. Ano, jedná se o profesionální divadlo, ale odkazuje k loutkářství jako takovému, k jeho kořenům. Hezky se nám to všechno propojuje. Stejná inscenaci získala před několika týdny také Cenu Českého

střediska UNIMA Erik. (Netřeba připomínat, že do loňska byla dlouholetou předsedkyní Českého střediska – Nina Malíková! Vidíte, jak to vše do sebe zapadá?) Řekl jsem cena Erik? A víte, kdo získal druhé místo? Jistě, opět amatér, opět Východočech! Tedy přesněji: Bažantova (východočeská) loutkářská družina. Nelkej, Čechie! zvalcovalo přehlídky postupové i nepostupové – a po právu zabodovalo i v „loutkářském Oskaru“. Druhé místo je krásné místo – a já do Poniklé moc a moc gratuluju!

Mám proto velkou radost. Velkou radost, že české amatérské divadlo nestagne – ba právě naopak! Těším se na přehlídky nové sezóny, přeju všem inscenátorům, aby se pro ně rok 2024 stal rokem úspěšným! Přeju nám všem, aby o nás bylo slyšet, abychom se z naší práce radovali – případně i bez velkých ocenění. Pro ně to přece neděláme! No ale kdyby přišla...

Požehnané Vánoce, úspěšný rok 2024, hodně štěstí, pevné zdraví a spokojenost Vám za celé VSVD přeje

-jkk-

02/ RADA VSVD

Co dělá rada VSVD? Sdílí své zkušenosti, postřehy, hodnotí a navrhuje řešení. Stále trváme na tom, že osobní setkání je nejlepší podhoubí pro nápady a spolupráci. Co jsme řešili v září a listopadu?

Krajské postupové přehlídky se v roce 2023 vrátily po covidu v plné síle. To hlásíme nejen z východních Čech. Tuto příjemnou skutečnost zaznamenaly pořadatelé napříč celou republikou. O to větší byl boj dostat se do programu celostátních přehlídek.

Dlouhodobě Centrum uměleckých aktivit a Volné sdružení východočeských divadelníků řešilo přehlídku venkovských divadel v Miletíně. Ačkoliv miletínský soubor SDO Erben napínal své síly, jak mohl, dosáhla přehlídka už svých limitů. Nepodařilo se v místě udržet diváckou základnu. Nabídnout souborům a divadelním fanouškům možnosti ubytování (kromě kempu v chatkách není v Miletíně jiná možnost), samotné divadlo v místě by potřebovalo lepší technické vybavení. Proto jsme začali společně hledat nové místo pro přehlídku. Požadavkem byla obec do pěti tisíc obyvatel (ale raději více než méně), kde je aktivní soubor, vybudovaná divácká základna. Snadno dopravně dostupné místo, kde nechybí ubytovací kapacity a je dobře vybavené divadlo, ideálně s barem otevřeným do rána.

Po mnoha jednáních se nakonec přehlídka venkovských divadel stěhuje do Police nad Metují. Zveme na první ročník v nových kulisách. Přijďte, potřebujeme zpětnou vazbu.

Celostátní přehlídky byly hodnocené jako úspěšné.

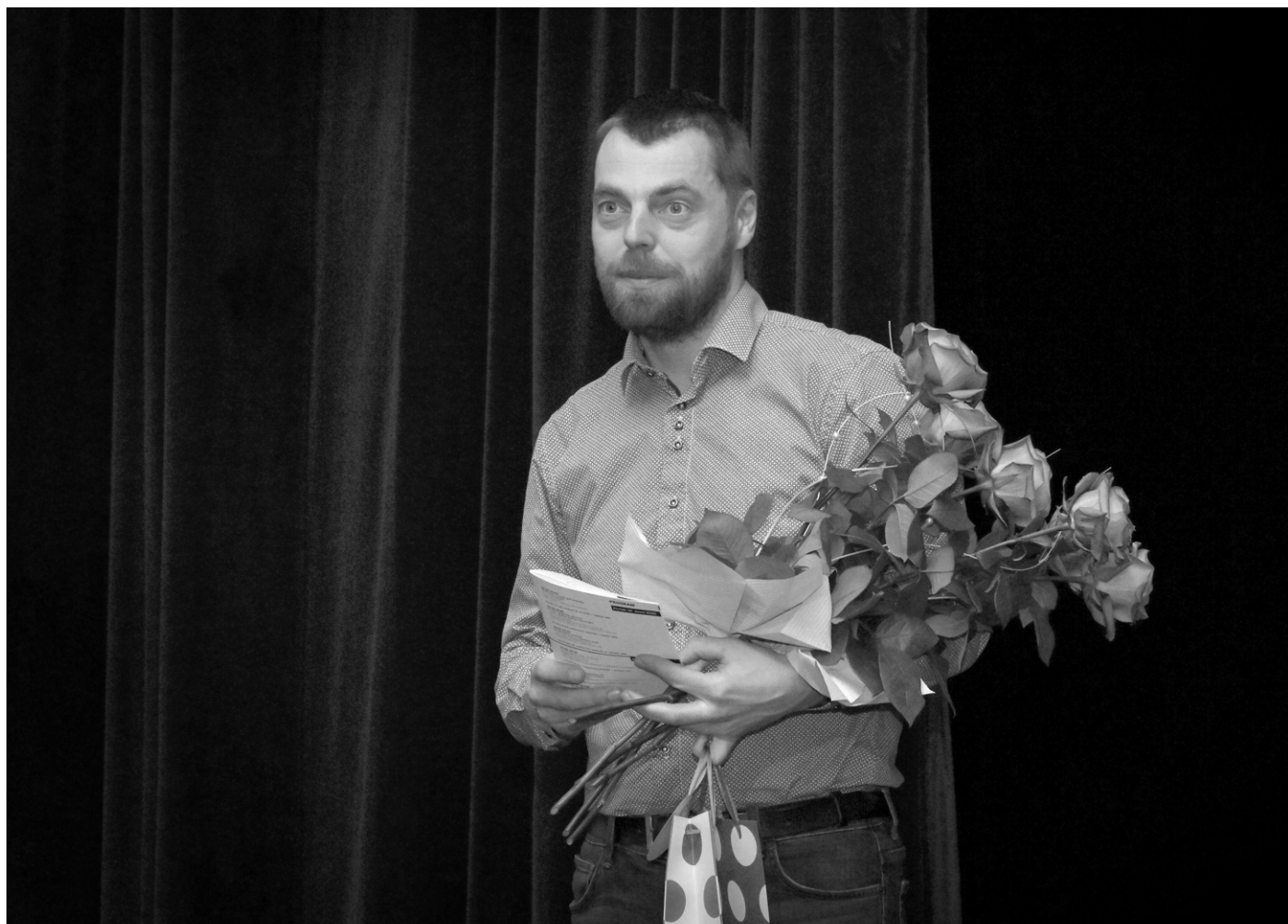
VSVD v Centru uměleckých aktivit zastupuje Kateřina Fikejzová Prouzová, foto Jan Slavíček.

Divadelní piknik Volyně byl kritizován pro nedostatek ubytovací kapacity a chybějící občerstvení v pozdějších hodinách. Loutkářská Chrudim si získala chválu pro výbornou atmosféru. Bohužel bylo za divadlem Karla Pippicha zrušeno tradiční místo setkávání divadelníků. Ti se kvůli tomu ve skupinkách rozptýlili po městě. K ostatním přehlídkám nebyly připomínky.

Festival Jiráskův Hronov čelil problémům se stravováním účastníků, které však byly improvizčně vyřešeny. Ministr kultury Martin Baxa navštívil přehlídku a byl upřímně překvapen nad jejím rozsahem, plným hledištěm i atmosférou. A my už v této chvíli víme, že hronovská přehlídka připravuje na další sezónu nový hrací prostor. Bude to blackbox o velikosti 10 x 8 metrů s hledištěm pro stovku diváků.

Už třetím rokem se Volné sdružení východočeských divadelníků zapojilo do mezinárodního festivalu REGIONY v Hradci Králové. V prostoru Dvorany Nového Adalbertina jsme uvedli devět představení. Navíc jsme z tohoto krásného prostoru vysílali živě festivalové zpravodajství s účastníky REGIONŮ. Pokud má někdo z vás se do organizace naší stage zapojit, budeme rádi za každou pomocnou ruku.

Vzhledem ke stále náročnější finanční situaci ve VSVD, dochází k několika změnám. Od roku 2024 se zvyšuje členský příspěvek. Kolektivy uhradí 1500,- Kč, jednotlivci 400,- Kč, studenti a důchodci polovic. Nadále VSVD bude podporovat vzdělávání svých členů. U jednorázových divadelních kurzů pořádaných Centrem

Tomáš Šimek, ředitel Městského kulturního střediska v Červeném Kostelci, foto Ivo Mičkal.

uměleckých aktivit platí sleva 50 % při plné účasti člena. Dále nabízíme, že souborům zprostředkujeme lektora pro semináře na klíč pro konkrétní potřeby souboru.

S politováním oznamujeme, že navzdory všem snahám zachovat formát našeho tradičního Cenění, nakonec od něj upouštíme. Důvodem je malý zájem ze strany souborů. A dělat akci pro patnáct účastníků se nám nezdá smysluplné. Na druhou stranu jsme si dali za cíl vymyslet jinou společenskou akci, kde bychom se mohli společně sejít a bavit se.

Náš pořad o divadle Antré, který můžete sledovat na kanále YouTube má za sebou více než 150 dílů. A nově je také k nalezení jako podcast na platformě Spotify.

Dále VSVD podpořilo aktivně zapsání „amatérského hraní divadla“ na seznam UNESCO. Navrhlo na udělení Ceny Pavla Dostála královéhradecké Divadlo Jesličky Josefa Tejkla. A všechny vás vyzývá, abyste zaslali své návrhy na udělení Zlatého odznaku J. K. Tyla za celoživotní přínos amatérskému divadlu.

Máte nějaká další témata, kterým bychom se podle vás měli věnovat? Napište nám na info@vsvd.cz.

Kateřina Fikejzová Prouzová

03/ PLÁN ČINNOSTI VSVD NA ROK 2024

VSVD hájí zájmy svých členů, propaguje jejich činnost, pořádá nebo spolupořádá regionální postupové přehlídky všech divadelních oborů – činoherního a alternativního divadla, loutkového dětského, divadelní festivaly. Spolupracuje při nejrůznějších divadelních projektech, organizuje vzdělávací akce pro amatérské režiséry, scénografy, herce, vedoucí dětských divadelních souborů a poskytuje odborné informace, přispívá ke vzájemné inspiraci.

Plán činnosti 2024

DIVADELNÍ HROMADA

- plánování, redakce, editace

jaro – léto 2024 (jarní přehlídky, bedekr souborů, metodika)

podzim – zima 2024 (celostátní přehlídky, VSVD)

Informuje o činnosti východočeských divadelníků, včetně alternativních i dětských tvořivých aktivit.

Zveřejňuje reflexe tvorby souborů i jednotlivců, informuje o národních přehlídkách a o působení souborů z východočeského regionu na těchto přehlídkách, informuje o možnostech vzdělávání. Zveřejňuje propozice oborových přehlídek, jejich následné hodnocení a kritické ohlasy. Uveřejňuje teoretická zamyšlení nad současnými problémy amatérského divadla a věnuje se členské základně VSVD. Hromada rovněž propaguje činnost profesionálních divadel na území východních Čech.

Distribuce: na základě adresáře členům Volného sdružení východočeských divadelníků, odborným institucím, institucím veřejné správy, členům odborných rad, dalším spolupracovníkům, účastníkům akcí, o kterých DH referuje a na základě povinného výtisku.

Ve spolupráci s Centrem uměleckých aktivit, Hradec Králové. Vychází v nákladu 500 ks.

MAPOVÁNÍ

VSVD má celorepublikovou působnost, sdružuje členy působící i mimo oblast severovýchodních Čech a Vysočiny, amatérské divadelníky i některé profesionály a další příznivce.

Mapování amatérské divadelní činnosti především na území bývalého Východočeského kraje. Jde převážně o kraj Královéhradecký, Pardubický a číste krajů Vysočina a Liberecký. Přímé oslovení souborů. Navštěvování jejich představení.

METODIKA

Metodická práce není cílem, ale prostředkem pro vědomé, organizované, řízené, systematické naplňování cílů organizace.

Aktivní spolupráce se soubory při vytváření jejich inscenací / projektů. Pomoc souborům v otázkách legislativy, grantové politiky, ekonomiky a marketingu. Pomoc souborům v otázkách dramaturgie, režie, práce s hercem a v dalších otázkách výstavby inscenace. Pomoc souborům v teoreticko-historickém rámci ukotvení jejich práce i jich samotných.

ODBORNÝ PORADNÍ ORGÁN

Poměrně velká rada VSVD je koncepčním, zpravodajským a koordinačním orgánem a schází se cca čtyřikrát do roka. Je tvořena z pořadatelů divadelních přehlídek ve čtyřech krajích. Z aktivních divadelníků, pedagogů. Její členové přinášejí cennou zpětnou vazbu od souborů směrem k divadelním přehlídkám a lektorským sborům i k potřebám vzdělávání a rozvoje.

Směrem k Centru uměleckých aktivit

- výběr souborů do přehlídek na základě znalosti souboru v souvislostech
- výběr lektorského sboru na základě znalosti lektorů, jejich práce, schopností, reakce souborů na ně, na vzájemnou symbiózu lektorů v konkrétních porotách

Směrem k souborům

- doporučení konkrétních inscenací na konkrétní přehlídky
- doporučení konkrétních vzdělávacích seminářů podle potřeb souborů
- propojování souborů a jejich členů pro společná témata

KOMUNIKACE S NIPOS-ARTAMA A MINISTERSTVEM KULTURY

Členové rady VSVD jsou členy odborných rad NIPOS-ARTAMA, resp. komisí MK ČR. V radách a komisích diskutují o konkrétních problémech přehlídek a souborové činnosti v regionu. Mají možnost ovlivnit nastavení pravidel. Naopak směrem k východočeským divadelníkům přinášejí aktuální informace a nabízí jasný vhled do systému.

WEBOVÉ STRÁNKY A SOCIÁLNÍ SÍŤ

Prezentace aktuálního dění na východočeské divadelní scéně. Oznámení o vyhlášení přehlídek, jejich programu a výsledcích. Externí informace přínosné směrem k činnosti souborů.

POSTUPOVÉ PŘEHLÍDKY

VSVD se společně s Centrem uměleckých aktivit podílí na regionálních přehlídkách v krajích, kde má tradiční členy.

Červený Kostelec 15.–18. 2. 2024

Spolupořadatel v místě: DS Na tahu, Červený Kostelec, člen VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky

DS Na tahu – péče o sobory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaděčky, technika)

Audimafor 22.–24. 3. 2024

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky; péče o soubory v místě konání

DIV SE: DIVadelní SETkání 12.–14. 4 2024

(spojená přehlídka dětských a loutkářských souborů)
Spolupořadatel v místě: Divadlo Jesličky Josefa Tejkla, Hradec Králové, člen VSVD

VSVD – informace o přihlášených souborech a inscenacích, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky

Divadlo Jesličky – péče o sobory v místě konání (pečovatel, divadelní bar, technika)

Přehlídka venkovských souborů v Polici nad Metují 7.–9. 6. 2024

Spolupořadatel v místě: DS Kolár, Police nad Metují, člen VSVD

VSVD – výběr inscenací do přehlídky, sestavení návrhu programu, návrh na složení lektorského sboru, zajištění článků pro Divadelní hromadu, zajištění on-line zpravodajství z přehlídky

DS Kolár – péče o sobory v místě konání (pečovatel, kuchyně, divadelní bar, šatny, uvaděčky, technika) VSVD je také partnerem přehlídek v dalších krajích – Modrý kocour, Dospělí pro radost dětem, Svitavský Fanda, Orlická maska a další. I v těchto případech kooperuje s místními soubory – členy VSVD, které přehlídky zajišťují v místě!

Přehlídky organizované členy VSVD

Modrý kocour 15.–18. 2. 2024, Městské divadlo Turnov, pořadatel: Turnovská Bohéma, Turnovské divadelní studio

Orlická maska 14.–17. 3. 2024, Roškotovo divadlo a Malá scéna, Ústí nad Orlicí, pořadatel: Malá scéna ve spolupráci s DS Vicena

Fandův dýchánek 1.–2. 4. 2024, Kulturní centrum Fabrika, Svitavy, pořadatel: Středisko kulturních služeb města Svitavy

Turnovský drahokam 15.–17. 3. 2024, Městské divadlo Turnov, pořadatel: loutkářský soubor Na židli

Dospělí pro radost dětem 10.–12. 5. 2024, KD Ostrov, Havlíčkův Brod, pořadatel: ADIVADLO, Havlíčkův Brod

ZLATÝ ODZNAK J. K. TYLA

Ve spolupráci s dalšími zájmovými divadelními organizacemi uděluje každoročně za mimořádné zásluhy Zlatý odznak Josefa Kajetána Tyla a to vždy k 1. květnu a je předáván po dohodě s pořadatelem např. na Jiráskově Hronovu, Loutkářské Chrudimi, Krakonošově divadelním podzimu, nebo v rámci významné akce příslušné organizace. Tímto morálním oceněním bylo od roku 2002 oceněno více jak sto jedinců ze všech oborů amatérského divadla. Ocenění je považováno za nejvyšší ocenění ochotníků v zemi.

VALNÁ HROMADA

Vrcholným orgánem VSVD je každoroční valná hromada, v intervalu pěti let volební, agendu sdružení zajišťuje Rada VSVD, kterou tvoří zvolení zástupci členské základny. Exekutivu VSVD tvoří předseda, místopředseda, jednatel a pokladník sdružení.

FESTIVAL VSVD NA REGIONECH

V rámci divadelního festivalu REGIONY v Hradci Králové, který koná v červnu 2020 chystáme už po čtvrté přehlídku souborů VSVD. Naše soubory hrají ve dvoraně Nového Adalbertina a těší se velkému diváckému zájmu. Žánrově není přehlídka omezená. Těšíme se na pohádky i experimenty.

ANTRÉ

Audiovizuální divadelní zpravodajský a žurnalistický projekt. Video pořad a podcast s vlastním obsahem. Hosté z řad amatérských i profesionálních divadelníků. Rozhovory ze studia i z terénu. Reportáže z místa působení umělců. Projekt měl svou premiéru v lednu 2021. Do konce roku 2023

budeme mít za sebou více než 150 dílů streamu. Každoročně se živě hlásíme také z REGIONŮ nebo se aktivně podílíme na Festivalových minutách Jiráskova Hronova.

-kfp-

04/ POZVÁNKA NA VALNOU HROMADU VSVD

Vážení a milí členové Volného sdružení východočeských divadelníků, zveme Vás na VALNOU HROMADU našeho sdružení, která se bude konat **v sobotu 10. února 2024 od 12:00 na scéně Divadla Exil v Pardubicích (Machova pasáž, Třída Míru 60, 530 02 Pardubice, vchod z parkoviště).**

Jednání bude podle dobrého zvyku zakončeno divadelně. Svou účast, prosím, potvrďte do konce ledna na e-mail: info@vsvd.cz.

Stanislav Rytých, foto Ivo Mičkal.

Předseda lektorského sboru červenokostelecké přehlídky Aleš Bergman, foto Ivo Mičkal.

05/ ČERVENÝ KOSTELEC 15.–18. 2. 2024 DIVADLO J. K. TYLA

DIVADELNÍ FESTIVAL

27. KRAJSKÁ POSTUPOVÁ PŘEHLÍDKA AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO A HUDEBNÍHO DIVADLA

Přehlídku pořádá Centrum uměleckých aktivit, Volné sdružení východočeských divadelníků, Městské kulturní středisko Červený Kostelec a Divadelní soubor NA TAHU s finanční podporou Královéhradeckého kraje a Ministerstva kultury ČR.

čtvrtek 15. února 2024

10:00 / Pobertové – DS Jirásek, Týniště nad Orlicí

D. Vondráčková: Když končí hra
Hořká komedie z prostředí umělecké konzervatoře.
Délka představení: 120 minut včetně přestávky

15:00 / DS Symposion, Třebechovice pod Orebem

J. Kolár: Jen pro zvané
Anglická komedie o manželském páru a třech tchyních.
Délka představení: 135 minut včetně přestávky

19:00 / DS Vicena, Ústí nad Orlicí

D. Sedlák: Se starci na chmelu...
Komedie o plynoucím čase, který mění lidské plány.
Délka představení: 90 minut bez přestávky

pátek 16. února 2024

10:00 / Divadlo A1, Hlinsko

A. Procházka: Přes přísný zákaz dotýká se sněhu
Situační komedie plná nedorozumění, která vyústí
v dobrý konec.
Délka představení: 150 minut včetně přestávky

15:00 / TRIARIUS, Česká Třebová

T. Dorst: Fernando Krapp mi napsal dopis
Opulentní milostné drama u kuchyňského ostrůvku.
Délka představení: 75 minut

19:00 / Divadlo Exil, Pardubice

M. McKeever: Neběhej s nůžkami v ruce
Černě natřená romantická komedie mezi láskou a smrtí.
Délka představení: 105 minut včetně přestávky

sobota 17. února 2024

10:00 / HKU – Divadlo Jesličky Josefa Tejkla, Hradec Králové

A. Jarry: Král Ubu aneb Mše za vznešené duše
Hra, která se odehrává kdekoli a v jakékoliv době.

Délka představení: 75 minut

13:00 / DS NA TAHU, Červený Kostelec

P. Chicomolino: Don Q. a Děvka nebeská

Svému osudu neutečeš!

Délka představení: 105 minut včetně přestávk

16:00 / DS J. K. Tyl Meziměstí

G. Feydeau: Dámský krejčí

Fraška o neuvěřitelném lháři, který pro zakrytí manželské nevěry udělá cokoli.

Délka představení: 105 minut včetně přestávk

19:30 / TEMNO – DS Jirásek, Týniště nad Orlicí

D. Drábek: České moře

Hra o nehybnosti, která vždy vede z bodu já do bodu já.

Délka představení: 120 minut včetně přestávk

neděle 18. února 2024

10:00 / SDO J. K. Tyl, Sezemice

A. Procházka: Jednotka intenzivní lásky

Nebýt chvíli naživu není zase taková tragédie.

Délka představení: 165 minut včetně přestávk

13:00 / DOS OCHOS, Smiřice

M. Zbořil: Propuštěná

Tragédie s prvky humornými jako život sám.

Délka představení: 105 minut včetně přestávk

Změna programu vyhrazena.

06/ OKÉNKO JARDY SOUČKA ANEB O VZDĚLÁVÁNÍ

V minulém čísle Divadelní hromady jsem vás informoval o dotazníku, který jsem se koncem června chystal rozesílat e-mailem všem divadelním kontaktům, které máme k dispozici. Cílem dotazníku bylo aktuálně (naposled jsme se ptali před pěti lety) zjistit vaše vzdělávací potřeby, jaká témata vás zajímají, jaké kurzy a semináře byste ocenili a uvítali, co konkrétně byste si přáli.

Dotazníky jsem poslal a nyní už vám tedy můžu sdělit výsledky dotazníkového šetření.

V Top Five se umístila dle vašich odpovědí tyto nejžádanější témata: Jevištní pohyb a pohybová výchova; Hlasová výchova a jevištní řeč; Scénografie; Autorské divadlo a Divadelní produkce, marketing a propagace. Z témat, která nebyla uvedena v dotazníku a která jste si mohli sami napsat, se nejvíce objevilo téma Režie.

Vězte, že přesně těmto tématům se budeme ve vzdě-

lávání věnovat v roce 2024 a všechny bychom chtěli zorganizovat v průběhu příštího roku.

Už nyní vám můžu prozradit ten nejbližší – druhý víkend v únoru, tj. 10.–11.2.2024, se můžete těšit na workshop autorského divadla „Jak napsat příběh?“ vedený lektorem Janem Lesákem.

Janek Lesák vystudoval režii a dramaturgii na KALD DAMU. Ve své tvorbě se programově věnuje autorskému divadlu a divadlu pro mladé publikum. Od roku 2017 tvoří umělecké vedení pražského Divadla NoD. Je zakladatelem Umělecké skupiny UMSKUP, spoluzakladatelem festivalu Mentetrál

a lektor kurzů tvůrčího psaní a tvorby příběhů. Několik takových seminářů vedl např. na Jiráskově Hronově. Máte se tedy na co těšit.

A z čeho jste se těšili v druhé polovině letošního roku? Ohlédnu se nejaktuálněji za seminářem „Herecký Photoshop Petra Kracika aneb Náhled na jevištní situaci“, který se konal

2.–3.prosince. Známy divadelní režisér Petr Kracik byl u nás již podruhé a i tentokrát si připravil pro amatérské divadelníky unikátní víkendový workshop, ve kterém hlavním tématem bylo budování jevištní postavy, s důrazem na slovní a fyzické jednání postav a jejich vzájemné fungování při procesu zkoušení. K tomu posloužily úryvky z her Písnička a Králova řeč. Zúčastnilo se 10 herců ze souborů z Úpice, Ústí nad Orlicí, Pardubic, Hradce Králové, Předměřic a Nové Města nad Metují – sedm žen a tři muži. A byli opravdu aktivní, zapálení a plni energie.

Ostatně svědčí o tom i slova lektora, která mi po skončení workshopu poslal a které jsem jim rád předal – cituji: „...bylo to opět neobyčejné shledání s milými lidmi...byl jsem opravdu potěšen jejich pílí i zájmem o danou problematiku herecké práce...prosím, přepošli jim mé poděkování za odvalu poprat se s náročným textem i poklonu za dosažení dílčích cílů mého semináře, velmi si toho vážím...mějte se, kolegové, překrásně v tom nastalém adventním čase a brzy na shledanou v divadle...Váš Petr Kracik“.

Dále bych zmínil seminář „Hlasová technika a jevištní řeč pro pokročilé“ s lektorkou Evou Spoustovou, který proběhl první víkend v září. Eva je už legendou mezi „hlasovkáři“, troufám si tvrdit, že patří mezi naše současné nejlepší hlasové pedagogy a proto jsem moc rád, že s námi často a intenzivně spolupracuje. Tentokrát byl seminář cíleně určený především pro ty, kteří již někdy absolvovali její kurzy. Lektorka navázala na své minulé semináře a s účastníky pracovala na posazení hlasu, se znělostí hlasu v prostoru, věnovala se různorodým textům (monolog – dialog – improvizovaný monolog), napojení na partnera, zaměřila se na práci s textem (a podtexty) i v dialogu a s jevištním s pohybem v prostoru. A všech jedenáct účastníků si to moc pochvalovalo.

V minulém čísle jsem také informoval o zahájení

Frekventanti hereckého fotoshopu Petra Kracika, foto archiv.

druhého běhu Hradecké divadelní konzervatoře. Po prvních jarních víkendových seminářích se rozeběhla naplno. Konzervatoristé absolvovali další semináře – v pořadí druhý a třetí. Obor herecký měl druhý víkend 17.–18. června, kdy spolu s lektorem Lukášem Riegerem přijel i další lektor – herec a pedagog Michal Bumbálek, který se věnoval pohybové výchově a všichni zúčastnění se tak cvičili na ztvárňování typů postav z Commedia dell'arte. O víkendu 21.–22. října 2023 pak proběhl třetí herecký seminář. Po úvodních cvičeních museli všichni zúčastnění lektorovi Lukášovi předvést domácí úkol – herecké ztvárnění zvířete, kterého si sami vybrali. Byla to povedená a velmi živá ZOO! Potom se již intenzivně věnovali jednotlivým scénám, které pro ně Lukáš vybral ze dvou divadelních her – „Push Up 1-3“ od R. Schimmelpfenniga a „Na dotek“ od P. Marbera. Všichni účastníci se prostřídali v rolích, kdy se zaměřovali na okolnosti, vytvářeli herecké situace a improvizovali na nápad autora.

Obor režijní se sešel 30.9.-1.10. a hlavním tématem byla Režie a scénografie, kdy lektor Aleš Bergman kromě jiného přednášel o aranžmá a mizanscéně, umění mizanscény, scénické hudbě a prostoru inscenace. A jejich třetí víkendový seminář, konaný 25.–26.11., se nesl ve znamení tématu Režie a herec, probíral se vztah režiséra a herce, herec a postava, herec a situace dramatické hry, metody režijního vedení herecké tvorby a metody herecké tvorby.

Poslední oborové semináře konzervatoristy čekají v lednu a pak už budou poprvé společně na rozborovém semináři v rámci divadelní přehlídky v Červeném Kostelci.

Moji milí divadelní kolegové, dovoluji mi na závěr popřát vám prožití vánočních svátků podle vašich představ a do nového roku hodně tvůrčích sil, kreativních divadelních nápadů a skvělých inscenací, které se svými souputníky vytvoříte.

Váš Jarda Souček

*Kontakt:
Centrum uměleckých aktivit
Jaroslav Souček
tel.: 603 800 249
e-mail: vzdelavani@cuahk.cz
www.cuahk.cz*

d | **Volné
sdružení
východočeských
divadelníků**

Soubor J. K. Tyl Meziměstí v kostýmech inscenace Dámský krejčí, foto archiv souboru.

07/ JAK SE MAJÍ DIVADELNÍCI V MEZIMĚSTÍ

No řeknu vám, nic moc. Letošní rok byl pro náš soubor dost kritický. Nová divadelní hra Dámský krejčí je nějaká zakletá.

Začalo to kostýmy, které na fotce v počítači vypadají jinak než ve skutečnosti, a navíc spoléhat se na Čínu, není to pravé ořechové. Když vám přijdou věci měsíc po premiéře, tak je to docela na překážku. Ještě, že máme naši kostymérku Alenku Foglarovou, která umí dělat zázraky i bez Číny. Co umí ušít je neuvěřitelné a kdo jste hru viděli, tak mi jistě dáte za pravdu. Ale pak to šlo bohužel z kopce ještě více. Nemoci nechodí po horách, ale po lidech, a tak jsme kvůli nemoci museli na jaře zrušit několik představení, včetně soutěžní přehlídky v Miletíně. Nedá se nic dělat. To se holt stane.

Ovšem, aby toho nebylo málo, oznámila nám jedna z hereček na konci léta, že musí na podzim na tři měsíce pracově do Německa. V době, kdy jsme měli nasmlouvaných několik štací. Začali jsme pracovat na zástupu a v tom bác! Další herec musí skončit! A to úplně. To už se, ale těžko nahrazuje. A tak oznámení druhé herečky o odjezdu do Francie na několik měsíců, byl už jen bonbonek na hořkém dortu. Stáli jsme před rozhodnutím, jestli Dámského krejčího ukončíme, nebo ne. Rozhodnutí bylo že ne, protože nastudování bylo pracné a bylo by škoda tak bohatě kostýmovanou hru

zahodit. Rozhodnutí nám, ale neřeklo, kdo bude hrát.

A navíc, kdo se naučí za tři měsíce to, co ostatní cvičili skoro rok? Dvě ze tří rolí jsme nahradili, ale se třetí, mužskou rolí, byl problém. Sešli jsme se tedy na zahradě jednoho z nás, že to u skleničky probereme a rozhodneme co dál. A jak hladina alkoholu stoupala, tak z jednoho z nás (dívající se na mne) vypadla ta nejbližší věta co mohla: „A co kdyby si to hrál ty?“. „Já? Seš cvok? Já se svým pajdáním nemohu na jeviště!“. Polilo mě horko, ale protože i ostatní vypadali, že mě zmlátí, když řeknu ne, tak jsem na to kývl. A teď nám nezbyde nic jiného než to zvládnout, protože předem nasmlouvaný Hronov v lednu už rušit nemůžeme. Dáme se na modlení.

A poučení na závěr? Nepijte alkohol, když máte vymyslet něco moudrého. Pak vás může napadnout i taková blbost, jako je nasazení principála do hry. Na větší dno už soubor klesnout nemohl...

*Jan Kašpar principál a znásilněný herec DS J. K. Tyl
Meziměstí.*

Kontakt:

DS J. K. Tyl Meziměstí

Jan Kašpar

tel. 777 667 042

e-mail: kasparjan@seznam.cz

http://divadlo-mezimesti.cz

facebook.com/divadlomezimesti/

IG: @z_deniku_komediantu

DS Na tahu, Červený Kostelec se vydal na Slovensko s titulem Tři se žralokem aneb Tajemství polární záře, foto archiv souboru.

08/ 10 LET DIVADELNÍCH VÝPRAV NA SLOVENSKO DS NA TAHU

Již desátým rokem vyrazili ochotníci z červeno-kosteleckého souboru NA TAHU na pozvání Novohradského osvetového strediska Lučenec v bansko-bystrickém kraji na jejich Divadelnú jeseň.

V ten čas jsme hráli už několikrát v Lučenci, Filakově, Cinobani, Dolních Plachtincích, Tomašovcích, Poltáři, Divíně a letos i v Dolné Strehové, takže máme všude už plno přátel a kamarádů. Letošní návštěva vyšla na dny 27. až 29. 10. 2023.

Vyrazili jsme v pátek brzy ráno a po deštivé cestě dorazili do Rekreačního strediska u přehrady Ružiná, najedli se a hned vyrazili do Dolné Strehové, kde jsme na večeru pro důchodce zahráli naši hru Tři se žralokem aneb Tajemství polární záře. Návštěva i ohlas byly dobré a pohoštění odpovídalo tomu, že jsme ve vinařské oblasti. Poklidný ráz večera se však příchodem dvou neuvěřitelně skvělých zpěváků a muzikantů změnil v řádění hurikánu. Saxofon a harmonika z nás vyhnaly únavu z celého dne, víno teklo proudem, tančil a zpíval se česko-moravsko-slovenský folklor dlouho po půlnoci. Druhý den jsme se již ráno od deseti hodin dopoledne účastnili v Cinobani jako hosté regionální divadelní přehlídky DIVADELNÁ JESEŇ. Hrály čtyři soubory z Lučence, Tomašovců a Cinobani, po každém divadle následoval rozbor odborné lektorky. Poslední, jako zlatý

hřeb večera, jsme hráli my. Sál byl plný, atmosféra úžasná, ovace a potlesk ve stoje na závěr. Paní lektorka byla nadšená a označila divadlo za téměř profesionální. Také vzkázala pozdrav od známých z folklorního souboru IPEL z Lučence, který v létě vystupoval u nás v Kostelci a moc se jim u nás líbilo. Po návratu na ubytování jsme se těšili, že se konečně vyspíme, ale nebylo nám přáno. Parta místních slavila v baru radost ze života a tak mladší část souboru unesla na parket, kde opět dlouho přes půlnoc tančili domorodé tance. My starší zatím seděli u vína a vedli chytré řeči.

V neděli po snídani jsme vyrazili opět na cestu domů, předtím jsme ovšem museli slíbit, že příští rok přijedeme zas. Slíbili jsme rádi.

Závěrem bych rád poděkoval všem účastníkům zájezdu, hercům DS NA TAHU, technice divadla J. K. Tyla i řidiči Milanu Hrstkovi za pohodu během výpravy a opětovné zvýšení popularity našeho souboru i města na Slovensku. Děkuji také našemu divadelnímu andělu Miládce Bolyosové z Filakova a Tomáši Šimkovi, řediteli MKS Č.K. za perfektní organizaci akce a děkuji také městu Červený Kostelec za finanční příspěvek na dopravu. Ať žije divadlo.

Vlastík Klepáček

Kontakt:

DS Na tahu, Červený Kostelec

Marcela Kollertová

tel. 737 261 641

e-mail: marcela.kollertova@dsnatahu.cz

www.dsnatahu.cz

facebook.com/DSNATAHU

09/ STO LET SMIŘICKÉHO LOUTKOVÉHO DIVADLA

Stoleté výročí smiřického loutkového divadla, to už je důvod k pořádné oslavě, zvláště když má za sebou tolik nejrůznějších peripetií, které přinesla často nelehká doba. A hlavně je ocenění hodná vytrvalost milovníků divadla v této nevelké obci poblíž Hradce Králové.

Mezi ně patří bezesporu i syn zakladatele smiřického loutkářského souboru, Jiří Zahálka, který letos oslavil své už devadesáté narozeniny – celý svůj dlouhý život si lásku k loutkám zachoval, byl např. i předsedou někdejšího ústředního a krajského poradního sboru pro loutkové divadlo, členem redakční rady Čsl. Loutkáře a sám založil Loutkářský zpravodaj, z něhož vznikl časopis Mladý loutkář a později Mladá scéna. Smiřické např. dovedl i na Loutkářskou Chrudim, na níž soubor, tehdy pod názvem Družba, vystoupil dokonce pětkrát. A jak píše Luděk Richter v almanachu 50 loutkářských Chrudimí „jejich inscenace znamenaly oživení po bezradnosti a stagnaci konce 50. let díky své hravosti, jednoduchosti a nápaditosti v přístupu i objevné dramaturgii.“ A jak nedávno zesnulý přítel Jirky Zahálky, Honza Merta, před lety v Divadelní hromadě připomněl, právě Jiří se výrazně zasloužil o formování nové vlny tvůrců loutkového divadla...

Co naplat – jakoukoliv historii vždycky píší osobnosti, ty především, zvláště pokud nejde o přírodní úkazy nebo o katastrofy. Což v případě smiřických loutkářů nepřipadá v úvahu. V celé své stoleté historii se vždycky mohli opřít o nadšené a pracovitě tvůrce, milovníky divadla – a patřil mezi ně nejen otec Jiřího Zahálky, Petr, ale i později významný teatrolog Milan Obst, např. si s nimi zahrál i Luděk Munzar, jak se píše v databázi českého amatérského divadla... Důležité ovšem je, že smiřičtí loutkáři, dnes pod nejnovější ochrannou známkou „Loutkové divadlo Smiřice“, stále dýchají zdravý divadelnický vzduch a šíří jeho vůni. Patří k jednomu z mimořádných fenoménů naší země a mají zásluhu na jeho novodobé existenci. Tak ať jim to vydrží dalších sto let, nejméně...

Nad'a a Saša Gregarovi

10/ NODIVSE ROZDÁVAL RADOST DÍKY CHARITATIVNÍMU FESTIVALU

Vážení čtenáři a příznivci nejen ochotnického divadla. Několik měsíců zpět jsme Vás průběžně informovali o tom, že NODIVSE chystá, již podruhé, charitativní festival. Nakonec celý svatomartinský víkend se nesl v duchu DiFestivalu pro Emmu. A je pro nás velikou radostí, že se festival povedl v takové míře. Možná se nám opravdu pomalu daří budovat novou, věříme, že záslužnou, tradici ve městě.

Bohatý program nalákal zástupy diváků

Počínaje sobotním dopolednem, které patřilo dětským divákům, se dveře Kina 70 pomalu nezavřeli. Loutkové pohádky nalákaly plno rodin s dětmi, takže kapacita malého sálu kina byla brzo vyčerpána.

A jinak tomu nebylo ani u odpoledních představení, kdy účinkující soubory rozhodně neměly nouzi

o plno vřelých diváků. Skvělá poobědová komedie Postel pro anděla v podání DS OCHOS Smiřice doslova rozřinčela smíchem celé hlediště. Chladným diváky nenechala ani světoznámá komedie, Jak je důležité mítí Filipa, v podání přespolních divadelníků z Dobrušky. Přátelé z HRRR divadelního spolku nakonec ze zdravotních důvodů přijeli s náhradním titulem, ovšem scénický výstup pro jednu herečku s názvem, Být Single?, byl velmi kvalitní a vtipnou náhradou.

A očekávaným vrcholem sobotního programu byli Naši furianti v podání DS NODIVSE. Vedle přípravy a organizace festivalu, bylo dokončování inscenace velkým oříškem. Nicméně soubor se této nelehké výzvy nechtěl vzdát. Z reakcí diváků soudíme, že se premiéra nového kusu vyvedla. Velký sál kina byl plný smíchu a potlesku.

Nedělní Martinské odpoledne s Kácovem patřilo sborovému zpěvu

K naší velké radosti se do programu festivalu a k podpoře sbírky přidal i náš přátelský spolek, Smíšený pěvecký sbor Kácov. Svým nedělním koncertem, který byl obohacený o Kosteleckou cimbálovou muziku, uzavíral program DiFestivalu pro Emmu, a výtěžek z dobrovolného vstupného byl přičten ke sbírce z divadelní části programu.

Výtěžek sbírky nejen v číslech

Charitativní sbírka byla věnována Emmě Janovské, osmileté holčičce z Kramolny, která je ve svých osmi letech plně odkázána na péči svých rodičů. Ti se Emmě, a jejich druhé dceři snaží věnovat bez rozdílu, aktivně. Ovšem zdravotní diagnózy malé Emmy jim jejich rodinnou cestu dost komplikují. Rozhodli jsme se tuto

rodinu podpořit, aby mohli využít drahých rehabilitačních procedur pro Emmu.

Celková částka, která byla rodině Janovských předaná, činila skvělých 208 382 Kč.

Částka se skládala z:

Darů od sponzorů – 69 500 Kč

Prodaných místenek – 22 400 Kč

Dobrovolných příspěvků od diváků – 65 747 Kč

Sbírky Loutkového divadla Maminy – 21 000 Kč

Dobrovolného vstupného Martinského odpoledne s Kácovem – 29 735 Kč

Odměna v podobě neopakovatelné atmosféry svatomartinského festivalu

Termín festivalu u příležitosti svátku sv. Martina přirozeně nabízel tematický víkend. Nechybělo tedy, jak jinak, svatomartinské víno, ale také svatomartinské rohlíčky a jiné pochutiny. V Kině 70 se o skvělé občerstvení s vínem postarala Kinokavárna, a o další, nejen svatomartinské, sladkosti, ale třeba i o punč a buřty na pivo se postaral Stacionář NONA.

I při nedělním koncertu si posluchači mohli zakoupit víno a něco dobrého. Všechny vůně a chutě dokreslily příjemnou a domácí atmosféru.

Úkol DiFestivalu splněn ve všech bodech

Díky členům souboru NODIVSE a členům všech účinkujících souborů, díky sboru Kácov a personálu Městského klubu byla atmosféra celého víkendu velmi

příjemná, slavnostní a opravdově charitativní. Všichni, kteří se rozhodli DiFestival podpořit, činili tak s radostí a bez nároku na honorář či touze po pochvale. Všichni měli společný cíl. Vytvořit pro diváky a posluchače příjemný a kvalitní program, podpořit tak kulturní dění ve městě, a navíc udělat dobrý skutek. Všechny snahy se vyplatily

a vskutku, ve dnech 11. a 12. 11. 2023 se v Novém Městě stalo něco velkého. Něco, na co bude mnoho lidí, věříme, že v dobrém a s úsměvem vzpomínat. Pravdou je, že konat dobré skutky jde s úsměvem a s lehkostí.

A to je velice povzbuzující.

Děkujeme ještě jednou všem, kteří se na DiFestivalu pro Emmu podíleli, byť to bylo třeba „pouhé“ upečení bábovky. Bez toho by to také nešlo. Děkuji souboru NODIVSE a Lence Házové, za neuvěřitelné pracovní nasazení.

Lucie Kotěrová

Kontakt:

*NODIVSE – Novoměstská DIVadelní Sebranka, Nové Město na Metuji
Lucie Kotěrová
tel. 604691 611*

*e-mail: l.prouzova@seznam.cz
https://www.mestskyklub.cz
facebook.com/divadlonome*

Výtěžek z DiFestivalu pro Emmu putoval na péči o osmiletou Emmu. Vybralo se 208 382 Kč, foto archiv souboru.

11/ LETOŠNÍ SEZÓNA V DIVADLE EXIL NABÍDNE PĚT PREMIÉR

Divadlo Exil má před sebou hodně šťavnatou sezónu. Dramaturgické nůžky jsou hodně otevřené a nabídnou divákům dobrodružství a emocionální jízdu. Navíc od nového roku otevírá dveře novým talentům. Zájemci o hraní v Exilu dostanou svého průvodce a jít tzv. na čekačku.

Máme za sebou premiéru komedie slovenského dramatika Viliama Klimáčka *Odvracená strana měsíce*. Dalším titulem na řadě je duchařská komedie amerického dramatika Michaela McKeevera *Neběhej s nůžkami v ruce*, kterou diváci poprvé uviděli v listopadu. Dále se zkouší surrealistická komedie Arnošta Goldflama *Já je někdo jiný* a černá komedie Matěje Dadáka *Poutníci do Lhasy*. Posledním titulem bude strhující příběh irského dramatika Briana Friela *Tanec na konci léta*, který v Exilu nastuduje herec Východočeského divadla Pardubice Ladislav Špiner.

Od začátku roku 2024 bude divadlo také nabízet roční stáž pro ty, kteří se chtějí aktivně zapojit a spolupracovat s tímto souborem. Je to možnost, jak se navzájem oťukat a zjistit, kde jsme na jedné vlně. Navíc si nováček časem uvědomí, kolik času amatérské hraní divadla vůbec zabírá a jaké to s sebou nese povinnosti. Věříme, že otevření dveří pro nové talenty posílí dynamiku Divadla Exil a přinese do jeho souboru nové, osvěžující perspektivy.

Mládí je „sex, drogy a rokenrol“. Rozhovor s režisérkou Zuzanou Novákovou

Jako první spatřila světlo světa 16. 9. 2023 černá komedie *Odvracená strana Měsíce*. Jejím autorem je slovenský dramatik, básník, prozaik, režisér, scénárista a herec divadla GUnaGU Viliam Klimáček. Hra je o vzpomínkách na sex, drogy, rokenrol a na kapely, které hrály o něčem... Na jevišti se objevili Lenka Jánková, Lenka Ježková, Věra Hloušková a Jan Duchna.

K režii ses vrátila po delší pauze. Byla o to větší chuť do práce?

Je pravda, že se mi po divadle už zase stýskalo, je fajn, když parta lidí pracuje na nějakém společném díle jenom proto, že je to baví, a snaží se tu energii přenést na diváky.

Proč zrovna Klimáčekův text?

Pro mě je asi nejtěžší najít text, který by mě zaujal osobně, a na který bych měla herce. Přece jen s tou hrou pak trávíme v Exilu a na zájezdech dohromady několik let a nechci, aby mně po čase šla na nervy.

Nejdřív mě zaujal název a potom i příběh, který je vtipný, plný situací ze života a svým způsobem i dojemný. Původně je napsaný na tělo Emílii Vášáryové. Jsem ráda, že jsem do hlavní role obsadila zatím nepříliš známou Lenku Jánkovou, která v ní týden od týdne roste.

Jaká témata jsou pro tebe v inscenaci důležitá?

Za prvé asi to, jak nás utvářejí zážitky z mládí. Co jsme poslouchali za muziku, koho jsme uznávali, do koho jsme byli zamilovaní, co jsme nosili na sobě... A po čase se nám po tom, čemu můžeme přeneseně říkat „sex, drogy a rokenrol“ může začít stýskat. A z nánosu, který nám život mezitím přinesl, se chceme k tomu pocitu z mládí zase aspoň trochu vrátit. Druhým nosným motivem hry je pak třicetiletý syn, využívající servisu své pečující matky, a její úsilí dohnat to, co podle svého názoru při jeho výchově zanedbala.

Jsi také přehnaně milující matka / babička?

Na přílišné opečovávání dětí a vnučat mám až moc svých aktivit a zájmů. Miluju své dvě teď už dospělé dcery a své dvě vnučky a snažím se jim věnovat, když můžu, tak, aby je to pokud možno, nějak obohatilo (na duši). Člověk ale zjistí, že nakonec je nejdůležitější ten věnovaný čas, společné zážitky a povídání si.

Ve hře je důležitá „hudba mládí“ hlavní hrdinky. Jaký máš vztah k Pink Floyd?

Líbí se mi, že je to muzika o něčem, jak se říká ve hře, a ráda je poslouchám. Už to, že album *Odvracená strana měsíce* je historicky druhá nejprodávanější deska všech dob, o něčem svědčí. Na druhou stranu si v tomto příběhu diváci mohou dosadit cokoli, co byla jejich hudba mládí.

Kdyby to byla hra o tobě, jaká muzika by charakterizovala tebe?

V roce 1972 mi bylo 13 let a tehdejší Supraphon vydal v takzvaném Gramofonovém klubu album *The Beatles Abbey Road* s rozsáhlou brožurou s texty, jejich překlady, spoustou fotografií a úvodem Lubomíra Dorůžky. Už jsem se nějakou dobu učila angličtinu a poslouchala nahrávky ze Semaforu, které měli rodiče na Sonetu duo. Ale *Abbey Road* byl pro mě zásadní moment v životě. A potom na gymplu všechny ty písničkářské koncerty v pardubickém klubu *Galanta Na Drážce*. Od té doby jsem uvízla v písničkách *Boba Dylana*, *Vladimíra Mišíka*, *Marsyas*, *Vladimíra Mertý* a dalších. A poslouchám je dodnes.

Zkoušíš opět v tandemu s Maruškou Kučerovou – jak vaše spolupráce vypadá v praxi? Kdo má poslední slovo?

Začíná to tím, že si o hře povídáme, jak si ji představujeme. Maruška umí trefně charakterizovat postavy, ty pak probíráme s herci a konfrontujeme s jejich pocity a představami. Domluvíme se na postupu zkoušení. Hlavní linku navrhuji já, ale někdy vyzkoušíme víc

Inscenace Odvrácená strana Měsíce souboru Divadlo Exil, foto Tomáš Kubelka.

variant a pak společně vybereme, co se nám zdá lepší. Maruška se věnuje rozmluvení herců a také individuální práci třeba na delších monolozích s herci. Já mám poslední slovo a řeším také různé technické a praktické záležitosti. Někdy si také musíme rozdělit role – Maruška je ten kritičtější hlas a já spíš dodávám hercům sebevědomí.

Jaká je atmosféra na place? Převažuje tréma před premiérou nebo spíš těšení, že už brzy přijdou diváci?

Myslím, že se všichni těšíme. Máme před sebou ještě dotažení některých scén a detailů a už jen pár zkoušek. Tak všem kladu na srdce, že nesmí onemocnět, abychom byli v klidu a měli vše připravené. Ale nakonec přeče o nic nejde, děláme to všichni pro radost nás i diváků tak, jak nejlépe umíme.

Kateřina Fikejzová Prouzová

Romantická i brutální. Taková je hra Neběhej s nůžkama v ruce

„Neplav moc daleko, nebav se s lidmi, které neznáš, neběhej s nůžkama v ruce“. Temná romantická komedie se divákům poprvé představila 4. listopadu. Oceňovanou hru o lásce, smrti a hledání smyslu života Exil uvedl pod režijním vedením Tomáše Klementa a v obsazení Josef Ženatý, Simona Andrejsová, Michal

Skalický, Věra Hloušková a Radek Svatoň.

Je obyčejné říjnové úterý večer. V Exilu se dneska večer nehraje, přesto divadlo prázdné není. Usilovně se zde zkouší. Herci s režisérem se tu scházejí až čtyřikrát týdně. Často k tomu přidávají ještě celo víkendová soustředění. Rozhodla jsem se na jednu ze zkoušek zavítat a všechny vyzpovídat. Mám spoustu otázek, například jestli se dá se takto intenzivní přípravy skloubit s osobním a rodinným životem. „Je to o plánování,“ říká Simona Andrejsová, která ve hře ztvárňuje postavu Nell. „Naplánuje se to předem i doma, všichni s tím počítají a vědí, že jednou bude konec.“ Josef Ženatý, který hraje hlavní roli Charlieho, dodává: „Zkoušky byly naplánované už před dvěma měsíci. Nikdo z nás nehraje poprvé, aby partner byl překvapený: ‚Ježišmarja, on je furt v divadle!‘ A jednou to skončí...“

Zatím ale usilovné zkoušení nekončí. Jedna scéna se opakuje několikrát za sebou. Každý detail se musí vyladit, vychytat. Neběhej s nůžkama v ruce je konverzační komedie, která staví na kvalitních dialogích. „Pro improvizaci tam není moc místa.“ zmiňuje Věra Hloušková hrající postavu Kiki. „A hlavně se opakují některé věci a pasáže, což je fakt na palici. Navíc tam jsou i flashbacky v první části,“ dodává režisér.

Byl to právě text, námět a jeho pojetí, co režiséra i herce

Inscenace Neběhej s nůžkami v ruce souboru Divadlo Exil, foto Lukáš Zeman.

oslovilo k tomu, aby na hře začali pracovat. Tomáš Klement říká, že si text našel jeho. Ve skutečnosti tomu ale napomohla Simona Andrejsová, která na text narazila jako první: „Dlouho mě žádný text tolik nezaujal. Věděla jsem, že Tom hledá text. A věděla jsem, že hledá text, kde je zásadní láska a kde je humor. Tak jsem ho s tím pošťouchla.“ Kromě lásky a humoru jsou ve hře důležitá i témata smrti a smyslu života. Po celou dobu se mezi všemi tématy balancuje na tenké hranici, což udržuje diváka v napětí. Sám režisér k tomu říká: „To je na té hře nejlepší vlastně. V jedné chvíli je ta hra strašně romantická, v druhé chvíli je drsná, když si uvědomíš, že on vlastně umírá. Zároveň je hrozně cynická a brutální, protože je tam ta postava Wallyho, která ti do těch romantických scén hází vidle. Proto si myslím, že ta hra bude bavit jak ženy, tak muže. Ty něžnější duše tam budou mít tu lásku, a zároveň ti muži, kteří do toho divadla jdou jen s tou ženou, tak je bude bavit ta postava Wallyho.“

Jak si rozumí nebo nerozumí postavy ve hře je jedna věc, ale důležitější je, aby spolu vycházeli herci samotní. Nejen kvůli náročnému a stresujícímu zkoušení, ale také kvůli společné chemii na jevišti. Obsazení dle slov režiséra a herců vznikalo přirozeně a rychle až na hlavní postavu. Koho do téhle důležité role obsadí se prý rozhodlo až úplně nakonec. Jako první obsazené byly Simona Andrejsová, hned vzápětí připadla role Kiki Věře Hlouškové, stejně tak obsazení Radka Svatoně se

nabízelo od začátku. „Radek hraje podobnou postavu v Útulku a věděl jsem, že se na tuhle roli, takového lopaťáka, skvěle hodí,“ vysvětluje Tomáš Klement a pokračuje: „Pak jsme vlastně hledali Wallyho. Já jsem na tu postavu byl dost vysazený, protože mně osobně je blízká a dlouho jsem uvažoval, že bych si to zahrál sám. Ale přece jenom to chce ty vnější oči. Pak mě napadlo oslovit Šťávu [Michal Skalický]. No a poslední byl Pepa. To jsme chvíli hledali, Pepa dlouho nehrál, spíš se realizuje ve správné radě a jako technik a zvukař.“

Josef Ženatý naposledy zkoušel divadelní hru v Exilu v roce 2017, poté dlouho prohlašoval, že hrát nechce. Když však přečetl scénář, roli přijal ještě ten samý den. „Ten text se mi hrozně líbil i vyznění toho celého. A byla to výzva!“ říká. Do zmíněné výzvy by se daly zařadit i intimní scény mezi postavami Charlieho a Nell. „Ono totiž, když chceš někoho políbit, tak automaticky nakloníš hlavu. My jsme se Simonou zjistili, že ona ji naklání nalevo a já napravo a vlastně se sejdem na stejné straně, a to je blbý,“ popisuje Josef Ženatý.

Atmosféra v sále je plná vtípků a žertů, třeba když mi vypráví, jak dělali výzkum, komu s kým se bude líbat nejlépe. Nebo když vychvalovali Simonu Andrejsovou, jaká radost s ní je zkoušet, protože vždy přinese něco dobrého k jídlu. Je znát, že inscenační tým je dobře sehraný. Řada z nich působí v Exilu dlouhou dobu a mnozí spolu účinkovali v jiných projektech. Jedinou

výjimkou je Michal Skalický, přezdíváný Štáva, který se ve hře pod hlavičkou Exilu objeví poprvé. Nicméně s divadlem má bohaté zkušenosti, diváci ho mohou znát například ze souboru Paleťáci. „Já jsem Paleťák, Andrejka Moličová je nejlepší trenérka!“ směje se Michal. Do Exilovské party neměl problém zapadnout, protože s některými exiláky ho pojí dlouhá historie, jak mi objasnila Simona Andrejsová: „Se mnou se zná skoro od narození, teritoriálně. My jsme oba z Nového Bydžova a sešli jsme se v této hře a přišlo mi to jako hrozná náhoda!“

Na závěr našeho povídání se téma stočí k výpravě představení. Celou scénu si inscenační tým stavěl sám a nestydí se přiznat, že si spoustu prvků vypůjčili z jiných inscenací. Tomáš Klement to přibližuje: „Takhle, já jsem si namaloval gró té scény, jak by asi mohla vypadat.“ Simona Andrejsová ho doplňuje: „Já jsem na to říkala: „Hele, to je super, na to by se dala použít Lola [představení Lola běží o život], ta už má po derniéře.“ Tomáš Klement pokračuje: „Takže základ té scény je z Loly. Skříň je z Kuřáček [představení Kuřáčky a spasi- telky]. Chtěli jsme prostě, aby to vypadalo jako dobovka, osmdesátky, čemuž je uzpůsobený všechno, od muziky, přes kostýmy, až po scénu. Americké reálie, těch se držíme, protože mi to přišlo k tomu dílu vhodné. Nechtěli jsme to převádět do českého prostředí, to by byl komunismus, a to nechceme.“ Do výroby scény se zapojili i jiní Exiláci. „Myslím si, že v programu by měli být uvedeni Petr Kubík, který nám říznul dveře a vyřízl panty, a Lukáš Reček, který nám ukázal, jak tu scénu z Loly postavit!“ směje se Josef Ženatý a Tomáš Klement mu dává za pravdu: „Jo, dlouho by nám to trvalo, než bychom na to přišli! I přes blbu vzdorné nápisy zezadu!“

Když si pomalu balím svoje věci a chystám se domů, herci a režisér se pomalu vrací ke zkoušení. Čeká je ještě dlouhý večer. Věřím, že jsou unavení, i když to na nich není vůbec znát. Naopak z nich září nadšení pro novou hru a s ní pro nové výzvy, o kterých jsme si povídali. Jak se s nimi poperou? Přijďte se přesvědčit sami na jednu z repríz.

Klára Vichová

Kontakt:

Divadlo Exil

Kateřina Fikejzová Prouzová

tel. 605 251 596

e-mail: posta@divadloexil.cz

www.divadloexil.cz

[facebook.com/divadloexil](https://www.facebook.com/divadloexil)

IG [divadlo_exil](https://www.instagram.com/divadlo_exil)

12/ OHLÉDNUTÍ ZA 15 LETY ČINNOSTI OČB ORLICE, POTŠTEJN

Jak jsem zmínil v předchozím vydání Hromady, letošní rok byl pro naše divadlo významný vstupem do 15. divadelní sezóny a rovněž tím, že jsme překročili hranici 70 uskutečněných akcí od obnovení činnosti divadelníků v Potštejně. Do těch 70 akcí pochopitelně nepočítám počty repríz jednotlivých her, ale počty nastudovaných scénářů. Reprízy jsou dnes již v řádu stovek. Co vše se u nás za těch 15 let i v jubilejním roce konalo, stručně shrnu...

Obnova a první hry

V roce 2009, tedy po zhruba 45leté přestávce od poslední premiéry někdejšího souboru, byla divadelní činnost v Potštejně zbrusu nově obnovena a nový spolek se přihlásil k původnímu jménu „Ochotnicko-čtenářská besedy Orlice“.

28. září toho roku proběhla naše první premiéra. Hrou, kterou obnovený potštejnský soubor sehrál shodou okolností v rámci oslav 750. let obce Potštejn, byla „Hříčka o politováníhodném omylu aneb Jak se státi starostou“. Napsal ji principál souboru, Ondřej Sedláček. Hned na konci téhož roku jsme odehráli první pohádku pro děti. Název měla prostý: „Potštejnská pohádka“. Na přání místních rodičů – aby bylo také něco pro děti, ji napsal též Ondřej Sedláček. Stejně jako většinu her a scénářů v následujících letech, až dodnes. První představení proběhlo v rámci „mikulášského“ programu na zámku v Potštejně, 5. prosince.

Nejen hry a pohádky

Své aktivity jsme záhy začali rozšiřovat: nejprve jsme připravovali scénky a výstupy ke zpestření tradičních zábav v rámci Svatováclavského posvícení v sále místního Hotelu Slávie. Poté jsme založili tradici vlastního bálu. Historicky první Divadelní bál se uskutečnil 19. února 2011.

Kromě hraní her a pohádek již léta děláme hrané noční prohlídky hradu Potštejna a zapojujeme se s nimi také do celorepublikové akce NPÚ Hradozámecká noc.

Když se naskytne nějaká další příležitost – ať již to jsou oslavy obce či jiná akce a výročí, rádi vystoupíme též. Například pro obec pravidelně chystáme se souborem už řadu let slavnostní rozsvícení obecního vánočního stromu, kam přispíváme divadelními vstupy. Stejně tomu bude i letos, již po desáté.

Divadelní večery

Netradičními večery v režii naší Ochotnicko-čtenářské besedy Orlice „Divadlo vzpomíná, vážně i nevážně“ každoročně věnujeme vzpomínku událostem 17. listopadu 1989, tedy pádu režimu jedné strany, a rovněž

PRKNA PRAŠTĚLA

svátku spojeného se studenty, svobodou a demokracií. Vždy jde o komponovaný pořad spojený se soutěží pro diváky, a to na nějaké téma. Mezi jinými to bylo například: „Herci se smějí...“, „Neoddiskutovatelná úloha jablka v dějinách lidstva“, „100 let naší republiky“, „Divadlo vzpomíná vážně i nevážně na Auroru, fronty, projevy a písně“ nebo na téma „Detektivové...“

Letos jsme samozřejmě využili významných výročí, a to jak z dějin Potštejna, tak především z historie našeho divadelního souboru. Pokud by někoho zajímala historie obou zmíněných subjektů, doporučuji své dvě knihy, které jsou ke koupi na OÚ Potštejn, či přes náš divadelní web: www.divadlo.potstejn.cz.

Soubor

Když je řeč o divadle, je nutno zmínit ty hlavní, tedy herce. Nedávno jsem to procházel a dobral jsem se k tomu, že naším souborem prošlo okolo 50 osob. Někteří hráli déle, jiní méně, někteří jen občas „zaskočí“, někteří hrají od počátku dodnes a ve všem.

K tomu nesmíme zapomenout ani na naše nejmladší herce – děti z (převážně) hereckých rodin. Rády hrají a již několik let pravidelně vystupují v našich pohádkách nebo v prohlídkách či jiných akcích na hradě.

Repertoár

Od letošního února, kdy se úspěšně uskutečnila premiéra, hrajeme dospělým hru „Galantní hřišníci v Harlemu“. Kus sestavený z „osobní zповědi“ spisovatele O. Henryho a z jeho povídek. Například 6. července jsme s reprízou této hry vystoupili na 9. ročníku divadelním festivalu na hradě Potštejně DIVADELNÍ POTŠTEJN. 20. října jsme odehráli zatím poslední reprízu této hry v Tutlekách.

Dětem hrajeme od května pohádku „O víle Matyldě a vdovci Oldřichovi“. Zde můžete vidět právě naše dětské herce. S touto pohádkou jsme letos uzavírali festival DIVADELNÍ POTŠTEJN, a to 7. července. Poslední letošní reprízou bude (nejspíš) vystoupení na „mikulášské“ 10. prosince v Lupenici.

Kompletní a aktualizovaný přehled našich vystoupení i celou historii souboru najdete na webu: www.divadlo.potstejn.cz. Těším se na Vaši návštěvu a přeji všem hezký konec tohoto roku!

Ondřej Sedláček

Kontakt:

Ochotnicko-čtenářská beseda Orlice, Potštejn,

Ondřej Sedláček,

tel. 777 223 637,

e-mail: divadlo@potstejn.cz,

www.divadlo.potstejn.cz

Oslavy 15 let divadla v Potštejně, foto archiv soubor.

13/ PERNŠTEJNLOVE PO 8.

Osmý ročník divadelního festivalu Pernštejnlove se povedl jako dobře namíchaný divadelní i hudební koktejl. Od úterý 25. do soboty 29. července se na pardubickém zámku objevily soubory z celé republiky s inscenacemi nejrůznějších žánrů. Diváci viděli tragikomedii, klauniádu, akrobacii, muzikál, thriller, filmovou adaptaci, monodrama, interaktivní divadlo nebo pohádku. Dvanáct divadelních produkcí a pět hudebních se vešlo do pěti dní. Hrál se na obou nádvořích, v parkánu a v šapitó na prvním zámeckém rondelu.

„Je velmi těžké říct, co bylo nejuspěšnější, lidé odcházeli celkově spokojeni, což je pro nás největší odměnou,“ uvádí dramaturgyně festivalu Kateřina Fikejzová Prouzová. Zcela vyprodaná byla divadelní adaptace kultovní filmové komedie Válka Roseových v podání olomouckého Divadla Tramtarie. Monodrama Show Dr. Ruth v interpretaci Kateřiny Macháčkové diváci odměnili potleskem ve stoje. Emocionálním zásahem přímo do srdce bylo autistické lepirelo Plavat v jezeře ostravského Studia G. Velkou zábavu přinesla pouliční klauniáda Happy Hour vynikající pražské skupiny Squadra Sua. Parádní tečku se svým muzikálem Krvavá Henrietta udělalo brněnské Divadlo Stodola.

V hudební části festivalu diváky okouzila talentovaná

hudebnice Nika, harmonikářka Jana Vébrová nebo James Harries. Publikum ocenilo nejen stále stoupající kvalitu představení, koncertů, ale i skvělou organizaci akce. „Lidé nám říkali, že jsou díky nám na chvíli v jiném světě. A že jako Pardubáci jsou sami překvapení a pyšní na to, co zámek nabízí, jak se nádvoří úplně promění,“ uvádí dramaturgyně Kateřina Fikejzová Prouzová.

„Každý rok se snažíme festival zlepšit a posunout o kousek dál. Máme radost, že diváky neodradí ani nestálé počasí a někteří si podle festivalu plánují dovolenou a najdou se i takoví, kteří za festivalem na dovolenou do Pardubic míří,“ raduje se Tomáš Libánek, ředitel Východočeského muzea v Pardubicích, které festival pořádá společně se spolkem NaEx.

Nádherné prostředí zaujalo i samotné umělce, kteří na open air přijeli. Soubory ve shodě vzkazují, že publikum Pernštejnlove je velmi vnímavé a soustředěné. V této chvíli sice festival v srdci Čech skončil, ale během dvou měsíců se rozeběhnou přípravy na další ročník.

Festival Pernštejnlove pořádají Východočeské muzeum v Pardubicích ve spolupráci se sdružením NaEx. Záštitu nad akcí převzali senátorka Miluše Horská, náměstek hejtmana Pardubického kraje Roman Línek, náměstkyně primátora města Pardubic Jiřina Klčová. Festival podpořila řada firem a organizací, zejména Statutární město Pardubice, Pardubický kraj, Eurovia, Elektrárny Opatovice či Nadace Život umělce.

Kateřina Procházková Skůpová

www.pernstejnlove.cz,

www.facebook.com/pernstejnlove

Pardubický open air festival Pernštejnlove a Squadra Sua, foto Tomáš Kubelka.

14/ POSED OPĚT VE SVITAVÁCH JAKO KAŽDÝ ROK

Pro ty, kteří to netuší, na úvod uvedeme, že POSED vzniknul v roce 1986 ve Vitiněvsi u Jičína jako divadelní dílna spřátelených souborů Tvůrčí skupiny Baret S. Od roku 1990 se koná ve Svitavách jako PODzimní SETkání Divadel Svitavy.

Tato přehlídka je vlastně velmi inspirativní, protože netrvá jen na divadelním tvaru, ale volně přijímá umělecká vyjádření všeho druhu k danému tématu. A zvolené téma je to, co nakonec naše milé zúčastněné spojí.

Letos se všichni upínali k dílu Aloise Mikulky. Tento vzácně nadaný člověk měl letos v létě 90 let. Celý život prožil v Brně, kde maloval, sochařil, psal a ilustroval, pro dospělé i pro děti, ale vždy s nevšedním vtipem. Musím přiznat, že jsem měla trochu obavy, jestli je možné se ještě nějak k osobitému Mikulkovu dílu vztáhnout, nějak mu konkurovat, nebo být s ním... jak tohle dopadne? A ejhle, dopadlo to výborně. Což stvrdil i baset Bailey Káti Crhové, který vydržel až do konce! (teda, občas spal). Zjistilo se, že Mikulkovo vidění světa je určité,

ohraničené a někdy doslovné, přesto dobře vydrží hmotné ztvárnění a stále baví. Naši tvůrci vyšli také vtipně z jeho škály barevnosti, pochopili jeho retro styl, využili grotesknost postav atd.

Takže, my viděli Hanku Voříškovou se vznešeně barevným, úžasným vyjádřením obrazu Navždy odešlá a Tomáše Hájka se synem Františkem v lehké trpasličí grotesce Komu se nelení, výrazně výtvarně pojaté. U obou těchto kousků jsme toužili, aby ještě nekončily, aby byly rozehrány ještě víc.

Pak mezi nimi Karel Šefrna promítl a představil dvanáct Mikulkových velkých pláten. Hned poté Karel a jeho dcera Hanka Mohrová muzikantsky ztvárnili Lesní baladu o bledém podvodníkovi s klavírem, kytarou, špalkem a sekýrou. Ono se to vůbec podvodníky, lupiči a detektivy a jinou havětí jen hemží...

Aneta Mrázková a Karin Pavlová, obě studentky, přetvářely obrazy ve vlastní poezii a naopak, Mikulkovu poezii převedly do svých kreseb. Lehce, poeticky a s humorem. Čistě loutkářskými prostředky všeho druhu zahrál Luděk Richter Hastrmaní princezničku. Pohádkové postavy se tu potkaly s prvorepublikovým detektivem a byl stvořen svižný celek, který stál na vtipném textu a hlavně na výborné loutkařině.

Jarka Holasová s partičkou pubertálních studentů si vzala na paškál zvířecí svět. Příběhy byly předány loutkářsky, jednoduše, přesně. S uvozuující, naléhavou Mikulkovou větou: Víte, co udělám, až bude na světě klid a pořádek? A tak spatřil svět zajímavý celek pod

Tomáš Hájek a jeho meotarová inscenace Nelkej, Čechie, foto archiv přehlídky POSED.

názvem Až jednou.

O tygru Fridolínovi natočila Štěpánka Šimonová animovaný film, který uvedla a prozradila nám okolnosti vzniku. Štěpánce je čtrnáct, je studentkou Dramatické školičky a zdá se být taky výbornou výtvarnicí. Nakonec, dvě už ucelené inscenace, z nichž ta první, O smutném tygrovi, měla premiéru. Ale nezapřela, že ji přivezli zkušení a cílevědomí divadelníci – Alena Crhová a dcera Kateřina, Jana Štrbová a syn Jakub. Tuto částečnou stínohru zvládli herecky i muzikantsky. Zvláštní, žijí přece v Děčíně, Pardubicích a v Praze!

No a pak představení, které už prošlo Loutkářskou Chrudimí, s názvem To jsou věci! Tyhle Mikulkovy básně o životě chlapce, muže, chlapa, jsou v jeho tvorbě výjimečné. Publikoval je až na naléhání Ivana Wernische. Zaplat' pánbůh za to. A pěti chlapy, loutkoherců a muzikantů se podařilo je přesvědčivě předat dál. Malý oddych od divadla zajistila kapela Thea, zahrála nám nové divadelní písně Matěje Šefrny, který je jejím frontmanem.

Pak návrat do sálu a čekal nás dárek navíc, Tomáš Hájek a jeho meotarová inscenace Nelkej, Čechie! Tento vybroušený kus o požáru Národního divadla a ponikelském hasičském spolku byl viděn na Chrudimi, v Hronově a v Praze na Přeletu nad loutkářským hnízdem. A my byli šťastní, že jsme si mohli užít Tomášův humor a lásku ke svému kraji. Tak moc nás potěšil! A nakonec, díky všem, kteří letos přijeli. Možná, že i letos ve Svitavách vznikly počátky něčeho, co pak uvidíme jako celistvý tvar na jarních přehlídkách. Jak už se tolikrát stalo...

Blanka Šefrnová

15/ EJHLE, LOUTKA PO 16.

16. ročník nejen divadelního festivalu Ejhle, loutka v Žamberku

18. 8. / Kulturní centrum Vonwillerka

19:00 – Bratři v tricku: **Bratří speciál**

20:00 – Divadlo DNO: **Jsem Fagi**

21:00 – **Střídmí klusáci v kulisách višňi**: koncert

19. 8. / Areál u kapličky Pod Suticí

13:00 – Divadlo DNO: **Dinopohádka**

14:00 – Loutky bez hranic: **Tři medvědi a drzá Máša**

15:00 – Buchty a loutky: **Tři zlaté vlasy děda Vševěda**

16:00 – Divadlo DNO: **Liška Bystrouška**

17:00 – Studio DAMÚZA: **Bosí rytíři**

18:00 – **Denudace**: koncert před kavárnou Vonwillerka

19. 8. / Kulturní centrum Vonwillerka

18:30 – Gafa Kolektiv: **VAR**

19:00 – **Bombardák**: koncert a křest nového alba

20:00 – Waxwing Theatre: **Rok prasete**

21:00 – **Fanfán Tulipán**: koncert

22:00 – Buchty a loutky: **Punch a Judy**

V průběhu festivalu: výstava Radky Janů Kaucké, dílny, výtvarný market – Bára Škodová a Marika Tobišková, Holky šijou, dřevěná dílna Bány Hubené, Café na kole, občerstvení od Vojty Landy a jeho týmu.

-red-

16/ 76. KLICPERŮV CHLUMEC

Program:

10. 9. od 19:00

DS Šrumec, Hradec Králové

G. Beth, A. Cooper: **Každému jeho psychoterapeuta**

7. 10. od 19:00

DS Diviš Žamberk

D. Drábek: **Jedlíci čokolády**

14. 10. od 19:00

DS Vojan Libice nad Cidlinou

M. Camoletti: **A do pyžam!**

18. 10. od 19:00

Dokážu – umím – znám

vědomostní test pro dospělé

21. 10. od 10:00

Volné sdružení učitelů ZUŠ Chlumeck nad Cidlinou

Je to na háčku aneb To se nesmí

21. 10. od 19:00

DS Právě začínáme Horní Počernice

T. Firth: **Holky z kalendáře**

27. - 28. 10. od 19:00

DS Klicpera Chlumeck nad Cidlinou

T. M. Plautus: **Darmojed aneb Curculio**

1. 11. od 18:00

ZUŠ přeje svým loutkářům

podvečer ke 40. výročí loutkářů v Chlumci nad Cidlinou

3. - 4. 11.

17. loutkobraní a oslava 40 let loutkářů

loutkářský festival

76. Klicperův Chlumeč – výsledky

CENY UDĚLENÉ POROTOU

Čestná uznání za herecké výkony letos získali:

Martina Pittner, DS Šrumeč Hradec Králové, za roli slečny Engel ve hře Každému jeho psychoterapeuta,
Lubomír Řehůřek, DS Šrumeč Hradec Králové, za roli Jürgena Appelhansa ve hře Každému jeho psychoterapeuta,
Petr Lukeš, DS Šrumeč Hradec Králové, za roli Felixe Bollmanna ve hře Každému jeho psychoterapeuta,
Martin Košek, SDO Diviš Žamberk, za roli Ludvíka ve hře Jedlíci čokolády,
Ivana Šrámková, SDO Diviš Žamberk, za režii hry Jedlíci čokolády,
Ivana Šrámková a Jiří Košek, SDO Diviš Žamberk, za návrh a realizaci scény ke hře Jedlíci čokolády,
Veronika Mňoučková, DS Vojan Libice nad Cidlinou, za roli Jacqueline ve hře A do pyžam!
Tomáš Čivrný, DS Vojan Libice nad Cidlinou, za roli Roberta ve hře A do pyžam!
Žaneta Bergmanová, DS Vojan Libice nad Cidlinou, za roli služky Brigitte ve hře A do pyžam!
Jana Keilová, DS Právě začínáme Horní Počernice, za roli Annie ve hře Holky z kalendáře,
Klára Šimicová, DS Právě začínáme Horní Počernice, za roli Chris ve hře Holky z kalendáře,
Jana Sůvová, DS Právě začínáme Horní Počernice, za roli Jessie ve hře Holky z kalendáře,
Václav Poskočil, DS Klicpera Chlumeč nad Cidlinou, za roli Darmojeda ve hře Curculio aneb Darmojed,
Lucie Poskočilová, DS Klicpera Chlumeč nad Cidlinou, za roli otrokyně Sofistiky ve hře Curculio aneb Darmojed,
Lenka Müllerová, DS Klicpera Chlumeč nad Cidlinou, za roli Castorie ve hře Curculio aneb Darmojed,
Radka Pokorná, DS Klicpera Chlumeč nad Cidlinou, za roli Referencie Podčarové ve hře Curculio aneb Darmojed.

Cenu za nejlepší ženský herecký výkon získala:

Tereza Volfová, SDO Diviš Žamberk za ztvárnění role Valerie ve hře Jedlíci čokolády.

Cenu za nejlepší mužský herecký výkon získal:

František Černý, DS Vojan Libice nad Cidlinou za ztvárnění role Bernarda ve hře A do pyžam!

Cenu za dlouholetou poctivou práci ve funkci člena přípravného výboru festivalu „Klicperův Chlumeč“ a arbitra v diváckém hlasování získal:

Jan Baldík

Cenu Antonína Lauterbacha získal:

Divadelní spolek „Právě začínáme“ z Horních Počernic za hru Holky z kalendáře se zřetelem na citlivý přístup a

zpracování tématu a také související společenský přesah v podobě úspěšného charitativního projektu.

Ceny předali vedoucí Divadelního souboru Klicpera Chlumeč nad Cidlinou Jaroslav Málek a herec Jaroslav Hlídek. Všichni ocenění dostali čestné uznání a keramickou sošku, ženy navíc vázanou kytici.

DIVÁCKÉ HLASOVÁNÍ

1. místo: DS Vojan Libice nad Cidlinou za hru A do pyžam!
2. místo: DS Klicpera Chlumeč nad Cidlinou za hru Curculio aneb Darmojed
3. místo: DS Šrumeč Hradec Králové za hru Každému jeho psychoterapeuta

Novou nahrávku původní festivalové znělky jsme letos slyšeli podruhé, vznikla 22. září 2022 v ZUŠ Chlumeč nad Cidlinou v hudební režii BcA. Pavla Hlubučka, DiS. Hudbu složil Stanislav Rada. Na nové verzi znělky se podíleli Jan Svoboda, Miroslav Bolješik (trubky), Vladimír Novák (trombon), Pavel Hlubuček (tuba). Premiéru znělka měla zřejmě v roce 1959 při zahájení 13. ročníku Klicperova Chlumce v roce 100. výročí úmrtí Václava Klimenta Klicpery.

Jarda Málek a Klicperáci

*Kontakt:
Divadelní soubor KLICPERA
Jaroslav Málek
tel: 602 246 26
e-mail: info@disklicpera.cz
www.dsklicpera.cz*

Cenu Antonína Lauterbacha získal DS Právě začínáme z Horních Počernic za hru Holky z kalendáře, foto Jan Haken

17/ TÝNIŠŤSKÝ DIVADELNÍ PODZIM PO 54.

Program:

6. 10. od 18:30

Vernisáž výstavy grafického designu a maleb TOMÁŠE HLOUŠKA, absolventa týništské ZUŠ a hradecké uměleckoprůmyslové školy hudebních nástrojů a nábytku a člena DS TEMNO.

6. 10. od 19:30

Divadlo Exil, Pardubice

Kuřačky a spasitelky

Hořká komedie, ve které čtveřice sourozenců hledá po smrti otce své místo v životě. Každý sám, a přitom stále spolu.

8. 10. od 15:00

Týbrdřo divadlo, Pardubice

Pohádka perníková, šípková a červená

Tradiční pohádky v hávu divadla Týbrdřo.

13. 10. od 19:30

DS Zdobničan, Vamberk

Láska mezi nebem a zemí

Romantická anglická komedie hýřící inteligentním humorem a břitkými dialogy, která jasně podtrhuje, co v životě stojí za to – šťastná rodina a pevná víra.

20. 10. od 19:30

DS Symposion, Třebechovice pod Orebem

Jen pro zvané

Komedie z prostředí anglického venkova o tom, jak tři matky – tchyně svérázně vyřeší manželskou krizi své dcery.

3. 11. od 19:30

DS Temno, Týniště nad Orlicí

České moře

Hra o nehybnosti, která vždy vede z bodu já do bodu já.

5. 11. od 15:30

DS Tyl, Rychnov nad Kněžnou

Luciferův amulet

Výpravná pohádka s písničkami o tom, jak málem v pekle vyhasl věčný pekelný oheň.

16. 11. od 19:30

Povídání o divadle s Vandou Hybnerovou

Beseda – talkshow o divadle se známou herečkou. Moderuje David Drábek.

24. 11. od 19:30

DS Pobertové, Týniště nad Orlicí

Když končí hra

Hořká komedie z divadelního prostředí nás zve k nahlédnutí do absolventského ročníku herců, kteří jsou tak trochu pobertové.

Kontakt:

Kulturní centrum města Týniště nad Orlicí

Eva Drábková, dramaturgyně

tel. 732 787 637

<https://kc.tyniste.cz/>

18/ MEZIMĚSTSKÉ DIVADLENÍ HRY PO 59.

Pořádá Meziměstí a divadelní soubor J. K. Tyl Meziměstí.

Program:

5. 11. od 18:00

DS 3na3, Nová Paka

R. Cooney: 1+1=3

Mít tajně dvě manželky může fungovat. Ale jen do té doby, než se ucho utrhne...

11. 11. od 18:00

DS Symposion, Třebechovice pod Orebem

J. Kolár: Jen pro zvané

Komedie o tom, že pozvat na řešení manželské krize tři tchyně, nemusí být nejlepší nápad.

17. 11. 2023 od 18:00

DS Na Skále, Helvíkovice

M. Doleželová, R. Venc: Ani za milión!

Chcete se zbavit manžela? Zvolte si však správného vraha!

25. 11. od 18:00

DS Jirásek, Nový Bydžov

J. Verne, P. Kohout, A. Gregar: Cesta kolem světa za 80 dní

Světověznámý román v muzikálovém provedení s živou hudbou.

2. 12. od 15:00

Daniela Weissová, Turnov

D. Weissová: Vávra má rád hasiče

Loutková pohádka pro děti od 4 let o drakovi, princezně a hasiči.

Kontakt:

DS J. K. Tyl, Meziměstí

Jan Kašpar

tel.: 777 667 042

e-mail: kasparjan@seznam.cz

DS Jirásek, Nový Bydžov s inscenací Cesta kolem světa za 80 dní,
foto Ivo Mička

19/ SYMPOSION 2023 PO 52.

Tradiční podzimní divadelní přehlídku ochotnických souborů pořádá Třebechovické muzeum betlémů ve spolupráci s DS Symposion Třebechovice pod Orebem.

Program:

30. 9. od 18:00

DS Kolár, Police nad Metují

M. McDonagh: **Mrzák Inishmaanský**

1. 10. od 16:00

Týbrďo divadlo, Pardubice

F. Nepil: **Já, Baryk**

7. 10. od 18:00

DS Zdobničan, Vamberk

R. Thomas: **Past na osamělého muže**

14. 10. – celodenní soutěžní přehlídka dětských a studentských divadelních souborů

14. 10. od 18:00

DS J. K. Tyl Meziměstí

G. Feydeau: **Dámský krejčí**

21. 10. od 18:00

DS Heřman, Heřmanův Městec

I. Kraus: **Víkend**

4. 11. od 18:00

DS Na tahu, Červený Kostelec

D. Lindsay-Abaire: **Králičí nora**

5. 11. od 16:00

DS J. N. Štěpánka, Chrudim

Čerta a Káča

11. 11. od 18:00

DS TJ Sokol, Předměřice nad Labem

J. Beran: **Nejlepší jsou studený**

12. 11. od 16:00

DS Tyl, Rychnov nad Kněžnou

J. Netrestová: **Luciferův amulet**

18. 11. od 18:00

DS Šrumeč, Hradec Králové

G. Beth, A. Cooper: **Každému jeho psychoterapeuta**

19. 11. od 16:00

DS Vrchlický, Jaroměř

S. Glembek: **Krkonošská pohádka**

25. 11. od 18:00

Dešťovka, Nový Hradec Králové

A. Procházka: **Klíče na neděli**

26. 11. od 18:00

DS Symposion, Třebechovice pod Orebem

J. Werich: **Až opadá listí**

Kontakt:

DS Symposion, Třebechovice pod Orebem

Karla Drašnarová

+420 603 835 811

karla.drasnarova@seznam.cz

www.dssymposion.cz

www.facebook.com/DSSymposion

DS TJ Sokol, Předměřice nad Labem v inscenaci Nejlepší jsou studený,

foto Ivo Mička.

20/ DIVADELNÍ ERBENŮV MILETÍN PO 27.

Tradiční nesoutěžní přehlídka ochotnických divadelních souborů se koná v Sousedském domě v Miletíně, pořadatelem je SDS Erben Miletín za podpory Královéhradeckého kraje.

Program:

14. 10. od 19:30

DS Heřman, Heřmanův Městec

Víkend

4. 11. od 19:30

Divadelní spolek J. N. Štěpánka, Chrudim

Jak v nebi, tak i na zemi

25. 11. od 19:30

Ochotnický Spolek Dobrovít, Dobrovice

Proutník pod pantoflem

3. 12. od 15:00

Mr. Georgini Butoves

Kouzelnické představení

9. 12. od 19:30

SDS Erben Miletín

Cesta do Ameriky lodí i artéskou studnou

10. 12. od 15:00

SDS Erben Miletín

Cesta do Ameriky lodí i artéskou studnou

Kontakt:

SDS Miletín

Iveta Zavadilová

tel. 604 633 719

e-mail: atevi.cert@seznam.cz

dserben.miletin.cz

divadlo.miletin@seznam.cz

pěti let.

15:45 – 15:53

Já a táta / Poniklá

Ikaros a Daidalos

Podle starořecké báje. Synové starých usedlých otců to mají těžké. Soubor syna Františka a otce Tomáše Hájka se poprvé představil na letním hasičském táboře SDH Poniklá 2023, kde na něho v rámci jednotícího tématu „Putování časem“ mrkla antika. I přes propast věků hrají tak trochu sami o sobě. Pro diváky od osmi let.

16:15 – 16:30

Lidový loutkář Jirka Polehňa / Hradec Králové

Setkání tří civilizací

Příběh z daleké budoucnosti, který se odehrává na nehostinné planetě někde ve vesmíru. Pro diváky od šesti let.

17:00 – 17:15

Convivium / Jaroměř

Kostra

Všimli jste si někdy, že máte v těle kostru? Prazvláštní věc. Podle povídky Raymonda Douglase Bradburyho. Pro diváky od dvanácti let.

17:50 – 18:15

Bažantova loutkářská družina / Poniklá

Nelkej, Čechie!

Veskrze vlastenecké fiktivní historické drama o hašení Národního divadla za účasti ponikelského sboru. Pro diváky od deseti let.

Součástí přehlídky bude výstava světelných objektů a obrazů žáků výtvarného oboru ZUŠ. Vstupné dobrovolné.

Hana Voříšková

21/ PŘEHLÍDKA STÍNĚNÍ V CHOCNI

Výtvarný obor ZUŠ v Chocni pořádá přehlídku stínových a meotarových divadel STÍNĚNÍ.

V neděli 14. ledna 2024 v prostorách ZUŠ na zámku v Chocni.

Program:

15:00 – 15:20

SPRD PAPERD Kašpárkova zhouba / Pardubice, Praha, Děčín

O smutném tygroví

Spojené Rodinné Divadlo vzniklo spojením dvou rodin. Prvotina, se kterou se SPRD představí, je inspirována příběhem Aloise Mikulky. Chceš-li z klece ven, hledej pomocníka. Lze to jenom v pohádkách? Pro diváky od

22/ PODZIM S VICENOU NEJEN V ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Prázdniny utekly jako voda a Vicena se pustil s vervou a čerstvou energií do podzimní sezony, jež byla nabita řadou akcí. Zkoušíme, hrajeme, slavíme. Jen ruchem žijeme!

ÚNOS V NEAPOLI – Po dvou letech jsme se rozloučili s představením „Únos v Neapoli“ od Aldo Nikolaje, italského dramatika, jehož může český divák znát díky hře Tři na lavičce. Slavnostní derniéra proběhla 17. 11. v komorním prostředí oustecké Malé scény. Zasloužený poslední potlesk patřil i režisérovi Janu Štěpánskému, jenž nás bohužel opustil přesně před rokem 16. 11.

PRKNA PRAŠTĚLA

2022 a pro něhož byl Únos poslední režii ve spolku.

VZPOMÍNKOVÝ VEČER NA PAVLA SEDLÁČKA – Při příležitosti nedožitých 80. narozenin Pavla Sedláčka byl z popudu jeho dcery Petry připraven vzpomínkový večer, jenž se odehrál 12. 10. na Malé scéně, kam přišli na skvělého kamaráda, divadelníka, zpěváka a Ouštáka zavzpomínat jeho kamarádi a kolegové. V rámci večera mj. zazpíval smíšený pěvecký sbor Alou Vivat a s krátkou básničkou o Pavlově „viceňáctví“ z pera Hely Lochmanové vystoupili i viceňáci. Pomyslnou třesničkou na dortu bylo čestné občanství města Ústí nad Orlicí, jež bylo Pavlu Sedláčkovi uděleno o dva dny dříve, bohužel již in memoriam.

JAK DŮLEŽITÉ JE MÍT FILIPA – Filipáci oproti nabitě jarní sezoně odehráli na podzim jenom dvě představení, dlužno říci, že to byla představení vybraná. V neděli 1. 10. si zahráli v nově zrekonstruovaném Domě kultury v Kyšperku (Letohradě) a opět v neděli 19. 11. si zahráli až ve Václavově, zúčastnivše se 16. ročníku soutěžní přehlídky O Václava. Doufejme, že příští jaro bude pro ně stejně bohaté jako to letošní, než za nimi v červnu 2024 spadne poslední opona.

SE STARCI NA CHMELU – Starci na podzim rozhodně nezaháleli, a i přes svůj vyzrálější věk křižovali po východních Čechách od září do listopadu. Svou spanilou jízdu vlastní českou započali v Bystrci (u Jablonného nad Orlicí), pokračující přes Jehnědí, Knapovec, Řičky (v Orlickém podhůří), Sázavu (u Lanškrouna) a končíce ve Vysoké nad Labem, kam se na ně přijel podívat a eventuálně je sprdnout režisér Saša Gregar, k jehož významnému jakémusi životnímu patníku ještě jednou z celého srdce blahopřejeme. Nutno říci, že si nemohl vybrat lepší představení k inspekci, neboť od poloviny hry se hrálo bez zvuku a poloviny světla. Staré pojistky jsou vůl!

ORLICKÁ THÁLIE – Na slabší jarní část (co se počtu souborů týče!) navázala silnější podzimní závěrečná část XIV. ročníku Orlické Thálie, přehlídky amatérských divadelních souborů soutěžících o Cenu Hynka Viceny. Až z České Lípy dorazil Divadelní klub Jirásek s hořkou komedií „Maude, Lionel a prst Jacksona Pollocka“. Opuletní milostné drama „Fernando Krapp mi napsal dopis“ přivezlo z „daleké“ České Třebové Divadlo TRIARIUS. S nabídkou kvalitního „Sexu“ od Pavla Kohouta přijel Ochotnický spolek ŽUMPA a potěšil zejména všechny zájemce o literaturu a historii. Posledním představením přehlídky bude McDonaghův „Pan Polštář“ pražského Divadla RADAR.

JAK UVAŘIT ŽÁBU – „Hodíte-li žábu do vroucí vody, ihned vyskočí. Dáte-li ji do vody vlažné, uvaří se.“ Nezadržitelným tempem se blíží datum premiéry nového představení „Jak uvařit žábu“ v režii debutující Marty Kodytkové. V hlavních rolích tragikomedie od Petra Strnada se představí Helena Lochmanová

a Bedřich Ducháček. Srdečně zveme všechny na premiéru 9. 12. 2023 v 19 hodin na Malé scéně. Kdo by však 9. 12. nemohl, nemusí zoufat, neboť první repríza nás čeká hned 13. 1. 2024 opět v 19 hodin na Malé scéně.

PLÁNY NA ROK 2024 – Ani v příštím roce si nemohou viceňáci stěžovat na nedostatek akcí. Hned z kraje roku nás čeká zájezd do Národního divadla v Praze na nové nastudování Shakespearova „Hamleta“. V sobotu 27. 1. se uskuteční v pořadí čtvrtý divadelní Ples na scéně, tentokrát na téma „Zvěřinec“. Tématicky bude hrát Tiger Swing a my srdečně zveme všechny tancechtivé divadelníky. Největší událostí nadcházejícího roku bude zkoušení nové inscenace, do režisérského křesla se podruhé posadí Marcela Bucháčková s cílem dovést na prkna „Přelet nad kukaččím hnízdem“.

JUBILEJNÍ 10. ROČNÍK ORLICKÉ MASKY VÁS VOLÁ!

Spolek MALÁ SCÉNA a Divadelní spolek VICENA v Ústí nad Orlicí si vás dovolují pozvat na jubilejní ročník krajské postupové přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla, jenž se uskuteční ve dnech 14.–17. března 2024. Těšíme se na všechny účastníky a věříme, že se jich do Ústí nad Orlicí vypraví jako vždy hojný počet. Své přihlášky posílejte nejpozději do 25. ledna 2024.

Toník Puš

Kontakt:

*DS Vicena, Ústí nad Orlicí,
Vlastimil Drda,*

*tel. 731 885 614, e-mail: drdik@centrum.cz,
www.vicena.cz,*

*facebook: DSVicena,
Instagram: dsvicena*

Bedřich Ducháček a Helena Lochmanová v inscenaci Jak uvařit žábu,
foto archiv souboru.

Zlaté odznaky Josefa Kajetána Tyla. Za covidu se nám předání nedařilo, teď doháníme ztracený čas Pandemie covidu změnila naše životy v mnoha ohledech, a jedním z nich bylo i zpoždění při předávání prestižních Zlatých odznaků Josefa Kajetána Tyla.

Tato tradice, která si klade za cíl ocenit výjimečné osobnosti v oblasti amatérského divadla, byla ovlivněna omezeními a komplikacemi způsobenými pandemií. Na následujících stránkách vám představujeme ty, kteří dostali svá ocenění do svých rukou v roce 2023.

Děkujeme všem, kteří nám pomohli při výběru oceněných a těšíme se na vaše tipy pro příští rok. Zasílejte je do konce ledna 2024 na adresu info@vsvd.cz, nezapomeňte napsat zdůvodnění svého návrhu.

-kfp-

23/ Mgr. Alena EXNAROVÁ,

* 25. 12. 1951 v Hradci Králové

Za dlouhodobý přínos ochotnickému divadlu a jeho rozvoj

Absolventka Filozofická fakulty UJEP (dnes Masarykovy univerzity) v Brně, obor divadelní věda (1970–1975); v letech 1975–1977 byla metodičkou pro divadlo na Krajském kulturním středisku v Hradci Králové. Zde však dříve, než stačila realizovat své plány, po několika neodborných zásazích do své práce a představ dala výpověď – měla totiž hlavu nejen chytrou a otevřenou, ale i horkou. Od září 1977 začala pracovat v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi, kde v letech 1992–2011 byla i jeho ředitelkou. Po dlouhé období působila jako členka divadelního a recitačního souboru při KDPM v Hradci Králové, spolupracovala s profesionálními divadly v Hradci Králové a Pardubicích i s Čs. rozhlasem v Hradci Králové, v první polovině 80. let 20. století byla členkou loutkového souboru Žižala TJ Sokol Hradec Králové Malšovice, který se s inscenací Neposedný dům (na motivy novely Paula Grovese, režie Jan Merta) zúčastnil LCH 1981 a v roce 1985 s ní vystoupil i na portugalském divadelním festivalu v Portu.

Alena Exnarová byla členkou poradních sborů a odborných rad pro loutky ve Východočeském kraji a také při NIPOS-ARTAMA, byla redaktorkou zpravodajů amatérských divadelních přehlídek Jiráskův Hronov, KDP Vysoké nad Jizerou, Loutkářská Chrudim, Dětská scéna Prachatice, Divadelní Třebíč, mistrně dovedla v písemné formě přetlumočit názory porotců a byla jimi proto doslova milována. Také byla členkou porot národních přehlídek, např. FEMAD Poděbrady, Divadelní Třebíč, Divadelní Děčín, Loutkářských Chrudimí i porot regionálních divadelních a loutkářských přehlídek, mj.

Mgr. Alena Exnarová

Turnovský drahokam, Audimafor či Miletínské divadelní jaro.

Patří k zakládajícím členům Volného sdružení východočeských divadelníků, v letech 1992–1993 byla jeho předsedkyní, členkou jeho rady a také dlouholetou členkou redakční rady Divadelní Hromady, publikovala i v časopisech Loutkář a Amatérská scéna, podílela se na založení Muzea českého amatérského divadla v Miletíně a od roku 1992 byla i členkou představenstva českého střediska mezinárodní loutkářské organizace UNIMA.

24/ Stanislava MOTALOVÁ, * 29. 10. 1944

Za dlouhodobý přínos ochotnickému divadlu v oblasti herectví a organizátorské práce.

Rodačka z Chotěboře Stanislava Motalová se ochotnickému divadlu začala věnovat v roce 1968, poté, co se po svatbě s manželem přestěhovali do Havlíčkova Brodu. Od samého počátku tam byla nepostradatelnou součástí organizačního chodu tehdejšího havlíčkovobrodského divadelního souboru – posléze nadace, občanského sdružení a dnes spolku.

Jevištní zkušenosti posbírala nejprve ve vedlejších rolích a po svých prvních jevištních pokusech absolvovala spolu s dalšími kolegy z domovského souboru roční „třídou herecké práce“ v rámci tehdejší lidové konzervatoře. Ve stovkách představení mnoha desítek inscenací účinkovala nakonec v řadě rolí, namátkou

Stanislava Motalová

jmenujme ty stěžejní, byla Chrobačkou ve hře Ze života hmyzu bratří Čapků, Agátou v Gogolově Ženitbě, Vlaštovkou ve Šťastném princí Oscara Wildea, Plajznerkou v Drdových Dalskabátech. K jejím dalším velkým rolím patřila i Pavla v inscenaci Stojí za to žít na motivy Őrkenyho Kočičí hry, s níž se představila i na Národní přehlídce amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Třebíč 1999.

Na začátku devadesátých let minulého století účinkovala navíc i v mnoha drobných či rozsáhlejších komponovaných pásmech uměleckém přednesu, při večerech poezie či vernisážích výtvarných výstav, nevyhýbala se ani scénickým happeningům. K nim patřila např. jevištní anekdota Hrošík. Za roli Lilien v Nejstarším řemesle Pauly Vogel získala na krajské přehlídce v Červeném Kostelci 2010 jedno z mnoha svých ocenění za herecký výkon, se stejným titulem vystoupil brodský ansámbl i na Národní přehlídce seniorského divadla 2012 v Miletíně. Po přesunu této přehlídky do České Třebové se tam Slávka vrátila, tentokrát v roli nápovědy u monodramatu Osamělé večery Dory N. Další účasti tamtéž v roce 2020 v roli Claude ve francouzské komedii Na útěku jí však překazily protipandemické restrikce.

Slávka Motalová neúčinkovala pouze na českých jevištích, divákům na slovenské Spiši se představila v Čapkově Tlustém pradědečkovi. Společně se svými kolegy z havlíčkobrodského souboru také několikrát reprezentovala české ochotnické divadlo v zahraničí v partnerských regionech v Belgii a Holandsku. Vždy byla a stále je aktivním členem týmu pořadatelů všech akcí, které jsou součástí spolkové činnosti, dětských karnevalů a dalších akcí určených nejmenším. Je i nepostradatelnou hybnou silou organizace tradiční regionální přehlídky Dospělí (pro radost) dětem.

Volný čas dělí mezi svou milovanou zahrádku u venkovské usedlosti a turistiku všeho druhu po vlastech českých i po zemích a mořích cizokrajných. Poslední roky se také začala věnovat tvorbě videoreportáží

a hlavně sepisování svých osobních zážitků, tedy i těch divadelních, a všichni jsme ve velikém očekávání, až si je budeme moct přečíst. Slávka je kolegyně, kamarádka, ale hlavně velmi optimistický, vstřícný, citlivý a silný člověk.

25/ Jaroslav HLÍDEK, * 31. 10. 1943

Za dlouhodobý přínos ochotnickému divadlu.

K divadlu se Jaroslav Hlídek dostal v sedmdesátých letech minulého století. Protože byl profesí elektrikář, začal pracovat jako osvětlovač a zvukař. V roce 1972 mu režisér Milan Ettl nabídl první roli – „radistu“ ve hře Ostrov milování. Tím začala jeho dráha herce. Do dnešního dne hrál v 56 inscenacích. Funkci technika ovšem neukončil a svítí či zvučí pro většinu představení, která se odehrávají v Klicperově domě, pokud v nich sám nehraje. V roce 2002 byl zvolen předsedou spolku Klicpera Chlumec nad Cidlinou. V této funkci sestává dodnes. Od roku 2006 je také místopředsedou realizačního týmu divadelního festivalu Klicperův Chlumec. Podílí se na výběru her a zajišťuje technické zázemí pro hostující soubory.

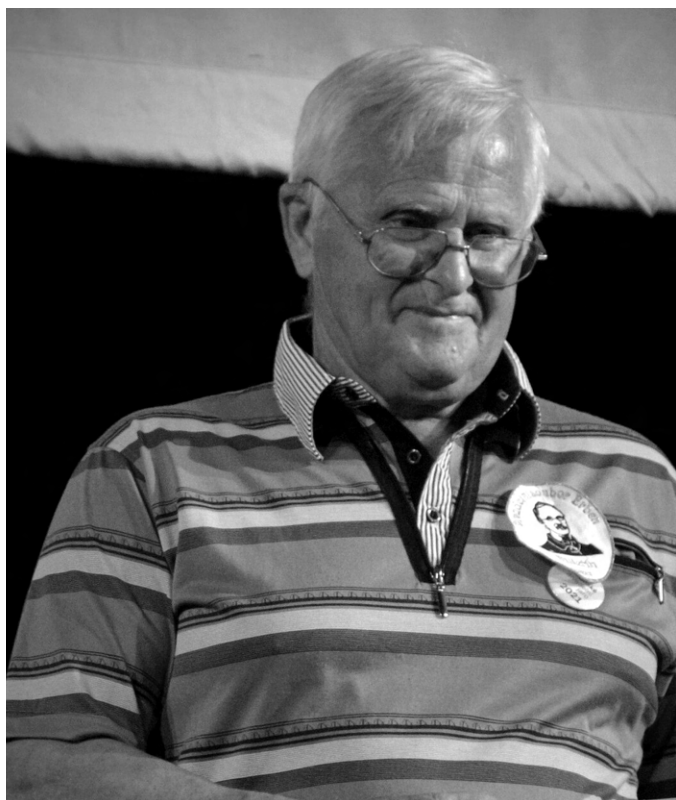
26/ Vladimír KNĚŽOUREK, * 30. 7. 1946

Za dlouhodobý přínos ochotnickému divadlu v oblasti režie, herectví a organizačské práce.

Vladimír Kněžourek, dlouholetý člen SDS Erben Miletín propadl divadlu už v dětství, poprvé stál na prknech, které znamenají svět, už jako šestileté dítě v divadelní hře bratří Mrštíků Maryša. A od té doby se stalo ochotnické divadlo součástí jeho života. Dosud si zahrál si třicet osm desítky krásných rolí...

V roce 2007 absolvoval kurs režisérů pod vedením prof. Františka Laurina a hned v následujícím roce se představil jako nový miletínský režisér – s hrou Jaroslava Koloděje Jak čert vyletěl z kůže. Do roku 2021 nastudoval s miletínským souborem dalších sedm divadelních her, některé z nich značně upravil, aby odpovídaly jeho představám – mezi jeho režie patří Hadrián z Římsů, komedie Dědeček aneb musíme tam všichni, Vodní družstvo, Gulliverovy cesty či Postel pro anděla. S mladými herci nastudoval Staré pověsti české a objel s nimi celý kraj. Inscenace Z pohádky do pohádky byla určena malým divákům. I teď se můžeme těšit na pohádku Dlouhý, Široký a Bystrozraký v jeho režii. A nadále se na jevišti představuje i jako herec.

Vladimíra Kněžourka všichni známe jako člověka se

Vladimír Kněžourek

specifickým humorem, jako člověka, který musí stále něco dělat, třeba navrhovat a vyrábět kulisy, také vede divadelní kroniku a je místopředsedou rady divadla. Vláda je zkrátka divadelníkem tělem i duší.

27/ ANTRÉ BILANCUJE

Antré má za sebou 150 dílů. Nově ho najdete i na podcastové platformě Spotify

Neformální setkání s divadelníky na skleničkou vína mělo původně překlenout covidový lockdown. Dnes můžeme o Antré říkat, že je to časosběrný dokument hlavně o amatérském divadle. Možnost sdílení divadelních radostí i strastí. Síťování mezi jednotlivými tvůrci.

Jak to vlastně bylo na začátku? Kolega Josef Jan Kopecký mezi řečí pronesl, že by bylo fajn, když nemůžou ochotníci / amatéři zkoušet a hrát, udělat pro ně stream se zajímavými osobnostmi divadla. Dost se o týden později divil, když jsem mu zavolala, že už to všechno běží a můžeme se do toho pustit.

A začali poslouchat neuvěřitelné příběhy o rodinách, kde se vašeň k ochotnickému divadlu dědí z generace na generaci. Zkušenosti jednotlivých spolků, které ukazují, že nikde není tráva zelenější a všechny těší i trápí podobné věci. Nahlédli jsme do zákulisí zkoušek. Seznámili jsme se s neuvěřitelnými cestami, které lidi zavedou na jeviště. Jak je tvůrčí činnost stejně důležitá jako společné setkávání v komunitě.

Začali jsme vyjíždět i na nejrůznější postupové přehlídky a vysílali naživo přímo z místa dění.

Stali jsme se moderátory, produkčními a redaktory Antré. S technikou nám pomáhají kluci na volné noze. Nakonec jsme našli i tvůrce článků a nově se pouštíme do PR.

Jubilejní 150. díl jsme odvysílali 20. prosince. Hostů se nabízí stále dost. Ale nechceme ustrnout na jednom místě. Proto na hraně roku 2023/2024 bilancujeme. A klademe si otázky. Může Antré zajímat i posluchače, kteří se amatérskému divadlu nevěnují? Není jeden díl týdně až moc? Nebylo by dobré po 150 dílech přemýšlet o jiné dramaturgii?

Pokud máte jakékoliv připomínky nebo tipy na hosty, postřehy – neváhejte a napište nám na e-mail info@divadloexil.cz.

-kfp-

Kateřina a Josef, tvůrci Antré, foto Jan Slavíček.

28/ ANTRÉ: DITA POUSTECKÁ

Principálka, režisérka a herečka pardubického divadelního souboru NerušKruh, který svou historii píše od roku 2019. Mnohé má tento soubor už za sebou, ale především má plno krásných plánů před sebou.

Dita Poustecká překypuje energií a nápady. Dlouho hledala něco, kde by našla uplatnění pro svou kreativitu. Nakonec se jí do cesty postavilo divadlo. Poprvé ho zkusila jako rodič na základní waldorfské škole. Původně mělo zůstat u jedné hry nastudované pro děti. Nakonec z toho byl oficiální spolek.

Soubor NerušKruh se ve svém repertoáru věnuje tomu, co ho táhne. I když s ohledem na diváky převládají komediální žánry, jak říká Dita Poustecká. První velkou inscenací souboru byl Natěrač. Soubor se neubírá jedním žánrovým směrem, ale v jednom má Dita Poustecká jasno. „*Já jsem nechtěla hlavně dělat hloupé divadlo.*“

Mně je jasné, že jsme ochotníci, amatéři. Nikdy nebudeme dělat nějaké obrovské umění. Také potřebujeme, aby na nás chodili lidi. Myšlenka byla taková, udělat třeba dvě komedie, pak něco vážnějšího, což se nám trochu daří.“ Výběr a úpravu her má na starost právě Dita a nebojí se jejich úprav, škrtnů, popřípadě dopisování. Soubor NerušKruh zkouší stále na waldorfské škole. Tam však nemají prostor ani na skladování kulis a kostýmů. Veškeré divadelní věci schovává Dita Poustecká ve své ložnici, kde skáče šipku od dveří do postele přes kostýmy.

DNES SE SMĚJU SVÝM NAIVNÍM PŘEDSTAVÁM

„Býváme při hraní velmi překvapení. Často hrajeme v pardubickém Exilu, proto inscenace stavíme pro tenhle konkrétní prostor. Ale pak jsme vykulení, když hrajeme někde jinde a všechno je jinak. Musíme to rychle vymyslet, abychom se tam nemotali a nevypadalo to hloupě,“ popisuje Dita Poustecká fungování začínajícího, malého souboru bez vlastního zázemí a techniky. Nemít vlastní scénu je i určitá svoboda. Nemáte prostor, o který se musíte starat a financovat jeho provoz.

„Já jsem si představovala, že to budeme dělat opravdu s tou velkou scénou, bude to všechno tip top, že to bude dokonalé,“ vzpomíná Dita Poustecká na své první představy o tom, jak bude dělat divadlo. *„Vůbec jsem si nepředstavovala, že se budeme muset tolik přizpůsobovat. Jak se říká, pracuj s takovým materiálem, který máš.“*

Jako režisérka chodí Dita Poustecká se svou vizí. Text si předem připravuje, ví, jak by měl výsledek vypadat. Ovšem dál se nechá vést herci a herci se nechávají vést Ditou. Cítí se být spíš průvodcem.

-lk-

Dita Poustecká

29/ ANTRÉ: TOMÁŠ JIREČEK

Tomáš Jireček

Herec, performer, improvizátor, lektor, básník a terapeut, jehož specializací je dramaterapie. Jeho doménou jsou příběhy, díky kterým se živě setkává s lidmi a udržuje tak kouzlo mluveného slova tady a teď.

Tomáš Jireček se věnuje disciplíně zvané storytelling, tedy vyprávění příběhů. Jedná se o živý výstup jednoho vypravěče, který svým divákům-posluchačům vypráví příběh, který si sám vybral a připravil. *„Nevím, jestli se tomu dá říkat divadlo,“* říká Tomáš Jireček. *„Vezmu nějaký příběh, přecedím ho nějakým způsobem skrze sebe, potkám se s publikem a povím mu ho. Zkrátka předám to dál. Důležitější, než příběh je, že se lidé setkají na jednom fleku.“* Tomáš Jireček si dává hodně záležet na velice přímém a blízkém kontaktu, aby byl srozumitelný. A pokud sezná, že srozumitelný není, musí být pečlivější v tom, co říká, jak to říká, nebo jak používá ruce. Neustále je ve střehu, aby mohl reagovat na diváky. A právě v tom se schází storytelling s další disciplínou, které se Tomáš Jireček věnuje – s improvizací.

VYPRAVĚČ JE PRŮVODCE

Vyprávění příběhů-storytelling, obnáší nejen um v komunikaci s diváky, ale především práci s textem. Vypravěč si hledá vlastní témata a zkoumá text ze všech stran. Stává se průvodce příběhu. *„Jako když tě průvodce vede moravským krasem, který tu cestu zná dokonale,“* hledá příměr. *„Řekne ti: pozor tady to klouže. Když má dobré lidi na prohlídce, dokáže se zastavit a vyprávět ještě o něčem dalším. A vypravěč by měl znát příběh stejně dobře. Pídí se po věcech, které na první*

dobrou úplně nesedí. Takže když se vypravěč zeptá, proč červená Karkulka byla sežraná vlkem a byla celá, tak se nabízí jednoduchá odpověď, že je to pohádka. Jenomže to je laciné. Takže vypravěč příběhu se ptá dál. Možná to není o postavách, které symbolizují ten náš svět. Možná, že ty postavy symbolizují něco v nás. Třeba vlk symbolizuje něco zajímavého a Karkulka taky.“ Třeba se v našem světě stane něco zásadního, když vlk sežere Karkulku.

„Příběhy jsou tu možná proto, abychom se vyznali v sobě samých,“ myslí si Tomáš Jireček. „Často o tom s Martinem Hakem, mým kolegou, krdáme, že člověk zná svět kolem sebe a něco si o něm myslí. Ale když pak slyší silný příběh, přijde na to, že všechno může být úplně jinak.“ To je možná důvod, proč rádi vyhledáváme příběhy a posloucháme je od dětství. Pomáhají nám orientovat se a zjišťovat nové věci o světě kolem nás. Profesně se Tomáš Jireček věnuje dramaterapii, což je regulérní terapie jako každá jiná. Jen používá své specifické metody. Během dramaterapie má člověk možnost přijímat jiné role, uvolnit se v prostoru a díky tomu pracovat se svým terapeutem na sobě samém.

-lk-

30/ ANTRÉ: ZDENĚK VYLÍČIL, VLADIMÍR HETFLEJŠ

Zdeněk Vylíčil

V Úpici letos slaví 200 let výročí vzniku ochotnického divadla. K této příležitosti chystá především Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek plno akcí, které mají historii úpického divadla připomínat.

Oslavy začaly výstavou, která se koná v Městském muzeu a galerii J. W. Mezerové v Úpici. Instalace mapuje podrobně posledních 50 let spolku. K vidění jsou ukázky z inscenací, plakáty a fotografie.

„Jsme spolek, který se od nepaměti stále stěhuje. A s ním i jeho historie jako dobové plakáty a programy. Posbíral jsem všude možné věci, které měly nějakou hodnotu. Ale teď jsem dospěl k tomu, že jsem to všechno věnoval muzeu,“ říká Zdeněk Vylíčil, principál Spolku divadelních ochotníků Alois Jirásek.

Soubor také přemýšlel, co udělat s audionahrávkami inscenací, které jsou na pásku. Kábrt provedl digitalizaci a přenesení nahrávek na keramická DVD s trvanlivostí 150 let.

A jak to bylo před zmíněnými 200 lety? Ve staré radnici se začalo hrát divadlo, které od počátku provázely zakázky vrchnosti. A tak se hrálo všude možně, hlavně po hospodách.

„V jednom hostinci, u Vacků, dokonce vystavěli divadelní sál pro 800 lidí. A dokonce tam bylo tak velké jeviště, že tam vjel žebříňák i s koněm. To byla 30. léta 20. století. Dnes jsme v rekonstruovaném divadle. Jsme trochu omezení velikostí jeviště, které by mohlo být hlubší,“ uvádí Vladimír HETFLEJŠ, herec a režisér souboru.

Historii úpického divadla pomohl hlavně textilní a strojírenský průmysl. Divadelníci v té době nebyli jen „textiláci“, ale také kantoři, lékaři a právníci. Bylo v zájmu fabrik, aby město kvetlo po všech stránkách. Město, kde zahyne kultura, končí.

Dnes končí hlavně fabriky a starost o kultur má na svých bedrech hlavně město. Zástupci divadelního souboru z Úpice si velice chválí podporu a spolupráci s městem. Jednu ze svých premiér proto věnovali právě městu Úpice. Byla to Prodaná nevěsta nastudovaná u příležitosti výročí republiky.

„Úpický soubor měl veliké štěstí na osobnosti, které souborem prošly a zanechaly tam výraznou stopu. Po dvousetleté existenci máme motivaci k tomu, abychom dál psali historii úspěšného souboru, který se věnuje nejen současné dramatičce, kterou jsme se dlouhou dobu vyjímal. Ani vedle plánování oslav výročí soubor ve zkoušení nezahálí, takže tradice pokračuje,“ uzavírá povídání Zdeněk Vylíčil.

-lk-

31/ ANTRÉ: IRČA VAŇKOVÁ, LUCIE HOTAŘOVÁ

Divadelnice a maminky z DS HRAJETO z Nového boru jsou nezdolné optimistky. Divadlo milují a chtějí si hrát. V našem regionu jsme se potkaly společně na Miletínském divadelním jaru, kde se představily s pohádkou Uspávanka s plavčíkem a velrybou.

Uspávanka si z Miletína odvezla doporučení na celostátní přehlídku činoherního divadla pro děti a mládež Popelka Rakovník, které také úspěšně proměnila.

„Literární předloha ležela u mě. Uspávanky napsal Jan Skácel. Knihu, kterou mám, ilustroval Pavel Čech. Když jsem to přinesla na zkoušku, vtáhnul nás nejen ten text, ale i ty obrázky. Najednou se nám to začalo před očima zjevovat v obrazech a vzniklo z toho výtvarné divadlo,“ mluví o inspiraci Irča Vaňková. K pohádce se soubor dostal díky svým dětem. Tvůrkyně chtěly využít toho, že mohou od svých potomků dostávat během zkoušení rychlou a upřímnou zpětnou vazbu.

Herečky inscenaci pojaly jako hru – nejen se slovy a obrazy, ale také s nejrůznějšími materiály. Uspávanka je i zvukomalebná.

Vraťme se ale ke kořenům HRAjeto. „Většina z nás byla v souboru, který se jmenoval NOPOĎ, který je 20 let v Novém Boru a stále funguje. Před deseti lety, se tam změnila atmosféra. Najednou nám to tam nesedělo a bylo to nepříjemné. Chyběla nám radost,“ nahlíží do historie Lucie Hotařová. A tak se s partou podobně smýšlejících dohodli, že si udělají vlastní hravé divadlo a jako režisérku oslovili Irču Vaňkovou. „Měla jsem z toho setkání radost. Cítila jsem, že chtějí dělat divadlo takové, že jsme si všichni rovni, že nás to baví, že si tam každý může říct to svoje, že tam není rozdíl, kdo je režisér a herec, ale přitom jsem cítila, že chtějí, aby je někdo vedl.“

Soubor si své cesty hledá, diskutuje spolu, jde mu o to, aby se všichni cítili spokojení. Divadlo je rovnocenné umění i spolkový život. „Ideální je, když je to vyrovnané. Půjdu po práci, sejdu se s ostatními, kteří taky přišli od rodin, dělají to ve svém volném čase, s láskou a ochotně, to si myslím, že je úplně nejvíc. Zároveň je fajn, když se lidé něco nového učí, když jsou otevření a chtějí se dozvědět něco o herectví a režii. Díky tomu vzniká umění,“ myslí si Irča Vaňková. -lk-

Irča Vaňková, Lucie Hotařová

32/ ANTRÉ: LENKA LÁZŇOVSKÁ

Lenka Lázňovská

Žena, která stojí v čele Národního informačního a poradenského střediska pro kulturu (NIPOS). Rodačka z Vysočiny, jejímž celoživotním zájmem a profesním naplněním je neprofesionální umění a kultura. „Matka českého amatérského divadla“, jak ji nazval Josef Jan Kopecký.

Lenka Lázňovská je ředitelkou NIPOS od jeho počátků. Stála u začátků systému podpory neprofesionálního umění tak, jak jej známe dnes, a u podpory sítě přehlídek, které se ocitly, jako mnohé jiné po listopadové revoluci, na nejisté půdě.

Podle Lenky Lázňovské je NIPOS na jednu stranu velmi jednoduchá organizace, protože má na starost vlastně jen několik hlavních úkolů: starat se o neprofesionální umění; rozvíjet výzkumné projekty; poskytovat vzdělávání a obstarávat státní statistickou službu. Složitost organizace na druhé straně spočívá v tom, že tyto čtyři oblasti práce spolu na první pohled můžou a nemusí souviset. Každá oblast by mohla být zaštitěna samostatnou institucí. „Neprofesionální umění v době, kdy začínal totáč, v 50. letech, samostatnou institucí mělo. Pravda, dlouho to nevydrželo – necelých 20 let. Ale asi to nebylo úplně špatně, protože co obor, to jiné specifikum, jiné zázemí, jiná historie, jiné současné úkoly,“ říká Lenka Lázňovská o obsáhlosti neprofesionálního umění. Do této oblasti spadá amatérské divadlo činoherní a loutkové, sborový zpěv, současný tanec a folklórní soubory. NIPOS tyto obory podporuje, snaží se je udržovat a rozvíjet jejich tradice. Jedním z dokladů je snaha o zapsání „českého amatérského hraní divadla“ na seznam nehmotného kulturního

dědictví UNESCO. „Po diskusi jsme se rozhodli, že se tam nezapíše ‚amatérské divadlo‘, ale ‚amatérské hraní divadla‘. Ona činnost. Což se mi líbí. – Čímž jsem chtěla dokumentovat, že činnost útvaru, který se neprofesionálním uměním zabývá, je složitější. Protože co obor, to specifikum, to trochu jiné plány, to jiné předpoklady, možnosti a tak podobně.“

V počátcích bylo nejdůležitější podpořit neprofesionální kulturu

Když v roce 1991 vznikala organizace podporující neprofesionální kulturu, nazývala se Informační a poradenské středisko pro místní kulturu. Hlavním účelem byla podpora neprofesionální kultury. „A bylo to opravdu potřeba,“ říká Lenka Lázňovská. Díky tomu se mimo jiné zachoval systém přehlídek, který se u nás vyvíjel několik desítek let a funguje kontinuálně od 30. let.

„My jsme tehdy museli udělat něco, aby se z tohoto systému stala veřejně podporovaná kulturní potřeba. Nejprve jsme se ovšem zeptali samotných amatérů, jestli to vůbec chtějí, protože pokud by to nebylo podporované ze spodu, nemělo by to žádný smysl. Za druhé jsme museli přesvědčit ministerstvo kultury, že v situaci, kdy vlastně nebyl nikdo, kdo by podporoval okresní přehlídky, aby je ministerstvo buď podporovalo samo, nebo aby přimělo tehdy ještě existující okresní úřady, aby je podporovaly ty. Protože bez veřejné podpory by to nešlo. Věděli jsme to. I amatéři to věděli a řekli: ‚ano, bereme na sebe závazek, buď je budeme pořádat my sami, nebo seženeme někoho, kdo by to dělal‘. Jinak by se celý systém zhroutil,“ popisuje Lenka Lázňovská, která při obhajobě tohoto téměř sto let fungujícího systému přehlídek dodává, že jde o veřejně deklarovanou kulturní potřebu. „Ve všech zákonech je, že se o kulturní potřeby má pečovat. Takhle jsme si to obhájili i v 90. letech.“

NIPOS má 56 pracovních míst pro všechny umělecké obory. Což je, při množství přehlídek, výzkumů, publikační a statistické činnosti, číslo velice malé. Obzvláště vezmeme-li v potaz, že NIPOS se takto snaží obsáhnout celou republiku.

Zdá se, že NIPOS se po více než třicetileté existenci ocitá znovu ve fázi, kdy má obhajovat svou podstatu a význam. Slova Lenky Lázňovské dokazují, že bez přímé podpory neprofesionální kultury by byly všechny obory, jejich tradice a kontinuální činnosti, ohroženy. Proto si Lenka Lázňovská, a my všichni s ní, přeje: „Aby si společnost uvědomila, že neprofesionální kultura v celé šíři patří k naší společnosti. Že je to základ. Že kultura je to, co spojuje společnost.“

-jjk-

33/ ANTRÉ: KRISTÝNA KUDRNÁČOVÁ

Kristýna Kudrnáčová

Je to živel. Začínala v královéhradeckých Jesličkách. Jejím snem bylo založit profesionální divadlo v rodné Chrudimi. Právě tam se angažuje v kulturním životě, tvoří. Jinak pracuje na volné noze jako herečka pro dospělé i děti, zpěvačka, textařka a tanečnice.

„Já jsem měla takový sen, že po JAMU půjdeme do Chrudimi celý ročník a začneme si tam svoje divadlo, už to bylo všechno v běhu, ale ztroskotalo to na financích,“ vypráví Kristýna Kudrnáčová.

Protože počítala s chrudimskou scénou, nehledala si na závěr studia žádné angažmá a dodnes zůstala na volné noze. Prošla několika soubory, včetně Národního divadla v Praze.

Co se týká divadla, aktuálně brázdí Česko s komedií Bůh masakru, ve které hraje společně s Annou Polívkovou. Hostuje i ve výpravném muzikálu Do nebes Východočeského divadla Pardubice. Hraje dětem s pardubickým Týbrďo divadlem.

Kristýna se také věnuje muzice. Se svým bratrem byla – a je zapojena do více hudebních projektů, nicméně aktuálně nejaktivnější kapela nese název Drum For Fun. Dále Kristýna zpívá v úspěšné kapele pro děti, Pískomil se vrací. Ne vždycky ale bylo jasné, že bude mít Kristýna ke zpěvu tak kladný vztah, protože měla trochu strach. „Já jsem na JAMU dostala skvělou učitelku zpěvu Jarmilu Krátkou. Byla to už starší paní, bývalá operní pěvkyně. To bylo velké štěstí, protože jsem měla problémy s hlasivkami. Ještě před přijímačkami jsem musela s nimi na operaci. Ale tahle paní si mě vzala do parády. Dala mě tak do kupy, že jsem za půl roku přišla

na foniatrii a doktor mi řekl, že uzlíky jsou pryč. Paní Krátká se mnou tak pracovala, že mi šlo zpívání čím dál, tím lépe.“ Když už se Kristýna ve zpěvu osmělila, přijala nabídku od svého bratra, který hrál v kapele Chocolate Jesus z Chrudimi.

A další velkou zkušeností byla spolupráce s Big bandem Chrudim. „To jsem se hodně bála, protože ty big bandové písně jsou těžké, takže na těch jsem se svými učitelkami zpěvu hodně makala. Ale zase jsem se ohromně posunula dál. Pak třeba náš basák říkal: no jo, ona ta Kristýna byla taková herecká zpěvačka, ale už začíná být víc ta zpěvačka než herečka.“

A nesmíme zapomenout, že také textařkou. Psaní jí provází celý život. Odjakživa si psala deník, kde se objevovaly i verše. Pro dětské písničky pro kapelu Pískomil se vrací, hledá odjakživa inspiraci ve svém dětství.

-kfp-

34/ ANTRÉ: VLADO BEŇO, PAVEL PETROVICKÝ

Vladimír Beňo

Zástupci LOvčických OCHotníků (LOOCH) se shodují, že hlavní hybnou silou jejich tvorby je spokojený divák, který je velkým kritikem. Na přehlídky jezdí soubor proto, aby se posouval dál a díky tomu byl divák spokojenější.

LOOCH se vznikl v roce 2010. „Do Lovčic z Prahy přistěhovali manželé, kteří měli v Praze taneční školu a kolem

sebe v Lovčicích soustředili lidi, kteří měli vztah ke kultuře, k tanci ale i jiným aktivitám. Nakonec se došlo k tomu, že by se měl osobnosti ochotnický soubor, to byl moment, kdy jsem do toho vstoupil já,“ vypráví režisér Vlado Beňo, který je také pedagogem literárně dramatického oboru na ZUŠ v Novém Bydžově.

Za podpory obce LOvčičtí OCHotníci předělali od roku 2011 kulturní zařízení na divadelní prostor, který využívají. Je obdivuhodné, že v obci, která má 700 obyvatel je soubor s pětadvaceti aktivními členy. LOOCH je specialista na hudební divadlo.

„Propojení hudby s divadelním žánrem je vlastně i to něco, co nám dává v souboru takovou vlastní pečeť. Oni jsou za to vděční, lidé z Lovčic. Přizvali jsme si k tomu i v té době nějaké odborníky z hlediska hlasové přípravy a zpěvu. Kolegové jsou velmi otevření studovat, učit se. Že se chtějí dospělí lidé takhle ochotně vzdělávat, je pro mě úžasná zkušenost,“ chválí soubor režisér.

Soubor se také vzdělává a využívá kurzy Centra uměleckých aktivit. „Byl jsem na kurzu svícení, na kurzu scénografie, pak na scénickém pohybu a na semináři s hercem Davidem Novotným. Už je to ale delší dobu a potřeboval bych si všechno znovu zopakovat,“ říká Pavel Petrovický.

ZKOUŠENÍ ZAČÍNÁ NA SOUSTŘEDĚNÍ NA VYSOČINĚ

LOOCH také pravidelně vyjíždí na víkendová soustředění do Daňkovic na Vysočinu, kde se tuží kolektiv, a hlavně se začíná pracovat na novém textu. Probírají se jednotlivé situace a herci improvizují, hledají charaktery svých postav a přemýšlí nad zpracováním tématu.

Během covidové pauzy soubor nezahlédl a soustředil se na vybavení divadla. „Natahaly se nové kabely, nové zásuvky. Připravily se nové rampy na světla a kulisy. Nyní nakupujeme novější světla, ledková. Už jsme se dostali do stádia, že máme jednu sadu, která je pevně namontovaná přímo na jevišti a druhou sadu světel vozíme s sebou právě na štace,“ vysvětluje Pavel Petrovický.

Ochotníci z Lovčic jezdí rádi na přehlídky. Nejsou soutěživí a nedychtí po postupu. Jezdí si pro zpětnou vazbu od diváků a lektorského sboru.

LOvčičtí OCHotníci mají teď na stole od Šoloma Alejchema *Tovje vdává dcery* což tedy asi většina lidí zná z přepracování *Šumaře na střeše*. Pokud vše dobře dopadne, na podzim roku 2024 se můžeme těšit na premiéru.

-kfp-

35/ ANTRÉ: MARTIN ŽATEČKA

Okoukával role od svého bratra Pavla, který byl profesionálním hercem, bohužel zemřel mladý. Martin

Martin Žatečka

si cestu k divadlu našel až v roce 2011 po rozvodu, kdy měl pocit, že nemá co dělat. Nakonec po čtyřicítce vystudoval Hradeckou divadelní konzervatoř a dnes ho můžeme vidět na několika amatérských scénách.

„Začínal jsem v Divadle Jesličky u Honzy Dvořáka v inscenaci Plechárna. Bylo to moje první představení, která se mi hodně vrylo do paměti,“ vzpomíná Martin. Každá inscenace v Jesličkách Martina posunula o kus dál. Konzervatoř Centra uměleckých aktivit byla dalším logickým krokem. Nejdřív uvažoval o studiu režie. A nakonec se rozhodl pro herectví. „Co se učí čtyři roky na DAMU jsme museli nějakým způsobem zvládnout za dva roky během víkendů. Výstupem bylo představení, ve kterém herecká část hrála. Režijní část nás vedla. Bylo to dost rychlé. Ke společné práci jsme se spojili až ve finále. Vše jsme dali dohromady během dvou intenzivních víkendů v Polici nad Metují. A pak měli premiéru i derniéru zároveň,“ popisuje průběh konzervatoře. Martin je herec, který se snaží splnit to, co po něm režisér chce. Kromě Jesliček si zahrál také v souboru Vrchlický v Jaroměři v Čapkově dramatu Matka.

V ČERVENÉM KOSTELCI MAJÍ NEJLEPŠÍ PUBLIKUM

Martin Žatečka má rád divadlo i jako divák. Jezdí po představeních, ve kterém hrají jeho spolužáci z Hradecké divadelní konzervatoře. Nevynechává ani krajskou postupovou přehlídku v Červeném Kostelci, kde mají podle jeho názoru vnímavé diváky. „Je to nejlepší publikum. Chodí tam místní, kteří tomu divadlu holdují a mají ho rádi a ty z nich cítíš to nejlepší.“

Co Martina teď čeká? Kromě svého působení v královéhradeckých Jesličkách si našel nové hostování. Na jaře bude zkoušet v pardubickém Exilu v inscenaci Tanec na konci léta pod režijním vedením herce Východočeského divadla Pardubice Ladislava Špinera.

-kfp-

36/ ANTRÉ: MILAN UHDE

Spisovatel, dramatik, kritik, pedagog, ministr kultury, předseda sněmovny, člen Rady České televize a Českého rozhlasu a tak bychom mohli pokračovat dál a dál. Skromný i přes to, že získal z rukou prezidenta Pavla řád T. G. Masaryka a medaili za zásluhy a další ocenění. Vítá kritiku, která ho posouvá dál a ve svém životě ho v důležitých věcech doprovázelo štěstí.

Jako ministr kultury v roce 1991 podepsal status Jiráskova Hronova. Což je vlastně zakládající listina celého systému postupových přehlídek, tak jak ho známe. Jak bylo těžké po Sametové revoluci přijít s tím, že Jiráskův Hronov nebude už jen národní přehlídkou činohry, ale žatvou pro všechny žánry?

„Já jsem žádné velké potíže ani překážky nezaznamenal. Nikdo se proti tomu nevzepřel. Naopak, ochotnické hnutí, proti profesionálnímu divadlu, mělo daleko čistší svědomí vzhledem k těm dvaceti letům ostré normalizace. Hráli si své i v těch nejtěžších dobách,“ uvádí Milan Uhde, který byl ministrem, co se za svůj resort pral jako lev. Jak sám říká, někdy i dost nevybíravým způsobem.

Milan Uhde je lingvista. Při svém studiu českého jazyka začal psát básně. „Jako neúspěšný básník jsem se stal v roce 1960 dramaturgem souboru X. Přičichl jsem k divadlu. Rozhodl jsem se, že zkusím udělat kabaret pro Večerní Brno,“ vzpomíná na svou první politickou divadelní hru se zpěvy Král-Vávra, která jen zázkramem prošla cenzurou. V roce 1975 napsal Uhde pro Divadlo na provázku svou asi nejúspěšnější hru Balada pro banditu. Ta byla v roce 1978 úspěšně zfilmována

Milan Uhde

režisérem Vladimírem Sísem. Koketoval s filmařinou, stal se autorem skvělých rozhlasových her.

Milan Uhde získal řadu ocenění významných ocenění. Už v disentu dostal exilovou literární cenu Egona Hostovského (1980) a v roce 1987 Cenu Toma Stopparda za hru Pán plamínků. V roce 2000 získal Medaili Za zásluhy od presidenta Václava Havla, v roce 2007 za hru Zázrak v černém domě Cenu Alfréda Radoka a Cenu Sazky a Divadelních novin.

Co by přál české kultuře a divadlu do budoucna? „Především schválení Zákona o veřejnoprávních institucích v kultuře, za druhé dobré vztahy se zřizovatelem a za třetí dobrého sponzora. Divadelní Bůh je naprosto nevyzpytatelný. Ostatní věci jsou v lidských rukou, takže u těch si mohu přát, to je uskutečnitelné.“

-jjk-

37/ ANTRÉ: LUDĚK SMADIŠ

Luděk Smadiš

Luděk Smadiš začínal v amatérském divadle. Dnes je v angažmá královéhradeckého Divadla Drak. A za svůj neobyčejný výkon anděla v inscenaci To je andělení! byl nominován na Cenu Thálie.

Ocenění a nominace: Luděk Smadiš získal za svůj herecký výkon v inscenaci *To je andělení!*, cenu mezinárodního festivalu profesionálních loutkových divadel *Mateřinka 2023*. Inscenace *To je andělení!* byla nominována na cenu divadelních novin v kategorii taneční a pohybové divadlo. A zároveň byl Luděk Smadiš nominován na cenu Thálie za herecký výkon v kategorii loutkové divadlo. Podle vyjádření poroty: *Fyzicky neobyčejně náročný herecký výkon Luděka Smadiše v roli anděla*

spadnuvšího na zem je naprosto uhrančivý. Smadiš v roli působí skutečně nadpozemsky křehce až étericky a zároveň publikum uchvátí svými akrobatickými dovednostmi a kreativní hrou s předměty.

Andělení je poetická klaunská groteska. Z nebe spadne anděl k jedné rodině, kde je maminka a dvě děti. A jelikož se tam objeví anděl, tak se dějí různé věci. Lítají židle, ozvučují se talíře na stole.

„Každé představení je pro nás všechny čtyři fyzicky hodně náročné. Před zkoušením jsme měli soustředění v Praze v CIRQUEONU, což je centrum nového cirkusu. Pracoval s námi italský choreograf, který dělá taneční a akrobatické vystoupení. Po třech dnech jsme odešli přišerně zničení, ale moc nám to pomohlo ve zkoušení,“ říká Luděk Smadiš s tím, že se všichni během hraní musí na sebe stoprocentně spolehnout, aby se nikomu nic nestalo.

KAŽDÁ INSCENACE V DRAKU JE NOVÁ VELKÁ VÝZVA

Luděk chtěl jít původně na konzervatoř, ale doma ho nechtěli pustit do Prahy. Tak začal alespoň hrát v Divadle Jesličky. Po střední škole nastoupil na DAMU, kde se potkal s Josefem Kroftou. První nabídku na angažmá v Draku odmítnul.

„Pan Krofta se urazil, což se mu dnes nedívím. V té době jsem se jako kluk z vesnice dostal do Prahy, pak jsem měl ještě nějaké nabídky po škole a dovolil jsem si drze říct, což dnes vidím, že to bylo hodně drzé, že si rozmyslím, jestli nastoupím do Draku,“ vzpomíná Luděk Smadiš. Dnes vnímá, že hrát v Draku je to nejlepší, co ho mohlo potkat. Nejvíce miluje, že se s každou inscenací objeví něco nového, co se může naučit.

Která hra v něm zanechala největší otisk? „První věc, co u nás dělali kluci, současné vedení divadla, Kuba s Tomášem, což je Ikaros. Bylo to představení o mé mamince. Mamka mi na začátku toho zkoušení umřela nečekaně. Vnitřně jsem s tím trošku bojoval, ale zároveň jsem si říkal, že to dozkouším, protože by byla mamka ráda. Celou dobu tam mluvím o sluníčku jako o své mamince. Bylo to osobně silné.“

Posledním Ludčkovým titulem, ve kterém ho můžeme vidět, je Sedmero krkavců. „Na začátku hraji malého chlapečka a potom tam hraju sedmero krkavců, takže sedmiroli. Pro děti to je takové muzeum, aby se dozvěděli, jak to dřív fungovalo. Například je tam i vyvolání fotky, kotoučový přehrávač, magnetofon. Věci, které už vůbec dnes děti neznají. I my jsme se díky této inscenaci dozvěděli postup, jak ušít lněnou košili, jak zpracovat len.“

-kfp-

38/ ANTRÉ: PETR LUKEŠ

Petr Lukeš

Před dvěma lety vznikl v Hradci Králové nový ochotnický soubor. Má za sebou první úspěšnou hru a teď přemýšlí, kam se bude ubírat dál. Spolek Šrumec nám představil herec Petr Lukeš.

Občas se stává, že umělecké i osobní ambice se začnou v souboru rozcházet. Někdy je to i důvodem k odchodu. A někdy to dokonce způsobí založení nového ansámblu. To byl případ Petra Lukeše a Lubomíra Řehůřka.

„I po odchodu v nás bylo pnutí. Začali jsme hledat text. Nejdřív pro tři lidi. Pak jsme ale narazili na hru pro sedm osob, která se nám zdála úžasná. Tak jsme se rozhodli vyčkat,“ říká Petr Lukeš. Postupem času se skutečně objevili zájemci, kteří nikdy nestáli na jevišti, ale měli chuť si to vyzkoušet. Zrodil se Šrumec, který nazkoušel inscenaci Každému svého psychoterapeuta.

„Chceme dělat divadlo, ze kterého máme radost. Abychom dokázali tu radost fouknout do hlediště. A baví nás komediální žánr,“ upřesňuje Petr Lukeš s tím, že nejdůležitější je, aby tým vzájemně souzněl.

Nováčci na prknech, která znamenají pro mnohé z nás celý svět, zprvu klopytali nesmělými krůčky. *„Nejdřív se cítili trapně, ale pak se to v nich rozpustilo a začali na jevišti rozkvétat. Bylo krásné to pozorovat,“* usmívá se Petr.

V HRADCI KRÁLOVÉ NENÍ KDE ZKOUŠET

Najít divadelní prostory v Hradci Králové není vůbec snadné. Šrumec začal zkoušet doma v obýváku. S teplejším počasím se přesunul na zahradu do altánu. Potom se spolu podařilo dostat se do malé sálu na faře v Kuk-

lenách, kde je miniaturní jeviště. Potom se hledal prostor, kde by se dala uskutečnit premiéra. Pod dlouhým hledáním padla volba na klub Lucie v Hradci Králové. Což bylo i první místo, kde si soubor mohl osahat technickou složku představení.

V této chvíli má Šrumec za sebou i první (nepostupovou) přehlídku v Chlumci nad Cidlinou. Diváci nováčky ochotnické scény východních Čech ocenili třetím místem v divácké soutěži a porota ocenila hned tři herecké výkony.

A jak začínal sám Petr Lukeš s divadlem? Už na základní škole chodil do divadelního kroužku. Inklinoval k různým preformacím. A jak sám říká, ve zralém věku se do toho opřel naplno. Šrumec teď hledá nový text ke zkoušení. *„Jsem ve fázi, kdy přicházíme ke dveřím a chcete na ně zaklepat.“*

-kfp-

39/ ANTRÉ: ANNA ZINDULKOVÁ HLAVÁČKOVÁ

Anna Zindulková Hlaváčková

Na mnoha postupových přehlídkách slyšíme od lektorského sboru téměř zaklínadlo „dramaturgie“. Dramaturg je na v amatérských souborech vzácnou výjimkou. Proto jsme o pár praktických rad poprosili profíka z Východočeského divadla Pardubice. Mimochodem i ona si vyzkoušela hraní v amatérském divadle, konkrétně v pardubickém Exilu.

Dramaturg je profese košatá a liší se podle typu divadla.

Jinak se to dělá na pražské silně vyprofilované scéně a jinak na oblasti. „Sestavuje dramaturgický plán, což je seznam divadelních her, nebo dramatizací, adaptací, které se budou v divadle uvádět v dalších sezónách. Dramaturg spolupracuje s režisérem. Snažíme se režisérům vycházet vstříc, aby mohl pracovat na tom, co ho samotného zajímá,“ popisuje svoji práci Anna Zindulková Hlaváčková. Podílí se na obsazení jednotlivých her, upravuje předlohu, škrtná. Je přítomná na zkouškách a snaží se být druhými očima režiséra.

Najít kvalitní titul není těžké jen pro amatéry, ale i pro profesionály. „Dramatické texty se čtou těžko. Nevtažnou vás jako román. Text v divadelním smyslu není hoto- vým dílem, je potřeba mít jistou představitivost, jestli to na jevišti může fungovat. Text musí mít dramatickou povahu, mít dobře napsané dialogy, musí to jasně spěť od něčeho k něčemu, musíte rozumět postavám a jejich jednání,“ říká Anna s tím, že pokud není v textu dramatické jednání, máme ho raději odložit.

U ochotníků výběr titulu často končí s dotazem na autorská práva. Někdy jsou tak drahá, že není možné, aby si je spolek mohl zaplatit. Máte pocit, že profesionální divadla tohle nemusí řešit? Omyl. „Už se nám párkrát stalo, že jsme nemohli uvést například nějaký muzikál, protože autorská práva byla tak drahá. Spočítali jsme si, že bychom si na to nevydělal ani za dva roky plné produkce při plném divadle.“

Anny maminka je renomovaná herečka Východočeského divadla Pardubice Ludmila Mecerodová. Anička si sice herectví zkusila, ale nakonec dospěla k tomu, že by to profese herečky pro ni byla až příliš velká psychická zátěž. U režie zase měla pocit, že by musela jít až příliš s kůží na trh. „Když jsem se jako dítě učila do školy, už představa neúspěchu mě ničila. Nemyslím, že jsem tímto směrem až tak tvůrčí, sebevědomá a talentovaná,“ tvrdí Anna Zindulková Hlaváčková.

INprojekty jsou srdcovka

Anna také stojí za INprojekty, které mají za cíl představit publiku neobjevené texty a nové začínající režiséry formou scénického čtení na Malé scéně. „Každé představení je doplněno diskuzí s tvůrci. Diváci mají možnost si popovídat s herci, režiséry, překladatelem hry a dalšími lidmi, kteří k tomu mají co říct. Díky tomu máme hned zpětnou vazbu od diváka,“ vysvětluje. Teď se pro tento projekt objevil i nový prostor v galerii města Pardubic GAMPA. Je to zase nový způsob, jak publiku představit moderní prostor a mladé tvůrce.

-kfp-

40/ ANTRÉ: NINA MALÍKOVÁ

Nina Malíková

Dramaturgyně, redaktorka, pedagožka, odbornice na loutkové divadlo, lektorka divadelních přehlídek. Letos získala Cenu Ministerstva kultury za celoživotní přínos k rozvoji českého loutkářství a jeho propagaci ve světě.

Začínala v Divadle Vítězného února (později Klicperovo divadlo) jako dramaturgyně, kde strávila dva a půl roku. Poté odešla do Divadla S. K. Neumana (později Divadlo pod Palmovkou). Tam působila dvanáct let. „Spolupracovala jsem s Otomarem Krejčou, který tam byl dán z trestu. Palmovka byla tenkrát angažované divadlo a on se tam měl polepšit. On chtěla ale dělat věci, které měl rád, což se mu trochu dařilo, ale dostal i věci, které udělat musel,“ vzpomíná Nina Malíková. U Krejči byla takový stínový dramaturg. Sledovala, jak pracuje po svém, jak vypadá jeho režijní kniha, přístup ke zkouškám. Byla to pro ni velká inspirace.

VYPRAVĚČKA PIKANTNÍCH PŘÍBĚHŮ

Padesát let byla kantorkou Divadelní fakulty AMU, skončila až letos. Přednášela zahraniční loutkové divadlo se specializací na evropské, především francouzské divadlo. „Dříve jsem měla pocit, že jsem jediná, kdo to, co jsem přednášela, věděl. Teď mají žáci možnost si to najít na internetu, nelze je osvitit. Během přednášky už říkají odkazy, kde to najít. Musíte je zaujmout jinak, najít si nějaký špek. Proto jsem výuku prokládala historkami, které si nikde najít nemohli. Byla jsem vypravěčkou pikantních příběhů,“ říká Nina Malíková. Vnímá velký pokrok v technice. Sama se velmi dobře poprala s online výukou díky tahákům a kávě. „Dnešní studenti také

mají možnost si kamkoliv zajet, třeba do muzea v Mnichově, to je něco jiného než dříve.“

Co je to vlastně loutkové divadlo? Podle Niny Malíkové je to kouzlo oživené hmoty. A protože se jedná o „animaci něčeho“, jsou dnes součástí loutkových představení projekce a práce s audiem.

„Ale stále dnes existují soubory, které hrají klasicky, staromódně s marionetami, s loutkami na niti. Dole v orchestřišti jsou mluviči, čtou texty a synchronizují to s loutkovodiči.“

Kam dnes na loutky? Nina Malíková doporučuje: „Poslední trik Georgese Mélièse, od Divadla DRÁK, ze starších Píseň života, a z poslední doby Kašpárek a zbojník – o českém, slovenském charakteru, o naší vychytralosti, vtipu.“

A na závěr jsme u naší oblíbené otázky, jestli je lepší říkat ochotnické nebo amatérské divadlo. „Mám načteny snad všechny definice. Kdybych chtěla překládat do zahraničí výraz ochotnický, nepřeložila bych ho. Výraz amatérský zase v zahraničí berou jako něco nedokonalého. Pod pojmem ochotnické si představují paní lékárníkovou a pod pojmem amatérské ty, kteří hrají divadlo o víkendech. Všechno je ale dobře. Budu sledovat dál vývoj mezi amatérským a ochotnickým. Ale jak je vidět, obojí žije,“ uzavírá téma Nina Malíková.

-kfp-

41/ ANTRÉ: MIŘEK VRBICKÝ

Miřek Vrbický

Herec a režisér královéhradeckého souboru Lůza. Pedagog Divadla Jesličky Josefa Tejkla. Na přehlídkách přestává poslouchat v momentě, kdy se hodnocení změní v režírování ze strany poroty. Divadlo je pro něj

pnutí, které musí prostě ven.

„Kdybychom byli z Prahy, tak bychom byli Múza, ale protože jsme z Hradce, tak jsme Lůza. Ne, dělám si srandu. Když se rozpadal předešlý soubor Q10, slyšelo jsme, že jsme ta největší lůza. Asi to tak prostě mělo být a ten název vzniknout,“ směje se Miřek. Na svém startu neměla Lůza kde zkoušet, neměla žádnou techniku a první inscenace vznikala před domem s věcmi, které koupila v OBI.

Éra v Q10 byla podle Miřka školou pro každého. Ale byl to až příliš uzavřený soubor. Možná právě pro to je naopak Lůza velmi otevřená všemu a všem. Na zájezdy s sebou bere partnery a dobře se baví. Jejich největší hitovkou je Zadlužená princezna, která se dá zahrát v jakémkoliv prostoru a v denní době. Hereckou partnerkou se Miřkovi stala jeho životní partnerka Danka Mészárosová.

Potom přišla na řadu Nikola Šuhaj loupežník. Text vznikl podle původní Olbrachtovy předlohy. „Cestou na Slovensko jsem poslouchal tu slavnou známou verzi. Ten příběh mám moc rád. Ale Nikola Šuhaj mi přišel jako nebetyčný hajzl. Nechápal jsem, proč bych ho měl oslavovat jako hrdinu. Vypaloval lidem chalupy, okrádal je. Zamyslel jsem se nad tím a řekl jsem si, že takhle to nenechám. Proto jsem opustil Nikola Šuhaje a vzal si tu knížku. Po přečtení knížky jsem zjistil, že mi začíná být sympatický, začal jsem studovat nějaké další starší záznamy,“ popisuje svou cestu k Šuhajovi.

Lůza má na svém repertoáru také hru Meta, které režíruje Honza Nevečeřal. A nové také Jenička a stařenku.

Jak to má Lůza s vnímáním zpětné vazby? „Záleží na tom, od koho ta zpětná vazba je. Například poroty na soutěžích mě zajímají jen do té míry, než to začnou přerežírovávat,“ konstatuje Miřek s tím, že soutěžní přehlídky nevnímá příliš pozitivně.

Divadlo je pnutí, které musí ven

Nově se také angažuje jako pedagog v Divadle Jesličky, kdy vede skupinu ve věku 16–19 let. Snaží se jim předat určitou lehkost a vědomí, že divadlo se nemusí dělat smrtelně vážně. Žánrově se raději kloní k divadlu experimentujícímu, aby si studenti vyzkoušeli své možnosti.

„Dělat divadlo – to je spousta času, úsilí a psychického vypětí. Ale také je to pnutí, které musí ven. Ted' mě zajímá víc režie než hraní samotné. Líbí se mi, že to můžu ze sebe dostat a jít dál, zpracovávat další téma,“ dodává Miřek Vrbický.

-kfp-

centrum
uměleckých
aktivit

42/ DĚTSKÁ SCÉNA 2023

51. celostátní přehlídka dětského divadla a dílna dětských recitátorů, proběhla ve dnech 9.–15. června. Šestnáct dětských divadelních souborů a osmdesát sólových recitátorů, vybraných z krajských postupových přehlídek z celé České republiky, předvedlo své výkony.

Účastníci měli také možnost zúčastnit se inspirativních dílen, diskusí a bohatého doprovodného programu. Pro vedoucí souborů, pedagogy a studenty byly k dispozici čtyři šestidenní praktické semináře. Jeden z nich byl veden dvojicí britských lektorů z prestižního Redbridge Drama Centre v Londýně – dlouholetý ředitel Keith Homer a režisér a herec Michael Woodwood. Toto centrum hrálo klíčovou roli v české dramatické výchově už v 80. letech.

Dětská scéna je přehlídkou tvorby souborů tvořených z dětí od osmi let. Festival zahrnuje i podrobnou reflexi recitačních i divadelních vystoupení v podobě rozborů s odbornými lektory, diskusních klubů a veřejných diskusí. Součástí je i doprovodný divadelní a hudební program nebo inspirativní doplňkové aktivity pro děti.

-red-

DUHOVÉ POHÁDKY PO MÁSLÉ, DRAMATICKÁ ŠKOLIČKA SVITAVY

Dva texty z Duhových pohádek Daniely Fischerové daly vzniknout stejnojmenné inscenaci – Jak se Slunko strašně nudilo a Jak se Měsíc urazil.

Inscenace je jakýmsi ilustrovaným vyprávěním a obsahuje řadu nápadů a vtipných momentů. Je jen škoda, že zatímco aktérka odpovídající za part Slunka byla výrazná (někdy i nadměrně), odpoledne až k sebe prezentaci tendující, její spoluhráčka vedle ní působila poněkud zakříknutě a nevýrazně. Prospělo by, kdyby bylo patrnější, že děvčata jsou na jevišti spolu, spolu si hrají a spolu vytvářejí příběh.

Rezervy jsou také v práci se zvolenými scénografickými prostředky, ať už jde o scénu či využití rekvizit např. bubínků jako Slunce a Měsíce.

Není také zcela zřetelné, zda inscenace je již hotovým tvarem nebo byla prezentací rozpracovaného s předpokladem, že na dosavadní dvě pohádky budou navazovat ještě další.

Eliška Vobrubová, zdroj Deník Dětské scény

ROZUM A ŠTĚSTÍ DRAMATICKÝ KROUŽEK ZŠ ŽELEZNICKÁ

Dramatický kroužek ZŠ Železnická z Jičína vycházel ve své inscenaci z autorské pohádky Jana Wericha Rozum a štěstí, dramaturgie vedoucích souboru, učitelů Richarda Koníře a Pavla Horáka) zohledňuje potenciál souboru

(znalost dětí i jejich možností) a opouští dobové narážky původního textu.

Dopolední i odpolední představení potvrdilo, že děti příběhu rozumějí a že je baví. Je nesporné, že jsou ve věci od začátku do konce. Splavnosti inscenace pomáhají písničky, připomínající kramářské písně, které působí svěže a nadto plní i úlohu chóru či vypravěče posunujícího děj. Naivistický přístup realizace jevištního tvaru je v souladu s jeho hudební i výtvarnou složkou, poskytuje dětem prostor pro nadhled a odstup. Děti jsou na jevišti svobodné, jsou aktivní ve více či méně stylizovaném projevu, mají dobrou mluvní kulturu, dobře zpívají a dobře zvládají jevištní prostor ve scénách i mizanscénách. Každý ví, co má dělat a kde má být, a zároveň vše se děje teď a tady. Dětská energie a chuť si hrát je patrná od první chvíle až do konce. Je zřejmé, že děti mají dobré a citlivé pedagogické vedení – je patrné, že vedoucí vycházeli z potřeb dětí a podporovat u skupiny i jednotlivců to, k čemu se kloní a v čem jsou dobré. Výsledkem je čistý upřímný projev bez přetvářky, dětská energie a chuť si hrát.

Eliška Vobrubová, zdroj Deník Dětské scény

Inscenace Rozum a štěstí Divadelního kroužku ZŠ Železnická, Jičín,
foto Jan Slaviček.

43/ MLADÁ SCÉNA 2023

Na ústecké Malé scéně se v termínu 23.–27. 6 konala 20. celostátní přehlídka studentských divadelních souborů MLADÁ SCÉNA 2023. Přehlídka nabízí nejzajímavější inscenace mladých divadelních souborů vybrané z postupových přehlídek. Program doplňují semináře pro studenty a další zájemce. Lektorský sbor letos pracoval ve složení: Jiřina Lhotská, Viktorie Čermáková a Vít Malota. Nominaci na Jiráskův Hronov si z Mladé scény odvezl soubor Poslední nakonec ze ZUŠ Mladá Boleslav, který je tradičním účastníkem královéhradeckého Audiomaforu, za inscenaci Valpuržina noc rave.

-red-

Tématem Fausta pro nás byla manipulace

/ rozhovor souborem /

Na projektu FAUST pracujete už dva roky, jak se během té doby vyvíjel?

Eliška: Před dvěma lety jsme hledali hru pro tři a napadl nás Faust, to je totiž úplně ideální hra pro tři. A potom se k nám jako čtvrtá přidala ještě Věra, a tak jsme se do toho zapálily, že už jsme od toho neupustily a pořád nás to baví.

Alice: Úplně původní plán bylo přenést Fausta do naší doby, takže úplně první začátky byl papír, a určitě ho ještě někde máme, na kterém jsou dvě firmy. Firma Bůh a firma Ďábel. S tím, že to jsou dvě konkurenční firmy, kde ti konkurenti jsou právě Faust a Markétka a je to vyloženě takto přenesené do 21. století. Je to nějaké bezčasí, nějaká ukázka toho, že to je aktuální pořád. Ale nakonec jsme od původního záměru upustily.

Ve vaší inscenaci se hodně pracuje s pohybem. Věnujete se mu nějak intenzivněji?

Věra: Eliška je tanečnice, chodila na balet a my tři jsme...

Káťa: ... pohybově nadané.

Věra: Ale pracovaly jsme s choreografkou, a ta nás k tomu dovedla krásnou prací.

Všechny postavy jsou ženské, pracovaly jste už od začátku pouze s nimi?

Alice: Od začátku jsme počítaly s tím, že jsme čtyři holky a rozhodně tam nechceme kluka, protože by to asi narušilo tu energii, nebo jak to říct. Takže jsme už od začátku hledaly způsob, jak to udělat přiznané, ale zároveň tak, aby to dávalo smysl a aby to dítě jako takové nebylo hlavním tématem. Nakonec z toho vznikl spíš splozenec Mefista, nějaké té manipulace pekel. I když někteří lidé si to vykládají třeba tak, že Eliška je kluk. Vlastně nám to ani nevadí, ale my to děláme přiznaně.

Zaujal mě ten kontrast moderních prvků s textem Fausta. Viděla jsem ho třeba i v moderní hudbě, tu jste si skládaly sami?

Káťa: To techno je od našeho kamaráda spolužáka.

A co ty třpytivé šaty, proč se tak blyštěly?

Jednohlasně: VÍTEK MALOTA!! (smích)

Eliška: Já to dovysvětlím. Od začátku jsme měly bílé šaty a byly pro nás symbolem idealizace, toho, jak si Jindra představuje Markétu. A pan Vítek Malota s nimi měl pořád problém. Jelikož u nás jsou šaty náhradou šperku a jemu nepřišly dostatečně krásné, tak jsou třpytivé, aby vypadaly jako velký šperk. Vítku Maloto, to je pro vás.

Používaly jste hodně papírové pásky. Co přesně jste tím chtěly vyjádřit?

Věra: Dlouho jsme debatovaly o tom, jaký typ použít, ale to je asi teď jedno. Snažily jsme se tím ukázat to, jak

Mefisto ovládá lidi, jak je manipuluje. A tím, jak jim zmenšuje prostor, působí to i na diváka stísněně, stejné je to i pro herce. Je to prostě nekomfortní. Snažíme se je dostat do neklidu.

Eliška: Původní téma Fausta pro nás byla manipulace, a tím, že ani jedna z postav za tu pásku nemůže, je to nějaký prostor, ve kterém mohou existovat, tak je to pro nás symbol manipulace.

Alice: Ona to dokonce původně měla být taková ta „crime scene“ páska, ta žluto černá. A z toho to původně vzniklo. Mít to jako místo činu, ale od toho jsme pak taky upustily.

Kateřina Hartmanová, zdroj: zpravodaj Mladá na malý

NOVODOBÁ FAUSTIÁDA

Čtyři mladé ženy ze ZUŠ Mladá Boleslav samy sebe vystavily jedné z největších výzev dramatické literatury, totiž dílu, která sám autor psal prakticky po celý život a vložil do něj veškeré své zkušenosti, i pochyby i naděje. Faust J. W. Goetheho nenechává v klidu celé generace tvůrců, ale až dosud tento do značné míry modelový příběh byl záležitostí víceméně mužskou. Jen kdesi na okraji jedna krásná a cudná žena pykala za svůj hřích... V tomto smyslu dnešní doba a koncepce skupiny hereček pod vedením Lady Blažejové vykročila odvážně dosud neprozkoumaným směrem, Vydala se cestou moderního interpretace, v níž ženský element – byť možná motivovaný fatálním nedostatkem mužů v souboru – dostal zelenou a představil známý příběh ve zcela novém světle.

Pro mladé divadelní vědce může být tato interpretace určitým mezníkem ve vnímání faustovské tematiky, která při změně paradigmatu posunuje ženu a její vnitřní svět do centra pozornosti. A tím nabízí i spoustu nových témat k zamyšlení.

Příběh se tak stává obecnější ve vnímání vztahů i pojetí sexuality, kde je třeba se oprostit od Stereotypu tradičního chápání charakterů, genderu i vztahů, a posunout své vnímání novým směrem. Tomu napomáhá celková koncepce kusu, v níž sice svým způsobem

Před Malou scénou v Ústí nad Orlicí, foto archiv přehlídky.

Inscenace Valpuržina noc rave souboru Poslední nakonec,
foto archiv přehlídky.

projdeme celým prvním dílem klasického Fausta, ale zároveň zůstáváme zapříčení v jedné noci plné halucinogenních představ, v níž si nemůžeme být jisti, co se skutečně odehrálo, co byla jen hra představ a halucinací, či sen. Název Valpuržina noc rave může být v tomto smyslu odpovědí, nabízející jistý klíč k chápání inscenace. Rave party, jak ji chápu, nekonečná série hudby, tance, drog a alkoholu, vytváří fiktivní rámec příběhu, stejně jako dvě ďábelské bytosti (s dokonale vypracovanou temně lákavou image vytvořené až filigránskou malbou na obličejích a sofistikovaným účesem, která v některých chvílích mizí pod temnou maskou přiléhavé kombinézy, a dlouhými drápy, za něž by se nemusela stydět ani proslulá tenistka Serena Williams. Soubor se soustředil na to, aby veškeré prvky do sebe správně zapadaly. A tak vizuálně zaujme hned od počátku, kdy dva maskovaní ďáblíci „uklízí“ plochu a vymezují prostor pro hru. I v průběhu celé hodiny, po níž se představení odehrává, se tu velmi hbitě a pečlivě pracuje s ohraničováním prostoru lepicí páskou, která vytváří jednotlivé „komůrky“, překážky mezi milenkami, ale třeba i vězení či fiktivní izolaci.

Podobně důležité je křeslo, jediný kus nábytku, který má rovněž mnohonásobné využití, stejně jako drobnější artefakty, jako sluchátka, vytvářející zcizující efekt a symbolizují ovládnutí Fausta Mefistofelem, či dnes už starobylý telefon jako prostředník dorozumění. Slova a veršů je v představení minimum, hodně výmluvně se naopak komunikuje tancem a hrou těla. Je znát práce s choreografkou, neboť choreografické prvky se objevují nejen v tanci samotném, ale i v práci nohou či rukou (chvílemi připomínající indické čakry) a jen tak mimochodem zdůrazňující ženskou křehkost, ohebnost a sílu zároveň. Na první dobrou může být pro mnohé matoucí jasný lesbický prvek vztahu, z něhož logicky nemůže vzejít těhotenství a dítě, ale když přijmeme tento vztah jako symbol a zároveň obecnou metaforu lidského kontaktu, je vše v pořádku. Důležitá pro toto přijetí je právě interpretace

příběhu, naprostá soustředěnost performerek (opět tu nejde jen o čisté herectví, ale o celistvý performerský výkon prorůstající osobnostmi hereček). Zážitek lze vnímat spíše pocitově, a pak záleží na tom, co konkrétně

nás na příběhu zaujme, nakolik je divák ochoten ponořit se do světa rave party a podlehnout jeho kouzlu. Podle reakcí publika se tato interakce mezi jevištěm a hledištěm bohatě naplnila.

Jana Soprová, zdroj: zpravodaj Mladá na malý

ODVAHA NAJÍT NOVÝ SMĚR

Goetheho klasika v pohybovém, někdy až tanečním zpracování nabízí nový a neotřelý pohled na Faustovo dilema.

Soubor Poslední nakonec se již od počátku inscenace Valpuržina noc rave vymezuje vůči tradičním zpracováním této známé hry, a to již v první větě, kdy z hlediště zaznívá provokativní: „Poznala jsem, že nic poznat nejde. Chci poznat vše, co lidstvo poznat může.“

Soubor v čele s režisérkou Ladou Blažejovou zkoumá obrazně i doslovně hranice samotného textu. Objevují se zde totiž nejen témata, která jsou nedílnou součástí původní hry, ale i témata nová – gender, sexualita, jemnost, fyzická blízkost. Tělesná prezენტnost je jedním z hlavních opakujících se prostředků celé inscenace. Dramaturgicky odvážný krok, vyjádřit některé pasáže textu pouze pohybem, se ale vyplatil: pohybové momenty tvoří nosné pilíře a udržují představení koherentní. Danou dramatickou situaci pohyb či choreografie ve většině případů zpestří, zostří a zintenzivní. Tanec má vždy svůj jasný význam, nepůsobí pouze jako prázdná forma, ale vypráví i příběh, neverbálně veršuje. Právě tyto momenty jsou pro diváka nejsilnější – vnímáme totiž dvě roviny najednou:

tělesnost pohybu a zároveň jeho narativní význam. Tato ohromná síla fyzická je ale paradoxně i největší slabinou inscenace. Vzniká kontrast mezi pohybovými a mluvenými pasážemi, který je místy tak velký, že působí jako dvě oddělené nesourodé formy. Nejvíce znatelný je hned v expozici: zatímco Mefistovo pokušení spočívá symbolicky v nasazení sluchátek, seznámení Jindry a Markéty dostává odpovídající prostor i čas. Vystavená romantická choreografie svou silou, délkou a působením na diváka pocitově naprosto převálcuje Mefistova sluchátka a tím může snadno zaniknout hlavní konflikt dramatu. Nasazení sluchátek je jako protiváha k tak silnému momentu málo, čímž se pro diváka ztrácí logika Jindrova (Jindřina) počínání. Díky zvoleným prostředkům zkrátka vnímáme lásku již od počátku silněji než ďábla. Nebo je to jen zbožné přání?

Z formálního hlediska funguje inscenace výborně. Zvolené prostředky působí jednoduše, uceleně a funkčně, především pak omezování prostoru dvou hlavních postav páskami, přičemž u Jindry je princip dotažen do krajnosti, kdy není ohraničené pouze její území na jevišti, ale také

osobní prostor, její samotná základní možnost pohybu. Klaustrofobický pocit se tedy postupně stupňuje a zesiluje, až dojde k naprostému spoutání. To nejkrásnější, co mohla Jindra činit – tančit s Markétou – je jí násilně odebráno. Silná metafora, která mne ale opět přivádí

k otázce, zda-li je možné precizně vystihnout konflikt Goethova dramatického textu. Goethův Faust je člověk a jako takový má vždy možnost se rozhodnout. V inscenaci souboru Poslední nakonec jsou často rozhodnutí učiněna za něj, což je možno vnímat jako opětovný odkaz na osudovost biologického pohlaví a sexuality.

Celkové vyznění inscenace je nicméně pozitivní. Největším kladem zůstává odvaha odklonit se, najít vlastní směr inscenování složité předlohy. Před neohroženým nahrazením textu pohybem se skláním a doufám, že tento souborem nastavený trend bude v inscenacích klasických dramát narůstat.

Vít Zborník, zdroj: zpravodaj Mladá na malý

44/ LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM 2023

LOUTKÁŘSKÁ CHRUDIM DOBRÁ A JEŠTĚ LEPŠÍ ZÁVĚREČNÉ SLOVO LEKTORSKÉHO SBORU

72. ročník přehlídky Loutkářská Chrudim opět přinesl celý rok očekávané přátelské setkání loutkářů napříč všemi generacemi. Lektorský sbor ve složení Michaela Homolová, Irena Marečková, Johana Bártová, Filip Homola a Dominik Linka zaznamenal několik tendencí v tvorbě současných souborů.

Potěšující je fakt, že většina účinkujících disponuje dobrou a ještě lepší vybaveností, ať už jde o práci s loutkou, mluvní projev, hudební schopnosti, či smysl pro rytmus, bez ohledu na to, jedná-li se o soubory dětské, či dospělé.

Převažovaly inscenace, ve kterých se pracovalo s živě interpretovanou hudbou. Ne vždy však plnila všechny možnosti, které scénická hudba nabízí. Častokrát nesloužila dramatické funkci a byla pouze dekorativní, či se stávala pouhou výplní.

S tím souvisí častokrát monotónní tempo inscenací, které postrádaly dynamiku. Možnou příčinou je nedostatek dramatických situací, jejich rozehrání a naplnění, zároveň i schopnost tvůrců pracovat se zkratkou a gradací.

Co však považujeme za zásadní přínos je fakt, že ani jeden soubor nesáhl „do knihovničky“ po již hotovém textu, všechny přistupovaly k tvorbě a zpracování námětu autorsky.

Zvolené prostředky a užití loutek veskrze odpovídaly vybranému námětu a sloužily k jeho naplnění.

Další tendencí, kterou považujeme za přínosnou, je snaha všech souborů o kolektivní tvorbu a využití schopností jednotlivých členů. Ta je vyzorovatelná nejen ze samotných představení, ale je cítit i při rozhovorech s tvůrci, jak se ukazovalo během diskusí.

Snad proto souborům častokrát nechyběla odvaha pustit se do neprobádaných vod a experimentu – volbou tématu, výtvarných prostředků, typů loutek

nebo formy.

Zajímavým faktem je, že z celkového počtu sedmnácti inscenací pouze dvě využívaly marionety, což konstatujeme, ale nehodnotíme.

Zdroj: Zpravodaj LCH

SVĚT JE V ROZPACÍCH

POCORN, ZUŠ F. A. ŠPORKA, JAROMĚŘ

Inscenace získala cenu za kolektivní zpracování sociálně-ekologického tématu a byla nominována na Jiráskův Hronov.

EKOLOGIE MÝTU

Soubor Popcorn Jaroměřské ZUŠky přivezl inscenaci Svět je v rozpacích inspirovanou grónskými mýty a protkanou tématy globálního oteplování, znečišťování moří a destruktivní lidské činnosti.

Inscenace je v podstatě vybudovaná ve dvou rovinách – jak tematicky, tak scénicky. V prvním plánu čtyři herečky repetitivně opakují několik hesel „Led se nechce rozprostřít“ a „Svět je v rozpacích“ (zapisuji po paměti). Vystupují z hlediště a sedají si kolem svíčky-ohně, kde usazený herec udává rytmus šamanským bubínkem. Ve druhém plánu se na bílé plátno za nimi promítá stínohrou vyprávěný příběh inuitské holčičky, která se stala bohyní moří a postupně jí vlasy protkaly odpadky lidí. Krásné plošné loutky společně s herci za oponou vkusně a jemně vypravují příběh, ze kterého problematická témata zamořování oceánů a intenzivního rybolovu autenticky vystupují.

Herci před oponou zatím doplňují stínohru akustickou hudební složkou (která v ladění někdy trochu skřípe). To samé se ovšem nedá říct o již zmíněných heslovitých replikách, které herci poněkud intenzivně křičí a podporují tak důraznou dikcí, až působí jako na americké demonstraci za klima. Rozumím, že tím soubor upozorňuje na tíživost problému znečišťování oceánů, ale v poetické mýtické atmosféře touto horlivostí nepatřičně narušují symbiózu oněch dvou inscenačních rovin, ze kterých se rázem stávají odlišné světy. Jeden

Inscenace Sněhurka a trpaslíci souboru LD Maminy, Jaroměř,
foto Jan Slaviček.

Inscenace Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak z komárů Hany Voříškové, foto Jakub Antonín.

aktivistický, druhý mýtický s poselstvím.

Alexandra Ratajová, zdroj: Zpravodaj LCH

JSEM Z TOHO TROCHU V ROZPACÍCH

Svět je v rozpacích navazuje na ekologicky laděné inscenace, které jsme na Chrudimi měli možnost vidět minulý rok (např. Kráva a dědeček od souboru BUBU klub dětské kultury ze Vsetína nebo Jmenuji se Orel od souboru Na bidýlku ze ZUŠ P. Ebena v Žamberku). Soubor Popcorn z Jaroměře pedagožky Jarky Holasové se inspiroval osobností Knuda Rasmussena – grónského polárníka a antropologa, který mapoval zvyky Inuitů a podnikal různé výpravy na psích spřeženích, z nichž nasbíral mnoho etnografického materiálu.

Jedna část souboru sedí v půlkruhu před bílým plátnem, druhá pracuje za „paravánem“ s meotary, a na plátně tak vzniká stínohra. Tyto strany tvoří protipóly, které se tematizují v inscenaci. Inuité totiž drasticky useknou ruku holčičce visící na ledové kře, ta se jim pak pomstí uzavřením moře a mořských zdrojů, a znázorňuje tedy jeden z přírodních živlů. Propojením těchto rovin – herec z půlkruhu nakonec prokáže dívce laskavost a ona opět vypustí ryby zpět k lidem jako možnou potravu – je rovno-váha opět nastolena.

Tento moment, v němž herec interaguje s materiálem (dívkou), mi přišel na celém díle nejpoutavější. Oceňo-

vala jsem v něm výrazné režijní rozhodnutí pracovat s filmovým komponováním (dalo by se říci až „vnitrozáběrovou“ montáží) v reálném čase. Nakonec celá stínohra působila jako projekce doplňující vyprávění souboru, což k citlivému tématu sedělo a fungovalo mnohem více než slova. Těch mi přišlo v inscenaci až příliš mnoho, navíc mi osobně vadil jejich tón blížící se nepříjemnému radikálnímu projevu. Nejenže mám pocit, že obrazy jsou mnohem výmluvnější než popisné heslovité věty, ale osobně si pokládám otázku, jak se s nimi mladí herci ztotožňují, jaký pro ně mají přesah, dopad a význam.

Soubor na začátku představení vychází z řad diváků, čímž ukazuje, že se nás všech solidarita vůči druhým a přírodě bytostně týká a že bez ní moc dlouho nepřežijeme. Poslání souboru je tedy krásné a neodmyslitelně důležité, za mě jen až moc na sílu – tak jsem z toho byla trochu v rozpacích.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

PŘÍPAD S HEJKALEM

PROSTĚ HANKA, ZUŠ PETRA EBENA, ŽAMBERK

SVIŽNÉ POTĚŠENÍ

Desetiminutková adaptace Případu s Hejkalem herečky Hany Dolečkové je svěžím důkazem, že divadlo se dá

postavit na jedné situaci, krátké stopáži a pár chytlavých písničkách. Pana Hejkala doktor vyléčí jen za podmínky, že přestane strašit lidi v lese a nabízí mu řadu možných povolání, kde by svůj vyléčený hlas uplatnil. I v krátké etudě herečka dokázala vyzdvihnout, že nemusíme zůstat u toho, co známe, a že naše talenty mají mnoho využití. Živelná energie Hanky Dolečkové navíc provází příběh s humorem, nadsázkou a skvělým hudebním doprovodem. Výborně střídá jednotlivé polohy Hejkala, doktora a vypravěčské muzikantky na ukulele a etuda tak ani na vteřinu neztrácí tempo a dynamiku. Více takových krátkých potěšení!

Alexandra Ratajová, zdroj: Zpravodaj LCH

V HLAVNÍ ROLI DOLEČKOVÁ

Minimalistický a zábavný Případ s Hejkalem je „loutkovou drobňkou“ Hany Dolečkové, která si Čapkovu povídku vybrala už před lety, kdy poprvé přišla do dramataku v ZUŠ Petra Ebena v Žamberku. Včera si svým výstupem s loutkou získala chrudimské publikum a pod vedením Olgy Strnadové ukázala několik svých loutkohereckých kvalit a zralé vnímání vztahu herce a loutky.

Herečka vstupuje na scénu úplně sama – nejprve s ukulele – poté využívá pouze malý stůl a jedinou totémovou loutku Hejkala. Obratně střídá a přepíná mezi postavami doktora, kterého znázorňuje např. tlustými brýlemi a změnou hlasu, zmiňovaným Hejkalem a vypravěčkou - muzikantkou, která autorskými songy komentuje dění a posouvá příběh. Samotný příběh je pak dramaturgicky velice čistý s vtipnou pointou – Hejkal měl zůstat radši Hejkalem a hýkat na lesy, než fušovat do politiky. Inscenaci tedy nechybí ani vtip a smysl pro gagy ani přesný timing na vypointování vtipků.

Výkon Hany vnímám jako velice inspirativní pro ostatní mladé loutkářky, loutkáře a soubory, kteří často zápasí s animací loutek, jež je pro ně momentálně složitá. Kteří si vybírají dramaturgicky komplikované látky, ve kterých se diváci ztrácejí. Loutkáře a loutkářky, kteří chtějí mermomocí zapůsobit, a přitom zatím nemají definovaný vztah mezi hercem a loutkou a nemají otestované svoje (loutko)herecké schopnosti.

Těším se, až od Hany uvidím další inscenaci, ve které se už rozhodně nemusí bát experimentovat a může se naplno „rozhejkat“ jako její Hejkal.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

NIKDY NARÁZ NETRÁPÍ TĚ MRÁZ A OBLAK Z KOMÁRŮ HANA VOŘÍŠKOVÁ

Inscenace získala cenu za inspirativní zpracování tématu a sugestivní herecký výkon a byla doporučena na přehlídku Jiráskův Hronov.

KDY KOMÁŘI VÍŘÍ VZDUCHEM

Nikdy jsem nebyl na svitavském Posedu, ale začínám mít dojem, že je to skoro až nebezpečně vlivná akce – například letos způsobila Chrudimi lavinu severských témat, což je ovšem vzhledem k panujícím teplotám v zásadě potěšující. K zasaženým inscenacím patří i Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak komárů, v níž Hana Voříšková zpracovává inuitskou poezii v překladech Ladislava Nováka.

Hana Voříšková patří k lidem s takzvaným jevištním kouzlem. Někdy to působí, jako by se ani nemusela o nic snažit, a jaksi sám od sebe vzniká magnetismus, který diváka poutá. Tento-krát je to ale trochu jiná Hana, než jakou ji známe a očekáváme: téma ji dovedlo k mnohem větší krutosti a k nezvyklému hereckému výrazu. Jak prohlásil kolega Vašíček: „Vona fakt vypadá jako severskej šaman, co si lupnul čtyři muchomůrky a zapil to sobí močí.“

Je to samozřejmě vysoká liga, ale stejně si neodpustím kritičtější postřeh. Je to trochu podobný žánr jako Přesýpání, v němž Hana interpretovala vlastní poezii. Přes velký obdiv ke vznikajícím obrazům a k onomu magnetismu mi Přesýpání připadlo nějak bližší, silnější, autentičtější. Listuju si teď ve vynikající sbírce, kterou autorka vydala*, a to, o čem promlouvá ve vztahu k naší žité skutečnosti, je mi tak nějak bližší než inuitská exotika. V autorském dvojverší „slunce popolezlo / pootočila jsem lavičku“ se toho o sobě dozvím víc, než když slyším báseň o strastiplném životě dálných národů.

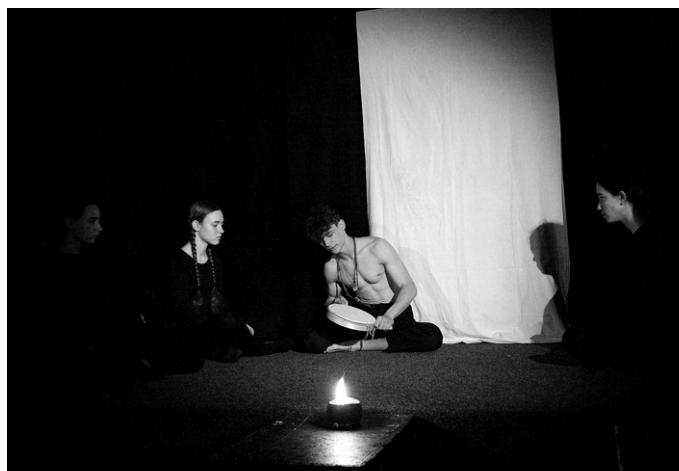
Nic to ale nemění na tom, že to pro mě byl zážitek – a na červenou řepu se taky budu do budoucna koukat trochu podezřívavěji. Děkuju za to.

Michal Zahálka, zdroj: Zpravodaj LCH

O VELIKÉ ŘEPĚ A KANIBALISMU

Na inscenacích Hanky Voříškové mě fascinuje, že přes lyrčnost celé poetiky je její projev příjemně civilní. Nepokládá se do vyprázdněného patosu burcujícího diváka k násilné fetišizaci jakéhokoliv abstraktního tématu. Mluví klidně, zřetelně. S diváky navazuje intimní kontakt, ale nijak je neatakuje nebo se nesnaží vytvořit atmosféru sekty nebo duchařské seance.

Přesto je na můj vkus spoleh na divákovu představivost až příliš velký. V kuse s leitmotivem krutého ledového severu nazvaném Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak komárů se jedna situace přelévá v druhou, ale pár kusů nádobí a příborů pro mne je natolik neurčitým prostředkem, že přes poměrně konkrétní komentář často tápu. Obrazy, které se mi vlivem představení honí hlavou, jsou nesořodé, nedaří se mi je spojit. Má hlava těká mezi různými časoprostory i sděleními. Ne že by výkon Voříškové nestimuloval mou fantazii a já jen zcela odcizeně sledovala paní pohybující džbánem. Snažím se i sama sobě nabízet, ale záchytných bodů je příliš málo. Zlom nastává ve chvíli, kdy se na scéně objeví červená

Inscenace Svět je v rozpacích souboru Popcorn, ZUŠ F. A. Šporka, Jaroměř, foto Jan Slaviček.

řepa. V souvislosti se zářivě sněhově bílou mikinou se do představení dostává až hororové napětí. Řepa ale nefunguje jen jako zhmotněná noční můra každé pradleny. Voříšková postupně odhaluje všechny její možnosti a proměňuje ji v tělo mrtvého tuleně nebo třeba lidské ostatky. Vše do sebe zapadne, moje tápání končí.

Bohužel se ale nemohu zbavit dojmu, že na dvacetiminutovou stopáž bylo v inscenaci hodně hluchých míst. Možná je to tématem, ale Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak komárů neplyne. Odcházím s pocitem zatěžkanosti, mírně zmatená, ale zároveň bez hlubšího zásahu. Ovšem na to, že nejsem cílová skupina poetického divadla, tak je můj divadelní zážitek přes veškeré rozpaky veskrze pozitivní.

Veronika Švecová, zdroj: Zpravodaj LCH

TRABLE ŠERIFA MÍŠI POD KLOBOUKEM, ZUŠ CHLUMEC NAD CIDLINOU

Inscenace získala uděluje čestné uznání souboru za herecké nasazení.

TRABLE S ŠERIFEM MÍŠOU

Na jevišti stojí dřevěná dvouúrovňová konstrukce, překrývají ji hadry ve třech odstínech zelené a na nich je nahoře zavěšený karton s nápisem „Míša“. Vedle konstrukce sedí na židli dívka v šerifském klobouku a pomocí kytary doprovází dění na jevišti. Příběh je o psím šerifovi Míšovi, který je v důchodu, je sám a sám být nechce. Vše začíná tím, že slepice Pipka snese vejce, které Míša odcizí.

Posud mi bylo vše jasné. V tom, co se začalo dít poté, už nejsem s to s jistotou rozkrýt kauzalitu. Proč Míša vejce Pipce odcizí? Proč to svádí na kocoura Packu? Za co ho trestá? Proč se stále mluví o tom, že spolu mají nevyřízené účty? Jaké to jsou? Je Pipka opravdu tak mimo, že nerozezná kuře od psa? Ví Tinka, že není pes? atp. Z víru dění se mi vynořují dílčí momenty, týkající se přízračně pouze šerifa Míši. Jeho výchova je necitlivá a hrubá. Je sobecký, protože ukradne cizí dítě, jen proto, aby nebyl

sám. Vybavuju si znepokojivý výrok „přestaň mě furt očichávat, táto“ a také zničující refrén „Býtí šerifem, mám těžkou úlohu“. Proč přesně má Míša těžkou úlohu, mi rovněž nebylo jasné, naopak mi připadalo, že těžkou úlohu při snaze o interpretaci máme spíš my, diváci.

Všiml jsem si, že na představení hodně dětí reagovalo a s příběhem šlo. Vzpomněl jsem si na seminář o dětské literatuře, který jsem absolvoval na bohemistice. Rozebírali jsme na něm, že děti často v příbězích kauzalitu nepotřebují. Rychle zapomenou na to, co se odehrávalo před chvílí, přijmou situaci tak, jak je, a baví se tím, co nového přichází. Děti na představení tak nejspíš netrápilo, že šerif Míša ukradl Pipce potomka. Naopak se adaptovaly na situaci a s chutí sledovaly, jak se navzájem loutky fyzicky napadají nebo si užívaly hudební výstupy. Zatímco jsem na konci zůstal zmatený z repliky, že „kuře vše zachránilo“, děti s nadšením tleskaly. Možná jsem zůstal v příliš racionální bublině a kvůli trablům s šerifem Míšou mi tak mezi prsty proklouzla letošní chrudimská pecka.

Tomáš Blatný, zdroj: Zpravodaj LCH

JEDNO MOŘE NA VLNĚ, ZUŠ PETRA EBENA, ŽAMBERK

NA VLNĚ

Představení Jedno moře, které zahájilo včerejší dvoják, mě svým sdělením dostalo do kolen. Společenské debaty posledních dvou let, které provází pojmy jako „generační konflikt“, „revoluce“, „boomeři vs. sněhové vločky“, „kulturní války“, „genderová ideologie“ atp., málokdy vedou ke konstruktivnímu citlivému dialogu, v němž si „obě strany“ naslouchají a pokouší se pochopit. Proto mě dojala pokora, něha a laskavost, se kterými soubor Na vlně představení o střetu dvou světů odehrál. Herečky vyprávěly a zpívaly čistě a jemně, doprovázely dění na jevišti pomocí houslí, klarinetu, příčné flétny a kytary. Hudba byla neodmyslitelnou součástí inscenace – posouvala příběh a spoluvytvářela poetickou atmosféru celku.

Mladý mořský koník je ve velkém a nebezpečném moři (čti světě) nešťastný, a tak se rozhodne vytvořit si moře vlastní – hodné a milé. Jeho výtvar se tak stává vysněným světem, myšlenkou na lepší společnost. Spolu s Hvězdíci a Jehlicí se stávají rovněž rodiči této personifikované myšlenky (mimořádně jsou to tři rodiče a nikdo neřeší jakého jsou pohlaví, genderu ani jaká je jejich orientace). V moři se opakovaně zjevují žraloci, reprezentanti nebezpečí v dosavadním řádu. Ti záškodnický malý milý moře vylíjí do toho svého, absorbují ho.

Oceňuji zejména alternativní konec, který namísto obvyklého pohádkového happyendu, v němž by byli žraloci potrestáni, končí smířlivě – Koník, Hvězdice a Jehlice přijímají věci tak, jak jsou. Zaznívá, že „mladí chtějí měnit svět. Budou pokusy další.“ Koníci-sněhové vločky nevedou v Jednom moři žádnou revoluci, nejsou

v konfliktu se žraloky-boomery. Jen se prostě v současném světě necítí dobře, a tak se bez použití násilí pokouší vytvořit si jiný, bezpečnější, citlivější svět, který nezustává v izolaci odtržené od reality, ale stává se jeho součástí. Moře se totiž nemůže jen tak vypustit a naplnit novou vodou. Postupným vyléváním menších citlivých moří se ale možná jednou v budoucnosti to nebezpečí a hrubost světa velkého alespoň dostatečně nařadí.

Tomáš Blatný, zdroj: Zpravodaj LCH

SPIŠ MIMO VLNU...

Soubor Na vlně ze ZUŠ Petra Ebena ze Žamberka, který tvoří tři herečky, divákům ukazuje, jak se tři kamarádi – Koník, Hvězdice a Jehlice – snaží vytvořit si v moři problémových a nebezpečných žraloků vlastní otevřenější a mírumilovnější svět či ideální mikroflóru. Oáza, kterou si pěstují, je v podstatě jejich miminko. Téma střetu dvou světů s názory, které nejsou kompatibilní, mi připadá skvělé. Stejně tak konečná pointa, v níž mikrosvět stejně pohltní ten momentálně větší, silnější a stabilnější, a herečky na závěr songem v nadsázce dodávají, že „snad už příští pokus vyjde“.

Tematicky, dramaturgicky a žánrově (skvěle se kombinuje jemný humor s vážným tématem) se mi inscenace velmi líbila. Rozhodně chci vypíchnout, že zvolené spodové loutky na tyčce, scénografické řešení, a především hudební výstupy mi k možnostem mladých hereček, které navíc poprvé vystupovaly, seděly. A často si právě na Chrudimi a podobných festivalech říkám, že odhad sil studentů a studentek je velkou příjemnou devizou pedagožek a pedagogů. Přesto vzpomínám na inscenaci z minulého roku Jmenuji se Orel také pod hlavičkou Olgy Strnadové a Karla Šefrny ze ZUŠ Petra Ebena ze Žamberka. Ta mi přišla celkově propracovanější, bavily mě v ní jednotlivé scénografické situační změny, které mnohem lépe posouvaly děj než hudební vstupy dívek v tomto představení. U Jednoho moře mě samotná realizace totiž příliš nezaujala.

Jak už jsem tento rok u některých inscenací psala, slova a také hudba často přebijí samotné jednání loutek. To se podle mě stalo i v zde. Místo četných hudebních vstupů dělicích jednotlivé scény bych si přála více jednoduchých akcí s loutkami a sevřenější formu.

Jemnost v tématu i hereckém projevu sympatických hereček--muzikantek, bohužel nepřesáhla – neformálně řečeno – „zuškovský“ vibe provedení inscenace a nevrhla se do mě svou kvalitou všech složek, jako tomu bylo loni u Jmenuji se Orel.

Sarah Slavičková, zdroj: Zpravodaj LCH

SNĚHURKA A TRPASLÍCI LOUTKOVÉ DIVADLO MAMINY, JAROMĚŘ

Lektorský sbor udělil cenu Inscenace Janě Dvořáčkové za autorství a herecký projev.

MRAKY PROGRESIVNÍCH AKORÁT ŽE VŮBEC POHÁDEK

Dodnes se rád podívám na Disneyho adaptaci Sněhurky a sedmi trpaslíků z roku 1937. Svůj podíl na tom nese nostalgie, opakovaně jsem si ji totiž v dětství pouštěl z videokazety. Když jsem dnes seděl na představení Sněhurka a trpaslíci Loutkového divadla Maminy, přemýšlel jsem nad tím, proč znovu koukám na pohádku, kterou tak dobře znám. Kladl jsem si otázky jako „co nového se o Sněhurce dozvím“ nebo „jak asi o Sněhurce přemýšlejí tvůrci“. Aniž bych chtěl rozebírat, jestli a jak tento konkrétní tvůrčí tým naložil se známou pohádkou, rád bych se zastavil u toho, proč mě koukat se na stejné pohádky zas a znovu nebaví a občas až rozčiluje.

Jako argument, proč opakovaně sledovat známé pohádky, by se například nabízelo odpovědět, že to stojí za to kvůli invenčnímu vizuálnímu zpracování, novým loutkám, kvůli sledování toho, jak je účinkující vodí, jaký mají smysl pro humor, s jakými novými nápady přišli atp. To vše jsou legitimní pohledy, byť spíše z formálního než obsahového hlediska. Jak ale naložit se samotnými příběhy pohádek? Pohádky zákonitě pracují s archetypy, s typy a rovněž se stereotypy. Na letošní Chrudimi vidíme například toto: v Krásce a zvířeti žena pyká za chyby svého otce, trpí za něj a napravuje i svého budoucího partnera, největším naplněním Šeherezády je, že probudí empatii ve svém muži-pánovi a otěhotní s ním, ve Sněhurce chce zlá macecha otrávit svoji dceru, protože jí závidí její krásu, v Koblížkovi se tleská dědečkovi za to, že byl s to dojit nakoupit, v Kůzlátkách se bratři nebudou bavit s mladší sestřičkou, protože je trapná... Když v dnešní Sněhurce po smrti její maminky zazněla řečnická otázka „Kdo se teď o Sněhurku postará?“, chtělo se mi nahlas zakřičet „A co třeba tatínek?“. Ale bohužel to byla zase macecha-žena...

Říkám si, jestli opravdu chceme zakoušet ty samé příběhy se stereotypním zobrazováním vztahů mužů a žen. Tím, že je opa-kujeme, v sobě upevňujeme stereotypy, které pak ať už vědomě, či nevědomě žijeme. Mladší diváci a divačky, kteří je třeba ještě neznají, si je tak osvojují a internalizují. Nevolám samozřejmě po zákazu pohádek, volám po vědomém zastavení se nad tím, jestli opravdu chceme inscenovat pohádky co do obsahu takto. Co také nahlédnout příběhy současnou optikou, komentovat to, co zobrazují, problematicky, parodovat stereotypy, reinterpretovat vyznění pohádek nebo ho různě variovat? Takových inscenací bych za festival s chutí absolvoval i víc než třicet.

Tomáš Blatný, zdroj: Zpravodaj LCH

TO JSOU VĚCI CÉČKO, SVITAVY

Lektorský sbor udělil cenu souboru za inspirativní výběr předlohy a hudební výkony.

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

POMALU KOLEM MĚ

Céčko Svitavy vytvořili podle literární předlohy malíře, ilustrátora a spisovatele Aloise Mikulky stejnojmennou inscenaci *To jsou věci*. Sbírkou básní sestavil před dvěma lety Ivan Wernisch z Mikulkových starších nevydaných textů. Jeho poetika pracuje s naivitou, setrvalým údivem nad všednostmi a pohádkovou atmosférou. Mikulka vydal dílo ve svých osmaosmdesáti letech a právě toto pozdní období života Céčko tematizuje i ve své inscenaci.

Pro mě v inscenaci dominovala hudební složka – přesněji zhudebněná poezie, kterou doplňovaly scénické výstupy s herci a předměty, jež jsme snad ani jednou neviděli na jevišti dvakrát. Jednotlivé scény se asociacemi tvůrců přelávaly do dalších hudebních čísel, a tak na mě nakonec dílo působilo jako jedna složitá mozaika či koláž, ve které se ale nemám čeho chytit. Ani postav, stejných loutek, vizuálního klíče... Poslouchala jsem tedy text/hudbu, kterému jsem ale bohužel často nerozuměla kvůli hlasitosti a snad i trochu zahlušené dikci herců. Uniklo mi tedy téměř všechno a až v úplném závěru mi došlo, že se postavy vyrovnávají se smrtí kamaráda a že umírání a loučení rámuje celé dílo. Ne že by se mi zpětně vyložily volně propojené scény, ale alespoň jsem si dokázala vyložit pochmurnou melancholickou atmosféru, pomalé tempo a vlastně celý koncept, ve kterém je ona „pomalost“, nostalgie, vzpomínání, ploužení a sentiment klíčový. Poté jsem si tedy např. dokázala interpretovat nahodilost výběru předmětů jako střípky vzpomínek, které herci vytahují ze společného memoáru.

Ve filmu existuje žánr *slowcinema*, vyznačující se samozřejmě velice dlouhými záběry, chybějícím narativem, důrazem na atmosféru, prožitky všech smyslů a rozjímáním. To se dá říci i o *To jsou věci* a Céčku, které Luděk Richter zařadil do samostatného žánru divadla poezie, což mi přijde velice trefné a věřím, že má soubor díky své specifické poetice v divadle své místo. *Slowcinema* miluju a baví mě v na první pohled nudných obyčejných a dlouhých záběrech hledat smysl, dumat a pořádně se do nich zanořit. V inscenaci jsem ale bohužel spojovací motivy nenašla, a tak jsem ani hledat nezačala, natož abych se dílem nechat unášet...

Sarah Slavíčková, zdroj: Zpravodaj LCH

TO JSOU NÁHODY

Soubor Céčko ze Svitav přijel s inscenací *To jsou věci*, která je poklonou a vzdáním holdu básníkovi, malíři a spisovateli Aloisovi Mikulkovi. Jde v podstatě o pásmo poezie protkané hudbou a různými scénickými výstupy s loutkami, předměty či situacemi takřka činoherními. Ač námět zní krásně, představení bohužel selhává ve většině scénických složek. Básně Aloise Mikulky jsou skvělé, ale jejich doslovným ilustrováním se poetická slova poněkud vyprazdňují. Pokud na jevišti dělám přesně to, co

zároveň říkám, a ještě ve špatném temporytmu, zanechávám diváka jen v rozpacích. Herec například recituje: „Jdu domů a otevírám šatnu,“ a skutečně přejde jeviště k paravánu se závěsy, které rozhrne. A takto je to se vším, pokud se básně zrovna nezpívají nebo pouze stroze nerecitují.

Hudební složku nepochybně omezilo podivné nazvučení jednotlivých nástrojů a samotný sál MEDu není nejlepším místem pro muzickou akustiku. Zároveň však hudba působila poněkud nesourodě, herci často nechytali daný rytmus a zpěvu nebylo dobře rozumět.

Za zásadní považuji, jak náhodně a nejasně byly básně a jednotlivé verše vybrané. Nebo jsem možná skutečně nepochopila koncept a divadelní klíč, kterým k inscenaci přistupovat. Věřím a je vidět, že herci chápou a vědí, co hrají, a proč tam jednotlivé scény jsou. Já ale nenašla žádné pojítko mezi jednotlivými situacemi. Každý výstup působil jako odlišné představení, druhy loutek a předmětů se střídaly s každou básní a bylo velmi obtížné inscenaci sledovat a snažit se ji interpretovat. V polovině jsem tedy vzdala snahu o porozumění, opustila jsem přemýšlení a nechala na sebe vše jen působit, abych viděla, zda ten klíč není jinde. Došla jsem k tomu, že by v představení mohlo jít o jakýsi bláznivý a chaotický stav mysli, ve kterém se člověk snaží zoufale zorientovat a najít z něj cestu ven. Zároveň nic z toho nepředávají zvolené divadelní znaky ani dramaturgie básní.

To jsou věci nepochybně umí podnítit diváky k hledání, zpochybňování a pokusům nahlédnout na divadlo jinak. A pak dojít k tomu, že jde prostě jen o nezvládnutý divadelní tvar.

Alexandra Ratajová, zdroj: Zpravodaj LCH

Loutkářská Chrudim, foto Ivo Mičkal.

45/ DIVADELNÍ PIKNIK VOLYNĚ 2023

31. ročník celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně proběhl od 30. 6.–7. 7. 2023.

DS Škeble, Lanškroun / režie: Jan Střecha
Jindřich Plachta, Jan Střecha: Amina ex machina

AMEN S AMINOU

Divadelní soubor Škeble působí v rámci lanškrounského gymnázia a do piknikového koše letošní národní přehlídky přispěl vlastní divadelní adaptací humoristické povídky Jindřicha Plachty z roku 1931 Pučálkovic Amina. Kmenový režisér souboru Jan Střecha při dramatinizaci známé literární předlohy dobře využil přirozených dispozic svého souboru a jednotlivé role a roličky šil hercům na tělo, přičemž v Plachtově textu posílil nonsensové prvky a oslabil společenskou satiru.

Herci působí při plnění jevištních úkolů přirozeně a kolektivnímu vyprávění nekomplikovaného příběhu se poddávají se samozřejmou lehkostí. Většina postav je vybavena jednoduchým vnějším charakterizačním znakem (například ráčkování), který skýtá potenciál k tomu být v průběhu představení vynalézavě rozvíjen.

Chtělo by se říct, že karty jsou rozdány dobře. Strhující partie se s nimi ovšem neodehraje. Proč? Tak především už sám text dramatinizace je velice literární, nedivadelní. Nabízí sice dramatické situace, ale nevěnuje se – v rovině dialogu – jejich košatějšímu rozhrání. Vypravěčka sice slibuje hned z kraje divákům „situaci těhotnou budoucím konfliktem“, ale ten je ve většině případů herci na scéně spíše konstatován, než aby ho budovali pečlivou výstavbou dramatické situace. V inscenaci se hodně mluví, ale málo jedná. Postavy nás o svých pohnutkách hojně informují, ovšem málokdy vytvoří na jevišti skutečné napětí.

Dramatický princip inscenace je nadto oslaben natolik epickým prvkem, jakým je vypravěč. Přesněji hned dvě vypravěčky, které děj časově posouvají, komentují a uvádějí do širších souvislostí. Jejich předscény jsou častější, než by musely, a jejich humor je založený na stále stejném způsobu zcizování příběhu, pročež se brzy vyčerpá. V konečném důsledku tyhle forbíny děj nerytmizují, akorát ho člení na epizody. Příběh se tříští do seriálu (Pučálkovic Amina má mimochodem i podobu televizního večerníčku vyprávěného Petrem Nárožným) a dramatická výstavba se tím ještě víc rozměňuje. Žánrově jde o jevištní anekdotu se satirickými prvky. Zápletka se opírá o vstupní identifikační záměnu štěněte bernardýna za žirafí mládě. Z režijního hlediska je příběh krok za krokem vypravován, ovšem není dostatečně ozvláštňován na základě osvědčeného principu „nejde o to, co vyprávím, ale o to, jak to vyprávím“. Děj sám o sobě pozornost

diváků neudrží, na to je příliš předvídatelný. Pokud mě před nudou nechrání režijně herecká vynalézavost, mohlo by mě ochránit alespoň nějaké důležité a vtahující téma. Ostatně soubor je známý tím, že dokáže v kvalitních dramatických předlohách témata odhalovat a při následné jevištní realizaci je osobitě akcentovat. Minimálně v předešlé inscenaci, v divadelní adaptaci Havlíčkova románu Helimadoe tomu tak bylo. Jakkoli je poetika obou inscenací podobná, Helimadoe dokázalo na jevišti funkčně řešit složité téma iniciace, zatímco Deus ex Amina neřeší nic. Omezuje se na převyprávění humoresky.

A to i přesto, že předloha důležitá a aktuální témata bezesporu nabízí. Ať už je to téma existenciální (kdo jsem), identifikační (kým se cítím být) nebo je to motiv xenofobie a přijímání jinakosti (žirafa na Žižkov nepatří), sousedského soužití (udávání a špehování uvnitř činžáku), novinářské etiky (hranice pro ochranu soukromí rodiny Pučálkovic) atd. Je až překvapivé, že řada těch témat, latentně obsažených už v předloze z roku 1931, je dneska mnohem aktuálnějších a naléhavějších než tehdy. Jen je z předlohy při adaptaci vyzdvihnout a akcentovat. Tím spíš, když inscenace s prvky aktualizace záměrně pracuje. Postavy sice používají mobilní telefony a internet, ovšem motivy jako okouzlení cirkusem, společenský význam bytné v bytovém domě nebo novinářská investigace zůstávají ukotveny v prvorepublikovém modelu vnímání světa. Inscenace dokáže své diváky okouzlit ansámblovým herectvím, souhrou a sdíleným elánem. Ovšem přesto se vleče. Možná proto, že není jasné, čím příběh se tady hraje. Se kterým z hrdinů se mám ztotožnit. Nabízí se Amina. Ovšem co si vlastně myslí Amina o svém okolí a o situacích, ve kterých se ocitá, to se po celou dobu dozvídáme jen zcela sporadicky. Jako by Amina byla více předmětem než jednajícím figurou. A podle mého názoru jí příliš nepomáhá ani režijně scénografické řešení, jemuž dominuje tyč, po které představitelka Aminy během hry šplhá. Tak, jak žirafka roste, stále výš a výš. Nemožu si pomoci, ale spíše, než jako na metaforu dlouhého žirafího krku na to pohlížím jako na parafrázi tance u tyče. A tahle konotace (nevěřím, že by s ní nebojovali i ostatní diváci) je pro význam Aminy v příběhu poněkud smrtící. Možná by se nedostavila, kdyby rodině Pučálkových po návratu z epidemických prázdnin na Amině více záleželo. Ovšem o Aminu jako by najednou ani nešlo. Jde o tatínkovo trenýrkové trauma, o maminčin kontrakt s reklamní firmou atp. Amina se i pro své nejbližší stává ze člena domácnosti pouhým předmětem. Je tohle téma inscenace? Obávám se, že ne. To by musel být fokus inscenátorů v závěru vyprávění orientován na rodinu a její prozření, a ne na sympaticky nakopávací motiv vzpoury Žižkováků proti byrokracii, na motiv té naší věčně svobodné republiky žižkovské. Díky němu je příběh spolehlivě dovyprávěn, je s ním amen a Bůh už nemusí nikoho přemlouvat, aby ho zatahal za šňůrku v obavě, že se to snad už nikdy dovyprávět nepodaří.

Luděk Horký, zdroj: Zpravodaj DPV

Inscenace *Ztížená možnost soustředění*, Divadlo v Roztocké, Jilemnice, foto archiv souboru.

Divadlo v Roztocké, Jilemnice / režie: Lucie Václavá
Václav Havel: *Ztížená možnost soustředění*

MÉNĚ GAGŮ, VÍCE HAVLA

Hra Václava Havla *Ztížená možnost soustředění* vznikla v roce 1968 pro Divadlo Na zábradlí. Tématem je stav člověka, který mechanickým opakováním téhož a soustavným odmítáním dořešit problém, ztrácí přehled nejen o místě a čase, ale také o smyslu svého bytí.

V době svého vzniku byla hra samozřejmě považována i za text nesoucí politické poselství. Sám Václav Havel napsal, že „tématem hry má být rozklad identity jako základní problém moderního člověka – jak se jeví na pozadí vztahu, který má tento člověk ke světu.“

Ztížená možnost soustředění patří spolu se *Zahradní slavností* a *Vyrozuměním* mezi trojici Havlových her z 60. let 20. století. Je z nich možná nejpřehlednější a zdánlivě nejpřístupnější, ale po mém soudu také nejslabší.

Více než půlstoletí po jejím prvním uvedení je zcela namísto otázka, o čem ji hrát a jaké téma si vybrat. Určitě je třeba ji odpolitizovat (o což se jilemničtí snažili, než na jeviště vypustili,

s nadsázkou řečeno, Brežněva) a vybrat například linku oné ztráty soudnosti a identity hlavního hrdiny, který se dusí ve vlastní šťávě mezi několika ženami, je atakován „moderním výzkumem“, který je spíš velkým bratrem, a to vše s bytostnou neschopností zaujmout jasné

stanovisko a vyřešit svůj problém. Prostě absurdní grotesku o srabovi a pokrytci.

Tuto uvězněnost Eduarda Humla také Divadlo v Roztocké z Jilemnice jako téma akcentuje ve slově o inscenaci. Ke škodě své i diváků ale především jenom tam. Na jevišti už o výkladu úplně nemůže být řeč a do hlediště se dostává tvar spíše nevyložený. Místo havlovské groteskosti vsadili inscenátoři na vlastní pokus o komedii, který ale při střetu s textem může jen sotva uspět.

Režijně i herecky si inscenace pomáhá něčím, co se při inscenování této Havlovy hry děje i profesionálům – jakýmsi vnějším dodáváním gagů, jevištních hříček a přepjatým přepsychologizovaným herectvím v domnění, že to bude víc komedie. Chyba. Civilní, skoro bez emoční strojový jazyk i jevištní jednání by naopak absurditu obsaženou v textu posílilo a přeneslo k divákům komiku v dostatečné míře. Není třeba skákat někomu do náruče, není třeba se přehnaně šklebit.

Zda je její (ne)výraz spíše intuitivní, nebo jde o záměr, je u ní sice těžké poznat, ale nejlépe si tím poradila představitelka Vlasty Humlové, která suchým a až nezúčastněným tónem v tom nejlepším slova smyslu „jen“ odříkává repliky. V závěsu za ní je pak Vedoucí vědecké skupiny.

Co chci říct, je to, že absurdní drama havlovského typu je třeba vždy zcivilnit, teprve v tu chvíli mají absurdno a téma hry šanci být vidět.

Ztížená možnost soustředění si pohrává se střídáním

Inscenace Útulek Divadla Exil, Pardubice, foto archiv souboru.

výstupů, které na sebe nenavazují časově ani dějově. Tuhle disciplínu se prací s dveřmi snaží soubor celkem umně zvládnout. Přesto by slušelo zpřesnění, směrem k závěru i zrychlení odchodů a příchodů, aby celek dostal rytmus a výstupy ostřejší tečky. Odpadl by pocit, že se to celé vleče. A nestalo by se, že tlak na hlavního hrdinu je precizní jen jednou – v balábile slov a pohybů, kdy se z ryb stávají mrkve. Tato scéna je nejvíce havlovská, zvládnutá a přesná, přitom paradoxně vypadá jako by do jilemnické inscenace nepatřila.

Jilemničtí si vybrali skutečně těžkou hru, jejíž současné téma je problematické a která si žádá pochopení žánru a jasný výklad. Sympatické je, že se na tuto cestu vydali, a to i přesto, že ztratili na trase směr i cíl už v jedné z prvních zatáček.

Martin Rumler, zdroj: Zpravodaj DPV

Divadlo Exil, Pardubice / režie: Jan Musil

Přejmenovaný

Jan Musil Přejmenovaný: Útulek

HRA MNOHA VÁŠNÍ

Divadlo Exil z Pardubic je na Divadelním Pikniku známou značkou. Již v minulých letech sem zavítalo s několika inscenacemi, které budily rozporuplné reakce – stačí si vzpomenout na inscenaci Kuřačky a spasitelky podle stejnojmenného dramatu Anny Saavedry, tedy osobitou variací na Čechovovy Tři sestry. V letošním roce přijel soubor čerit vody plné komedií a McDonaghův autorskou inscenací Útulek. Hra pojednává o Otakarovi, muži ve středním věku trpícím duševní poruchou (pravděpodobně autismem) a jeho spolubydlícím Ctiborovi, který se rozhodne začít žít a najde si přítelkyni, čímž spustí kolotoč nečekaných událostí. Zdánlivě jednoduchá premisa však klame tělem.

Zavítat do světa Jana Musila Přejmenovaného, autora a režiséra inscenace, je jako vstoupit do říše divů, akorát v mnohem bizarnějším měřítku. Autistický Otakar totiž trpí Diogenovým syndromem, a proto ve svém bytě

obsesivně hromadí plyšáky, přičemž variace jejich druhů, barev a velikostí posloužila jako stěžejní prvek scénografie. Skrze Otakarův až mateřský vztah k plyšákům, kdy s nimi rozmlouvá, hýčká je, se dozvídáme nejen o jeho křehké povaze, ale po několika vnitřních monologech rozkrýváme i demony z dětství, před kterými ho mají právě ona plyšová stvoření chránit.

Ztvárnit autismus tak, aby nepůsobil pateticky, lacině či trapně je obrovská výzva pro herce nejen v amatérském prostředí. Výkon Tomáše Klementa si ovšem zaslouží minimálně jeden smeknutý klobouk za naprosto precizní a pečlivě propracovanou hereckou práci, kdy Klement zvládá zachytit Otakarovu nevinně citlivou tvář, jeho roztěkanost při příchodu změn, stejně tak jako jeho temnější, posedle fanatickou polohu.

Kromě toho, že Otakar musí čelit změnám v bydlení, splétá se jeho osud pozvolna i s Marií (v brilantním podání Terezy Nové), kterou nejprve nemůže vystát, ale pustí si ji nejprve do bytu, a pozvolna i k tělu. Zamiluje se. Jenže autistická povaha mu neumožňuje vyjadřovat city tak snadno jako zdravým jedincům, a tak při pokusu o první polibek, který se zvrtné v brutální narušení Mariiny komfortní zóny a pohodlí, se Otakarův svět zhroutl do sebe. V tuto chvíli se v inscenaci objevuje zásadní problém – chybí zde totiž fáze rozhodnutí hlavního hrdiny a bez okolků se skáče rovnou na výsledek. Rozjetý příběhový vlak, který by měl z logiky věci ještě pokračovat a dovysvětlovat, se dostává na konec příběhu. Tedy, dozvídáme se, že Marie je pryč, Otakar se rozhodl zbavit se plyšáků a místo nich se fanaticky upíná na ženu, která o něj nestojí. Inscenace ale bohužel neposkytuje odpovědi na otázky, jak k tomu všemu vlastně došlo.

Jakkoliv se to může zdát neuvěřitelné vzhledem k pochmurnosti děje, inscenace je koncipována jako komedie. V díle je hned od začátku značné množství komických situací a dialogů, které vyrůstají především z promluv Otakara, jehož autismus dodává replikám nádech cynismu a jehož razantní chování zavdává vzniku humorným situacím. Problémem ovšem je, že se dílo nepohybuje pouze na poli komedie, ale střídavě se značně obšírně rozkračuje i do pole absurdního dramatu, a především trpké tragédie.

Zásadním důvodem, kterým tato inscenace vzbuzuje divoké vášně, je tvrzení části publika, že se dílo vysmívá autismu. Domnívám se, společně s druhou částí publika, že inscenace cílila k použití autismu hlavního hrdiny jako zdroje a katalyzátoru humoru, nikoliv jako terč posměchu. Nicméně, co oprávněně rozvířilo emoce téměř všech diváků, je fakt, že inscenace na člověka dosedne jako těžká, depresivní mlha a neposkytuje mu ani špetku naděje, což by si v rámci zvoleného tématu diváctvo jednoznačně zasloužilo.

Veronika Holečková, zdroj: Zpravodaj DPV

Slavnostní zahájení Jiráskova Hronova, foto Ivo Mičkal.

46/ JIRÁSKŮV HRONOV 2023

Ve dnech 28. 7.– 5. 8. 2023 proběhl v Hronově 93. ročník mezidruhové žatvy amatérského divadla – festival Jiráskův Hronov (JH). Na jeho konci jsem se navíc stal oficiálně předsedou jeho festivalového výboru (FV), byl to tedy pro mě ročník v mnohém výjimečný.

A výjimečný byl i v mnoha dalších ohledech: předně překonal covidovou krizi a svými čísly se vrátil k předepidemickým rokům, v lecčem je dokonce překonal. Na úvod tedy několik čísel: festivalu se letos zúčastnilo 256 seminaristů, o jeho zabezpečení se staralo 72 zaměstnanců Kulturního a informačního střediska (KIS) Hronov (včetně brigádníků), 26 lektorů a jejich asistentů, 11 novinářů ve Zpravodaji a pro sociální síť, 14 členů organizačního štábu (včetně FV) a 1 dobrovolník. V hlavním programu vystoupilo 34 souborů, v doprovodném a inspirativním programu 5 souborů, 2 soubory byly zahraniční. Celkem bylo vytištěno 13.000 vstupenek! Konalo se 92 představení se vstupným, dalších 136 bylo zdarma. Rozpočet se vyšplhal na částku převyšující 4,2 milionu korun.

Výjimečný byl letošní ročník také účastí ministra kultury

Martina Baxy na jeho zahájení, kterému navíc předcházelo udělení čestného občanství města Hronova sourozencům Čapkovým. Martin Baxa byl po Milanu Uhdem, Pavlu Dostálovi a Lubomíru Zaorálkovi teprve čtvrtým ministrem, který se této přehlídce v novodobé historii osobně zúčastnil. A jelikož se v čase zahájení přihnal do Hronova liják a slavnostní zahájení bylo proto pozdrženo, stihl si pan ministr prohlédnout i zákulisí divadla, kde jsem jemu i jeho manželce měl dost času zodpovědět všechny otázky, které je kolem festivalu, na kterém byli poprvé v životě, napadly.

Až na déšť během zahajovacího ceremoniálu běžel 93. ročník jako po drátkách – do středy, kdy v jeho inspirativním programu vystoupilo pražské Divadlo Disk Divadelní fakulty AMU s inscenací Doubravky Dostálové a Samuela Špinara Debata pro loutky. Tato inscenace se věnuje otázce tradice, otázce toho, co je tradiční. A zahrála na strunu mnohým návštěvníkům – a to jak pozitivně, tak negativně – když otevřela otázku, zda JH už není jen tradice, kde jsou jeho limity, neměl-li by se např. z Hronova odstěhovat jinam? Z mého pohledu se otevřely rány, které jsme si mysleli, že jsou od roku 2017 zacelené. Ukázalo se, že tyto rány sice nekrvácí, ale některé debaty je dokáží rychle rozbolavět. Debata pro loutky vyvolala velkou debatu. Což z mého pohledu rozhodně není špatně. Diskutovalo se intenzivně po celém Hronovu. S jakým závěrem? Pokud se mám odvážit zobecnit, co jsem z různých stran slyšel: „Hronov

má své limity. Hronov je ale jedinečný. Hronov nemůže být jinde než v Hronově.“

Už na počátku letošního ročníku jsme si s výkonnou ředitelkou JH Šárkou Čmelíkovou a programovým ředitelem JH Honzou Julínkem řekli, že se po 93. ročníku podíváme znovu na koncepci JH – a zkusíme ji aktualizovat podle současné praxe a současného stavu. Po střeďeční debatě se věc ukázala jako opravdu důležitá. Zdá se, že nejenom pro vystupující, ale i pro pořadatele a návštěvníky festivalu. Osobně jsem přesvědčený, že Hronov se určitě stal tradicí, ale rozhodně neustrnul a nežije pouze z ní. Že umí reagovat na současné divadlo, jeho potřeby i vývoj. A věřím, že to dokáže

i změnami, které se chystají od jeho ročníku příštího.

FV se sešel na JH v pátek, aby na jeho téměř konci letošního ročníku zhodnotil. A mluvilo se o 93. ročníku velmi pozitivně. Tak by to jistě zůstalo i v očích divadelní i laické veřejnosti, nebýt pátečního představení Východočechů. V pátek odpoledne (po jednání FV) v hlavním programu vystoupil soubor D.R.E.D. s inscenací Totování, na jejímž konci došlo k politováníhodné – a odsouzeníhodné události, kdy byla jedna z performerek souboru fyzicky inzultována jedním z techniků divadla. Věc samozřejmě nepřijatelná, jež vyvolala další velké vzednutí diskusí o festivalu a jeho fungování.

Kolem tohoto nešťastného incidentu se napsalo již hodně. Za FV i jako jeho nový předseda chci ocitovat naši reakci z následujícího dne (sobota 5. srpna):

„Omluva vedení festivalu

Prohlášení vedení festivalu JH k situaci napadení herečky vystupujícího souboru:

Incident řeší Policie ČR. Celá situace je však velmi nepříjemná jak pro samotné aktéry, tak pro festival a zejména pro festivalové hosty a návštěvníky. Jakékoliv řešení konfliktů formou násilí je nepřijatelné. Zaměstnavatel ihned po incidentu přijal potřebná opatření. Za vedení festivalu se napadení herečky i návštěvníkům omlouváme.

Za vedení festivalu Šárka Čmelíková, Jan Julínek, Josef Jan Kopecký“

Tato omluva byla potom dále rozvedena po skončení festivalu (neděle 6. srpna):

„Vyjádření vedení festivalu a doplnění omluvy vedení festivalu ze dne 5. 8. 2023

Vedení festivalu JH nyní, po skončení festivalu, znovu vyjadřuje jednoznačný odsudek použití fyzického násilí ze strany divadelního technika vůči herečce souboru D.R.E.D. a upřímnou lítost nad celou situací, kterou nelze brát na lehkou váhu.

Na odpoledním představení inscenace Totování souboru D.R.E.D. v pátek 4. 8. v hronovském Jiráskově divadle došlo k incidentu, když divadelní technik z obavy o zdraví kolem sedících diváků a o možné zničení majetku zasáhl neadekvátním způsobem a udeřil otevřenou dlaní do obličeje herečku, která performovala na sedadlech mezi diváky.

Festivalové vedení tento krok okamžitě odsoudilo jako nepřijatelné pochybení technika a herečky i souboru se po skončení představení jménem organizátorů omluvilo. I po festivalu bude s herečkou a souborem dále v kontaktu ve snaze o dořešení celé situace. O omluvu herečky se po skončení představení pokusil také technik, herečka však omluvu odmítla. Technik byl externím zaměstnancem festivalu a platnost jeho smlouvy s koncem festivalu vypršela.

Celá věc je nyní šetřena jako přestupek Policií ČR a do uzavření vyšetřování se vedení k události nemůže dále vyjadřovat.

Divadelní festival JH si dlouhodobě zakládá na otevřeném a svobodném sdílení a vyjadřování a usiluje o vytvoření přátelského a inkluzivního prostředí pro všechny zúčastněné. Umělecká svoboda a bezpečí diváků i účinkujících jsou pro vedení festivalu i další organizátory jednoznačnou prioritou. Jakékoliv fyzické násilí považujeme za nepřijatelné a ještě jednou jeho použití důrazně odsuzujeme.

Za vedení festivalu

Jan Julínek, programový ředitel a tiskový mluvčí festivalu

Šárka Čmelíková, provozní ředitelka festivalu

Josef Jan Kopecký, předseda Festivalového výboru“

Na základě tohoto incidentu jsem v neděli 6. srpna také svolal mimořádné jednání FV, který se k věci postavil ve středu 9. srpna:

Závěry z mimořádného zasedání FV JH ve věci napadení herečky technikem a navazujících událostí:

V důsledku incidentu, který se stal v průběhu konání 93. ročníku festivalu Jiráskův Hronov - napadení herečky souboru D.R.E.D. technikem Jiráskova divadla během představení „Totování“ a na něj navazujících událostí - bylo na den 9. srpna 2023 svoláno mimořádné zasedání Festivalového výboru Jiráskova Hronova ve složení: Josef Jan Kopecký (VSVD), Lenka Lázňovská (NIPOS-ARTAMA), Milan Němeček (MK ČR), Zuzana Malcová (MK ČR), Petr Koleta (Město Hronov), Věra Bartošová (Město Hronov), Michal Drtina (UNIMA), Kristýna Šimáková (KrHr kraj), Jan Julínek (NIPOS-ARTAMA), Šárka Čmelíková (KIS Hronov), Pavel Hurých (ADA), Jakub Pilař (ADA), Karel Tomas (SADAS), Antonín Krτίčka

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

(DS Jiráskova divadla Hronov), Jaroslav Vondruška (SČDO), Vladimír Michal (KPU ČR).

Cílem mimořádného zasedání bylo projednat celou událost v širším kontextu, zreflektovat její příčiny a přístup zodpovědných osob k situaci a zejména nalézt způsoby, jak podobným událostem v budoucnu co nejlépe předcházet, a zajistit tak, aby byl festival Jiráskův Hronov skutečně bezpečným a inkluzivním prostorem pro veškeré divadelní a umělecké formy a pro svobodné vyjádření.

Festivalový výbor Jiráskova Hronova na svém mimořádném zasedání 9. srpna 2023 přijal následující stanovisko:

- 1. Festivalový výbor a jeho členové jsou otřeseni napadením, ke kterému došlo v tak kulturním prostředí, jako je divadlo. Situace, která nastala, je zcela bezprecedentní, neomluvitelná a neodůvodnitelná. Členové výboru odsuzují násilí v jakékoliv podobě.*
- 2. Festivalový výbor a jeho členové se hluboce a upřímně omlouvají jak napadené herečce, tak i dotčenému souboru a zúčastněným divákům, stejně tak všem, kteří se během napadení a v následujících dnech cítili ohrožení.*
- 3. Festivalový výbor a jeho členové se shodují na tom, že je nezbytné situaci vyhodnotit v celém jejím kontextu, pokračovat v diskusi na témata, která otevřela, a zejména zajistit praktické kroky směrem k zajištění bezpečného a otevřeného prostředí pro všechny druhy divadla, aby JH dostal svému statusu mezidruhovému žatvy amatérského divadla, která zastupuje všechny jevištní tvary, styly, druhy i žánry divadla a uměleckého projevu, které lze na JH realizovat zcela svobodně.*
- 4. Festivalový výbor ukládá pořadatelům (NIPOS a Město Hronov), aby připravili konkrétní opatření (věcná, technická, personální...), která v budoucnu co nejlépe umožní předcházet podobným incidentům. Tato opatření budou předložena FV na jeho dalším zasedání v listopadu 2023. S těmito opatřeními bude seznámena i veřejnost.*

Vedení festivalu (Jan Julínek, Šárka Čmelíková a Josef Jan Kopecký) v kontextu se stanovisky Festivalového výboru konstatuje a ukládá si tyto úkoly:

- 1. Ještě jednou se hluboce a upřímně omlouváme napadené herečce za fyzické násilí ze strany zaměstnance festivalu i za následnou újmu způsobenou nedostatečným vyhodnocením situace a neadekvátní reakcí některých zúčastněných.*
- 2. Paní ředitelka Šárka Čmelíková se upřímně omlouvá za osobní pochybení, které učinila v prvních exponovaných chvílích po incidentu. Mrzí ji, že její reakce vůči napadené nebyla dosti empatická a že podcenila závažnost celé situace. Je si vědoma, že stresová situace není pro toto jednání omluvou. Svě chování reflektuje, přijímá kritiku a ve spolupráci s ostatními členy vedení pracuje na dalších krocích, aby byla zajištěna umělecká svoboda a oprávněný pocit bezpečí pro všechny herce, diváky i další účastníky festivalu, což je v souladu jak s hodnotami festivalu, tak i paní ředitelky osobně.*
- 3. Oceňujeme inspirativní a vstřícné stanovisko dotčeného souboru D.R.E.D., zveřejněné na facebookové stránce souboru. Děkujeme za něj a věříme, že povede ke zklidnění situace. Nic to však nemění na tom, že je třeba o vzniklých otázkách dále diskutovat a přijmout praktické kroky k nápravě. Ať je nám všem vyjádření souboru inspirací ke slušnému, otevřenému a věcnému jednání o hodnotách a směřování festivalu Jiráskův Hronov.*
- 4. Vedení festivalu reflektuje své chování v rámci situace, přijímá a respektuje vzniklé připomínky, děkuje za konstruktivní podněty a ze všech sil se vynasnaží dokázat všem účastníkům festivalu, že do budoucna bude usilovat o obnovení a udržení otevřeného a bezpečného prostředí, kde každý může bez obav tvořit, performovat a sdílet.*
- 5. Navrhne a zasadíme se o revizi technických a produkčních postupů, konkrétně:*
 - Revizi a zpřesnění technických dotazníků k inscenacím zařazeným programovou radou do programu Jiráskova Hronova tak, aby se rozšířil soubor otázek na průběh představení a informace o technickém a bezpečnostním zajištění.*
 - Předchozí telefonický kontakt technických pracovníků, kteří budou představení v rámci programu JH zajišťovat, se všemi soubory, a to v dostatečném časovém předstihu, jak jen to bude možné s ohledem na termíny celostátních přehlídek a zasedání programové rady JH.*
 - Instruktaž pro technické pracovníky, aby ještě před představením se souborem znova projednali technické parametry inscenace a upřesnili si nestandardní situace s cílem takový umělecký projev technicky zabezpečit - nikoliv omezovat.*
 - Přesnější informování diváků o průběhu navštívené inscenace s ohledem na jejich bezpečí a komfort a apelace na soubory, aby poskytly ke svým inscenacím co nejvíce informací, aby měl návštěvník představu, co očekávat.*
 - Aktivní komunikace hodnot festivalu směrem k zaměstnancům festivalu v duchu otevřenosti vůči všem, i alterna-*

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

tivním formám uměleckého projevu, aby žádný zúčastněný soubor nemusel čelit v rámci přípravy, průběhu a bourání svého představení, jakožto i během jiných oficiálních součástí programu, ze strany zaměstnanců festivalu odmítavým, pohrdlivým či odsuzujícím reakcím.

- Všichni zaměstnanci, kteří chtějí vyjádřit svůj názor na umělecký projev, budou informováni, že tak mohou učinit na příslušných platformách, např. na festivalem organizovaných diskuzích.

Otázky a témata, které situace nastolila, budou řešeny koncepčně a formou otevřené diskuze se všemi zainteresovanými stranami. Vedení JH se zavazuje, že:

- V souladu se statutem JH z roku 1991 otevře prostor pro diskuzi a následnou aktualizaci platné koncepce JH.
- Znovu osloví autory koncepcí a připomínek z předešlých let a vyvolá jednání s odborníky, kteří jsou účastníky JH a znají prostředí JH. Ve spolupráci s nimi bude hledat možnosti rozvoje JH jak po odborné a umělecké, tak i po technické a servisní stránce.
- Zasadí se o to, aby všichni účastníci festivalu vnímali, že jejich svobodný projev a vyjádření názorů jsou vítány a podporovány.
- Bude usilovat o obnovení důvěry a pocitu bezpečí otevřenou komunikací těchto hodnot mezi všechny účastníky festivalu, včetně jeho organizačních složek.
- Vyslechne také podněty a komentáře ze strany veřejnosti.

Napadení, ke kterému došlo během festivalu, se nás lidsky dotýká a hluboce jej litujeme. Neméně na nás doléhá situace, kterou napadení vyvolalo. Velmi nás mrzí ořesení důvěrou vůči vedení festivalu i vůči festivalu samotnému. Jsme připraveni pokračovat v nastavené práci tak, aby se tato důvěra v budoucnu vrátila a byla ještě posílena.

Věříme, že nastalá diskuse nejen zmírní dopady této situace, ale také otevře nový prostor pro mezidruhové setkávání a inspirativní a umělecké prostředí v přátelské atmosféře tak, jak si všichni přejeme.

Veškerá kritika nechtě je v budoucnu přijímána ne osobně, ale jako podklad k diskuzi, s cílem zlepšovat festival, který máme všichni rádi. Jací budeme my, takový bude i Jiráskův Hronov.

Dalších veřejných vyjádření k incidentu se zdržíme a vyčkáme na výsledek policejního šetření.

Chceme požádat o zastavení politizace celé události.

Za vedení Jiráskova Hronova

Jan Julínek – programový ředitel festivalu, tiskový mluvčí festivalu

Šárka Čmelíková – provozní ředitelka festivalu

Josef Jan Kopecký – předseda Festivalového výboru Jiráskova Hronova

Usnesení ani závazky z 9. srpna jsme nevzali na lehkou váhu. V dalších týdnech a měsících jsme se jako vedení JH sešli se zástupci zastřešujících divadelních organizací, se zástupci divadelní veřejnosti, s oběma pořadateli – a k celé události jsme se také vrátili na jednání FV 8. prosince 2023.

Pro 94. a všechny další ročníky byla přijata řada opatření, která mají podobným věcem zabránit. Přijali jsme ale také opatření, která povedou k lepší informovanosti divácké veřejnosti. V prosinci jsem také představil první verzi nové/aktualizované koncepce JH, o které povedeme v následujících měsících diskusi, stejně jako o statutu a organizačním řádu JH. Naším cílem je, aby všechny materiály byly plně aktualizovány do zahájení 94. ročníku.

Diskuse nad festivalem vedly také k úpravě propozic JH. Zásadními novinkami 94. ročníku bude nový hrací prostor – black box, který vyroste na zimním stadionu, a změna v prostupnosti programu – garantováno bude, že každý zájemce bude moci vidět všechny inscenace

hlavního programu, to už ale nebude platit u programu doprovodného.

Věřím, že jsme nastartovali další éru JH. Děkuji oběma hlavním pořadatelům, FV – ale také všem členům všech zmiňovaných pracovních skupin za jejich postřehy, za diskusi, za snahu posunout JH zase o krok dál.

Letošní ročník byl výjimečný ještě jednou věcí. V jeho průběhu se v Hronově uskutečnilo mezinárodní kolokvium (He)Art beats! for Theatre (31.7.– 4. 8.). Nesmírně zajímavá a obohacující konference, která všem, kteří na ni zavítali, přinesla rozšíření obzorů a srovnání se zahraničím. Mezi přednášejícími totiž nebyli pouze Češi, ale také Slováci, Srbové a Nizozemka. Závěry tohoto kolokvia, stejně jako kolokvia o loutkovém divadle, které se konalo na letošní Chrudimi, a kolokvia o tanci, které se konalo v Jablonci v průběhu přehlídky Tanec, tanec..., budou prezentovány na velké konferenci v Praze v roce 2024.

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

JIRÁSKŮV HRONOV A VÝCHODOČEŠI V JEHO PROGRAMU

Prvními Východočechy 93. ročníku byli v doprovodném programu divadelníci **Souboru Jiráskova** divadla Hronov, kteří se zhostili zahajovacího představení letošního ročníku. Vystoupili v pátek 28/7 v Jiráskově divadle se hrou Aloise Jiráska **Lucerna**. Recenzi do festivalového Zpravodaje napsal Michal Zahálka:

JÁ BYCH ČET A ČETU...

Všichni to nejspíš vědí, ale stejně si to zaslouží připomenout: Jiráskův Hronov vznikl jako přehlídka her Aloise Jiráska. Takový program by se dnes už sotva naplnil, většina jeho her už je asi definitivně „jen“ literaturou bez vztahu k živému divadlu a třeba taková *Samota* byla už ve své době pokládána za... Dnes bychom řekli za hru boomerskou. Coby divadelně nosné asi přežily jen dvě hry. *Vojnarka*, příspěvek do škatulky venkovské realistické tragédie, kterou v nedávných letech vedle hronovského souboru (jenž s ní Jiráskův Hronov zahajoval před sedmi lety) uvedla i profesionální divadla v Uherském Hradišti a v Šumperku – a samozřejmě *Lucerna*, jedna z nejmilovanějších tuzemských divadelních klasik vůbec.

Musím se přiznat, že se k té celonárodní lásce přidávám. Vedli jsme včera s přáteli spor, jestli je to dobrá hra, jestli existuje důvod ji dnes hrát... Na tu druhou otázku asi kladně odpovědět neumím. Moc se mi líbila nedávná inscenace režisérky Hany Burešové v pražském Divadle v Dlouhé, ale neumím říct, že by měla nějaký jednoznačný výklad. Alena Zemančíková tehdy po premiéře napsala: „*Lucerna* je jako každé dobré drama interpretačně otevřená, co inscenace to jiný výklad, za svého života jsem viděla interpretaci hloupě třídní i podobně ne moc chytře ekologickou, Dvořan v nějaké inscenaci úplně pitomě komolil češtinu německým přízvukem a šišláním, zažila jsem i starého Jaroslava Vojtu, hauzírujícího po estrádách s vodníkem Ivanem. [...] Na *Lucerně* v Dlouhé se mi líbí, že ji inscenátoři vzali vážně, nepodcenili její významy, bez rozčilujících povrchních aktualizací ji aktuálně vyložili ze smyslu Jiráskova textu a hlavně — naplnili ji komediantstvím [...]“ Burešová tehdy k *Lucerně* přistoupila sice s takovým pobaveným úsměvem, se špetičkou ironie, ale vlastně docela vážně. Že k Jiráskovi přistoupí vážně soubor Jiráskova divadla v Hronově, to je asi poněkud méně překvapivé než v případě divadla v centru Prahy. Stejně mě včera večer ale potěšilo vlastně něco podobného. Není to inscenace, která by se nechala textem nějak železně svázat. Je tu prostor pro tvořivost, je tu připsaná linka ženy rychtáře, který ochořel a nemůže kněžnu vítat – tady se vlastně rozvíjí jakýsi cudný náznak feminismu, který v podobě Kláskové (ale vlastně i Haničky a taky Kněžny, která je o tolik chytřejší a svobodomyšlnější než její zoufale omezené okolí tvořené samými tupými muži) nabízí už Jirásek. Je tu na amatérské poměry technicky velice velkorysý (a nikterak staromilský) scénický řešení

s projekcemi – jistě ne vždy a ve všech ohledech dokonalé, ale dovede okouzlit, a třeba z notoricky problematického momentu vystoupení Haničky z lípy umí udělat vpravdě událost.

To nejpodstatnější ale je, jak poučeně Rostislav Hejzman pracuje s herci, a ovšemže taky jaké herce má. Jistě, tu a tam ujede nevyložená věta, nepřírozně položený větný důraz, tu a tam se na navazující repliku čeká krapet déle, než by bylo záhodno, ale to není tak podstatné. Třeba vidět souhru bardů červenokosteleckého souboru Pavla Labíka a Jana Brože coby Zimy a Sejtka je požitek – ale celkově je Hejzman silný zejména ve vztazích mezi různými dvojicemi postav, krásně vycházejí třeba momenty, v nichž pan Franc Iva Hambálka vcelku bezostyšně podřívá autoritu Vrchního. A Lucie Peterková se Zuzanou Rainovou v ústředních ženských rolích vládou schopností jeviště přirozeně opanovat. Jistě: není to inscenace pro každého. Asi není pro ty, kdo mají k Jiráskovu textu vztah spíše nevřelý – ale to ostatně platí o inscenaci Hany Burešové *Jakbysmet*. Pro mě osobně to ale byl opravdu potěšující začátek letošního festivalového ročníku, a soudě dle ve stoje aplaudujícího, prakticky plného Jiráskova divadla jsem na tom tak nebyl vůbec sám.

Michal Zahálka, zdroj: Zpravodaj JH

Druhými našimi zástupci byly v hlavním programu žákyně souboru *Poslední nakonec* ze ZUŠ Mladá Boleslav, které na JH s nominací z Mladé scény a doporučením ze Šrámkova Písku přivezly inscenaci *Valpružina noc RAVE* podle Johanna Wolfganga Goetha v režii Lady Blažejové. Jejich cesta na JH započala u nás na Audimaforu.

LAPENY V PASTI RAUŠE

Dva androgynní fámulové v černém uklízí prostor. Vzhledem k množství odpadků, které odhazují kolem dokola, a vzhledem k tomu, že na konci příběhu vzniká stejný obraz/půdorys jako před jeho začátkem, můžeme usuzovat, že se to, co vidíme a uvidíme, děje stále a pořád a dokola. Z publika se zvedne mladá žena (Jindra, ale její jméno v inscenaci nezazní), vzdělaná, ale pochybující o tom, že poznala vše, co chce, může a potřebuje. Pokusí se o sebevraždu. Fámulové se jí však ujmou a my poměrně záhy zjistíme, že jsou ve skutečnosti dvojediný ďábel Mefistofeles. Ten si vymezí prostor pro své rejdy/party a dá Jindře skrze sluchátka okusit potěšení/drogu v podobě uchvacujícího a omamujícího (patrně zvukového) vjemu. Jakmile si jí získá, nabídne jí i potěšení tělesné: k satanovu překvapení si však Jindra vybírá z publika dívku, nikoliv chlapce. Námluvy se díky ďáblův pomoci podaří, a přestože se Markétka (její jméno také v inscenaci nezazní) děsí podivného Jindřina dvounohleda, nakonec (v darkroomu) podlehne svodům a se zcela zásadním ďábelským zásahem otěhotní. Její kamarádka Marta, za kterou se však vydává jedna polovina

Inscenace Totování souboru D.R.E.D., foto Ivo Mičkal.

satanského dua, ji natolik vystraší trdným osudem svobodných matek (Jindra je tou dobou v moci magických sluchátek), že své dítě utopí a následně se v izolaci pomine. Jindra se Markétku ještě jednou naposledy pokusí vytrhnout jejímu osudu, ale vše je marné. Navíc duo satanášů ji – Jindru – nejen čím dál tím víc svádí k poslechu omamující hudby, ale omezuje její (i Markétčin) životní prostor, až se nakonec ocitnou obě izolovány na vlastní mikroskopické ploše. Markéta z příběhu ďáblovým zásahem zmizí (nejspíš v souladu s urfaustovským zatracením) a Jindře Mefistofely jako východisko podsouvají sebevraždu. Ona je obelstí, avšak samota a tíha viny je možná horší než smrt.

Tohle shrnutí a částečný výklad děje zhlédnuté inscenace nepíšu samoúčelně. Chci si nad ním utříbit myšlenky, které ve mně mladoboleslavská inscenace Valpuržina noc RAVE vzbudila. Soubor Poslední nakonec při tamní ZUŠ si jako východisko pro ni zvolil první díl Goethova Fausta (v některém z modernějších českých překladů – v kterém, se však odnikud nedozvíme), vypreparovaný na několik klíčových situací setkání Fausta s Mefistofelem, a následně nadbílání, uchvácení a zkázu Markétky. Pro tento příběh ansámbl zvolil modifikovaný název několika kapitol původního dramatu (Walpurgisnacht, Valpuržina noc), který s výše zmíněnou příběhovou trestí souvisí pramálo a jejím obsahem je Faustovo setkání s rozličnými karikaturami charakterů v díle prvním a mýtickými antickými

stvořeními v tom druhém. Valpuržina noc v reálném světě je oslavou kanonizace, resp. translace relikvií svaté Walburgy, benediktinské misionářky a anglosaské princezny, ochránkyně před nemocemi a zlými silami, vulgo čarodějnicemi. Přídomek RAVE pak indikuje dlouhou taneční party s elektronickou hudbou a klubovými drogami. Vážení, a co teď s tím, že jo, jak by řekl Jan Císař.

Inscenace je zdánlivě koncipovaná jako tanečně-pohybová a ono RAVE v názvu by se tak mohlo jevit zcela na místě. Avšak satanské rejdy se dosti často odehrávají v tichu a klidu a situační řešení mnohdy přesahují pomyslnou čáru činoherních postupů. Ačkoliv tento mix forem a žánrů je poněkud neobvyklý, není pro jevištní provedení problematický. Problematickým se mi jeví zejména dramaturgická kompozice syžetu, výklad a motivace (v tomto případě i proměny) jednotlivých postav a situací.

Inscenace se především nepouští do filozofických a literárních přesahů Goethova veledíla. Využívá jej jen jako rámec pro svůj vlastní příběh o touhách, pokušení a (nejspíš i) ztracenosti současné mladé generace. Kauzalita situací u JWG je založena na předpokladu, že (u)věříme v dichotomickou existenci Boha a ďábla, a následněm relativně volným jednání titulní postavy. Mladoboleslavský kus obě tato východiska nuluje a dává Mefistofelovi do rukou drogu – mimovolní a tedy nedramatický nástroj – proti níž nestojí žádný protiklad:

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

má tak osud obou hrdinů v rukách zcela a bezvýhradně. Je to jen jeho hra s nimi. Otázky navíc vzbuzuje i pouhopouhá logika: i když vezmeme do hry problematiku fluidního genderu, jak může žena počnout dítě ze vztahu s ženou? Je dnes východiskem z nechtěného těhotenství vražda novorozence? Jakou mocí tedy dáblice vlastně oplývají? Jakou hru a proč tedy s Markétkou a Jindrou a někým předtím a někým potom hrají? Byl to všechno jenom rauš, nebo doopravdy?

Z režijně-dramaturgické interpretace se tak stává past, z které nenalézám východisko a inscenační klíč. Vždyť zpráva, že drogy jsou špatné a na rave party můžete nechtěně otěhotnět se sebestředným blbcem, je příliš obecná a abstraktní. A herečky, ať podávají sebelepší výkony, na žádný z výše položených otázek a pochybností odpověď nepřinesou.

Ivo Kristián Kubák, zdroj: Zpravodaj JH

KŘEHKOST FAUSTOVSKÉHO MÝTU

Valpuržina noc RAVE svým provedením připomíná estetiku německojazyčného divadla – mj. crossgenderovým obsazením, kombinací principů činoherního a pohybového divadla nebo přizpůsobováním mýtu potřebám vlastní výpovědi. Faust, respektive Jindra (Eliška Nedvědová) chce z beznaděje spolykat prášky, v čemž mu zabrání, a tím manipulativně vnutí svoji pomoc ďábel, který se tak stává jeho služebníkem, ale i společníkem, jenž nad ním uplatňuje svou moc. Mefisto v podobě dvojtělého démona střídavě temnotu ztělesňuje a střídavě z ní vystupuje se dvěma tvářemi a ve dvou hlasech. Daň za démonovy služby je velká – Mefisto se podobá nenáviděné, a přesto neodmítnutelné droze, která odpojuje mysl od těla a vůči které se nelze vzepřít.

Téměř bez upozorňování jsou původní Faustovy repliky převedeny do ženského rodu a Markétka, obrazně poskvrněna během milostného aktu přímo z úst ďábla, nepočala dítě s Jindrou, ale s démonem. Proto později rodí cosi jako malého démona, snad odsouzeného k zániku ještě předtím, než je matkou utopen. Crossgenderové obsazení obvyklé třeba v současném německém divadle je u nás stále menšinový fenomén. Androgynní postava představitelky Jindry vtěluje svým vzezřením a jednáním do postavy Fausta rozměr křehkosti vlastní identity a romantického vztahu dvou dívek.

Mefisto sice plní úkoly zadané Jindrou/Faustem, ale z pohybových choreografií je čitelné, že ne vždy je pánem pohybu opravdu Jindra/Faust. V momentech, kdy ďábel uzná za vhodné, „odpojuje“ Jindru/Fausta od fyzické reality a nasazuje mu sluchátka zakrývající celou uši. Takové osamocení v něčem připomíná formát silent disco nebo rave, sluchátka částečně rozdělují prostor mysli a těla a izolují člověka od okolního světa. Mefisto rozhoduje i o rozdělení prostoru – papírovou páskou průběžně vyznačuje území, v němž se smrtelníci právě

mohou pohybovat. Potom, co na začátku zdánlivě nevině pouze oddělí hlediště od jeviště, životní prostor, postupně radikálně dle své vůle dělí a zmenšují. Papírová izolepa nahrazuje neprostupnou stěnu, přes níž dokáže projít pouze ďábel. Původ kulíček zmačkaných zbytků papírové pásky poházených od začátku všude po jevišti se objasňuje v závěru představení, který rozestavením scény nápadně připomíná jeho počátek. Příběh už se odehrál tisíckrát, temnota kolem nemizí, pouze ze sebe znovu vylupuje tentýž mýtus.

Prostředky pohybového divadla se možná snesou s popisností psychologicko-realistické kresby, ale v tomto případě mi připadala psychologie na škodu, pakliže totožné informace citlivěji zprostředkoval pohyb. Pečlivě dodržovanou gramatiku prostoru narušovala proměnlivost zdí stavěných ďábly – někdy se jedná pouze o lidskou nohou nepřekročitelnou hranici vyznačenou na zemi, někdy ale jako by nad ní ještě existovala neviditelná stěna, o kterou se protagonistky pantomimicky opírají. V případě sjednocování bych se sama klonila spíše k variantě nepřekročitelné meze místo doslovné zdi, to už ale nechávám na autorkách.

Dlouhodobě mě baví úvahy, že něčí pohlaví je skoro fuk, a v případě divadla si ani nemyslím, že je to nutně úvaha generační. Není třeba explicitně stanovovat, jakého jsou Faust a Mefistofeles rodu. Využívají svých individuálních charakteristik k tomu, aby z materiálu vlastního těla a jeho dispozic herečky ztvárnily lidskou nebo nadpřirozenou bytost. A o to přece jde, a kde jinde než v amatérském divadle vyzdvihnout, že není potřeba stylizovat se do něčího zadání, ale spíše vycházet ze sebe jako z konkrétní danosti. Autenticita, které prostřednictvím sebe sama dokázal soubor Poslední nakonec ze ZUŠ Mladá Boleslav dosáhnout, byla okouzující.

Johana Jurášová, zdroj: Zpravodaj JH

Své zástupce jsme měli i v úterním bloku Tanec, tanec... Byli jimi **ZUŠ Červený Kostelec**, která přivezla choreografii Blanky Rejholdové **(Ne)možnosti**, jež získala nominaci na přehlídce Tanec, tanec... v Jablonci, resp. **choreografie V.** souboru **Flash Dance Company** TJ Sokol z Jaroměře. Tato choreografie Michala Vacha a Lenky Halašové, rovněž nominovaná z Jablonce, na celostátní přehlídce získala mj. cenu za výrazný umělecký počín a osobitou výpověď v tanci. Obě choreografie začaly svou cestu na Hronov na našich tanečních přehlídkách.

V programu letošního JH nemohla chybět ani inscenace, která se objevila také v širší nominaci na Thálii a v nominaci na Cenu Divadelních novin: **Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak z komárů Hanky Voříškové**, kterou jsme opět mohli vidět už na našem Audimaforu. Na JH doputovala s nominací ze Šrámkova Písku a z Wolkerova Prostějova a s doporučením z Loutkářské Chrudimi. Hrál se tu v bloku představení s inscenací ukrajinských teenagerek, které získaly azyl před válkou v Plzni, ve středu 2. 8.

VŠICHNI CHCEME JENOM ŽÍT

Inscenace Hany Voříškové Nikdy naráz netrápí tě mráz a oblak komárů je jednou z těch, jejíž vznik motivovalo svitavské POdzimní SEtkání Divadel na téma „Sever“. Z tohoto minifestivalu již na letošním JH byl k vidění loutkový příběh Jako by se nechumelilo a dnes bude uvedena ještě inscenace Svět je v rozpacích. Hana Voříšková v rámci zadání zvolila coby předlohu inuitskou poezii v přebásnění Ladislava Nováka, texty z knihy indiánských mýtu v překladu Jáchyma Topola, texty Oleho Jorgensena, z nichž vybrala jednu tematickou linii – život vymezený nutností přežít, mít co jíst a nezmrznout.

Jak o sobě Hana uvádí ve festivalové brožuře, prochází její jevištní existence vývojem od výtvarných instalací či obsluhování papírových mašinek k vlastní přítomnosti před diváky. A její performerství je skutečně sugestivní, díky expresivní mimice se stává inuitskou vědmou, která diváky přitahuje ke svému rituálu. Pro Hanu typická čistota v prostředcích je tentokrát přímo zhmotněna také čistotou bílého ubrusu, mikiny i performerčiny vlasů. Objekty, jež Hana v inscenaci využívá, vytvářejí napětí už jen postaveny vedle sebe – nože a škrabky reprezentující ostré severské lovce jsou v jasném vztahu k mroži – červené řepě. Ta navíc vzbuzuje zneklidňující očekávání, že sněhový ubrus bude potřísněn, a skončí podobný záběrům z nehumánních lovů tuleňů, jejichž krvavé stopy kontrastují s polární krajinou. Řepa se navíc jakémusi severskému ploutvonožci podobá. A nese ještě jeden význam – je to skromná potravina, jejíž pěstování v našich podnebných podmínkách představuje minimální zátěž pro životní prostředí, a jako taková působí vzhledem ke stále přítomnému masakrování tuleňů kruté pnutí. Volba kuchyňských potřeb je vzhledem k tématu lovu a hladu adekvátní, jejich jednotu doplňují smaltované mísy coby iglů, rušivý je snad jedině IKEA džbán. Mnohost významových vrstev, které volba objektů poskytuje, je přesto obdivuhodná.

Když si performerka nožem a škrabkou pročeše vlasy, sevřou se útroby pocitem blízkosti nebezpečí a bolesti. Jejich dlouhodobá přítomnost je, jak se čím dál více ukazuje, pro nás, žijící ve společnosti přivyklé komfortu a donedávna také bezpečí, nepřijatelná. Inuitskou odevzdanost extrémním životním podmínkám nedovedeme pochopit. Tón sdělení, který je věčný, bez patosu (a to navzdory šamanským provoláním) a bez mravokárně zdviženého prstu, považuju za zásadní hodnotu inscenace. K závěru inscenace zkrátka stojíme před tím, že i nám, kteří bereme dostatek jako samozřejmost, jednoho dne mohou dojít tuleni, losi a dost možná i čistá voda v našich IKEA džbánech.

Kateřina Prášilová, zdroj: Zpravodaj JH

ÉTERICKÉ VYPRÁVĚNÍ O ŠÍLENSTVÍ HLADU

Hana Voříšková v bílých kalhotách a bílé mikině sedí u stolu s bílým ubrusem. Inscenuje inuitskou poezii vsedě za pomoci dvou misek, jednoho stolu, škrabky, nožičku, řepy a džbánu vody. S notnou dávkou nadsázky by se dalo říct, že povídá hodně inuitskou verzi pohádky o červené řepě.

Její indiánské vyprávění ale jako by nebylo určeno divákům – výrazové prostředky se nepodřizují komunikaci významu ani udržování pozornosti – když bělovlasá žena otáčí misku, tak tak nějak tušíte, že ji neotáčí kvůli vám, a i když se dívá do publika, máte pocit, že je intenzivně soustředěná na sebe, na zvuky a slova svého příběhu, vůbec ne na vás. Skromné prostředky a omezený hrací prostor stolu ohraničený i světlem zdůrazňuje dojem izolované malé komůrky. Komorní projev je velmi mírný na veliký prostor sálu Sokolovny. Výhoda podobné formy pro předávání inuitské poezie je podpoření lyrického a intimního charakteru jejích obrazů. Vyprávění ale nemůže naplňovat podstatu udržování kontinuity orální historie nebo poučení symbolickou reprodukcí mýtů, na to je příliš obráceno samo do sebe. Soustředěný rytmus udržovaný zpěvem, pohybem a recitací není narušovaný proměnlivou dynamikou, naopak spěje dopředu velmi neměnně.

Text „vyprávění“ o šílenství hladu přechází od abstraktních jednotlivých veršů přes obrazy (adresování milostných slov komusi, možná dívce, možná tuleňovi) až k příběhům o šílenství hladu a řešením, do kterých je schopno vehnat lidské bytosti. Končí se zcela konkrétním sdělením o nemožnosti pochopení nemorálního konání bez pochopení psychických stavů, jaké k němu vedly. Formulování morální otázky je oproti zbytku až překvapivě explicitní, jako by se příběh na konci probudil a chtěl zprostředkovat kontakt s reálným světem. Napojení fyzických akcí na význam v textu je někdy očividné (z řepy je mrož probodnutý harpunou), někdy symbolické (pití krve, pomazání se krví), někdy asociativní. Ačkoli se jedná o vyprávění příběhu za pomoci objektů, jejich animace není primární a probíhá jen občas, jakoby až ve druhém plánu. Zpětně nejsem schopna přiřadit některé akce textu a naopak, významově se totiž jedná o jednolitý proud.

Herečka celá oblečená v bílém oblečení na bílém ubruse postupně zpracovává červenou řepu. Jejimi stroužky si v jednu chvíli potírá obličej, což je aktivita nutně implikující zašpinění, na bílé barvě nutně viditelné. S řepou se navíc místy manipuluje opatrně, místy hrubě, ale naproti očekávání zůstává oblečení po celou dobu zřetelně a čistě bílé. Skrze očekávání se místo trochu prvoplánové symboliky viny zvláštním způsobem akcentuje materialita vyprávění.

Oproti interpretačně otevřenému začátku už významově hutnější konec přinesl jednotlivě identifikovatelné příběhy. Morální ponaučení o neschopnosti poznat s plným břichem šílenství hladu nevyznívá jako obvinění, protože děj jako by se odehrával tak trochu mimo

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

diváky. To by samo o sobě nevadilo, ale příliš éterický vjem ve mně nechal spíš jakýsi prchavý pocit na hranici nezúčastněnosti než napojení.

Johana Jurášová, zdroj: Zpravodaj JH

V bloku představení spolu s inscenací ZUŠ Jindřichův Hradec a ZUŠ Most hráli také žáci souboru **Popcorn ZUŠ F. A. Šporka z Jaroměře**. Ti byli do programu JH nominováni z Loutkářské Chrudimi s autorskou inscenací Jarky Holasové a souboru nazvanou Svět je v rozpacích, inspirovanou grónskými mýty a zápisky Knuda Rasmussena. Hrál se ve čtvrtek 3. 8.

ZEMĚ JE NA ROZPACÍCH

Jestliže jsme se v případě Hany Voříškové, která hrála samojediná svou inscenaci o lovu a hladu obyvatel polárních krajín, tázali, zda je namístě promlouvat o hladovém šílenství, které člověka svede až k tomu, že kanibalsky jí sám sebe (protože inscenace měla rituální rámeček a performerka nás vtahovala do nitra vzdálené kultury, jako by byla její), u inscenace teen-age studentů ZUŠ v Jaroměři taková námitka člověka ani nenapadla. Inscenace totiž byla pojednaná jako ztvárnění inuitské legendy o počátku světa i o krizích, které na jeho obyvatele čekají v podobě nedostatku zvěře a hladu, prostředky, které nám věc předvádějí vybranou technikou, ale nevtahují nás do jejího spoluprožívání.

Zvolenými prostředky jsou stínové divadlo, rozehrané na pozadí bubnování a šamanského vyvolávání mladíka (který později vstoupí do příběhu v roli hrdiny, který Královně moře, jíž chybí ruka, učeše vlasy a tím zajistí návrat mořských tvorů, nutných k obživě jeho lidu) a několika dívek, které zpívají a recitují velmi minimalistický text. Dosažení zdánlivě jednoduchého efektu obydlí země Inuity, rozevírající se trhliny v ledu, podmořského světa a nakonec i usmíření a učešení Mořské královny je založeno na práci docela početného inscenačního týmu, který musí v pozadí obsluhovat divákům neviditelné projekční přístroje a množství papírových loutek nejrůznějších velikostí.

Jeden z příběhů o vzniku světa, které sebral Knud Rasmussen, polární objevitel a antropolog, jehož otec byl Dán a matka Grónka, na počátku 20. století, se nemůže vyhnout motivu hladu, protože výhradně lovecká komunita arktických kmenů žije v neustálém ohrožení svých zdrojů potravy. Ve starých grónských legendách klade nástrahy severním lidem příroda, počasí, které může v kritické chvíli zhatit existenčně nezbytný lov. „Zem se nechce rozprostřít,“ v ledu zeje díra, přes kterou nepřejdou loci za zvěří, a lidé mají hlad.

Inscenace Jaroměřských ale není jen poetickou exkurzí do země Inuitů, sledů, tuleňů a velryb. Je také zřetelně vyslovenou připomínkou, že přírodní procesy ovlivňuje člověk, který si jde za svým cílem někde jinde na Zemi a na nic se neohlíží. V inscenaci, která je na to, jak vážné téma pojednává, a vzhledem ke schopnostem svých

aktérů až příliš drobná, se katastrofu podaří odvrátit činem mytologického hrdiny. V čase globální klimatické změny je ovšem „země na rozpacích“, ledovce tají a loviště ubývá. Učesat vlasy Mořské královny, v nichž se usazuje všechna špína oceánu, už grónský hrdina sám nedokáže.

Když píšu, že inscenace byla na můj vkus až příliš drobná, měla bych asi taky říci, co bych si od ní více přála. Snad aby byla delší, vyprávěla více příběhů k učení obětavého Knuda Rasmussena i k využití šťastně nalezeného inscenačního jazyka, aby měla delší vyprávěcí linku, která by fakt ohrožení arktické přírody a tím i života jejích obyvatel (obyvatel všeho druhu, nejen lidí) podpořila. Aby její poselství zaznělo důrazněji.

Alena Zemančíková, zdroj: Zpravodaj JH

ILUSTROVANÉ KÁZÁNÍ S MAGICKÝM OKAMŽIKEM

Nominace z Loutkářské Chrudimi torpédovala do hlavního programu Jiráskova Hronova environmentální baladu na inuitské motivy Svět je v rozpacích od souboru Popcorn. Jde o jeden z tvůrčích kolektivů žáků jaroměřské ZUŠ, jejichž stylově i myšlenkově jednotícím prvkem a identifikačním znamením je rozpoznatelný režijně-dramaturgický rukopis pedagožky a režisérky Jarky Holasové.

Text inscenace je silně inspirován v první řadě grónskými mýty, v druhé pak zápisky polárního badatele a antropologa Knuda Rasmussena. V celku má inscenace charakter generační výpovědi o dědičné zodpovědnosti člověka za přírodní prostředí, které ho obklopuje a které je jím po mnoho pokolení spravováno či chcete-li ovládáno. Komorní soubor mladých hereček a herců hledá a zkoumá pomocí divadelního tvaru stopy lidské společnosti i své vlastní šlěpěje na málo dostupných místech naší planety, až tam, kde bije samotné srdce přírody a kde jsou její nejzranitelnější místa. Ani ta nejsou před člověkem v bezpečí, protože nic není tak daleko, jak se zdá... Prostřednictvím pradávnych legend na hony vzdálených západoevropskému kulturnímu okruhu se herecký kolektiv sejde k divadelnímu obřadu, který vyvolá vzpomínky na starou příhodu, kdy Inuité drasticky useknou ruku holčičce visící na ledové kře. Dívka se pak promění Ilustrované kázání s magickým okamžikem v jeden z přírodních živlů a pomstí se lidem uzavřením moře a mořských zdrojů. V ději plní funkci bohyně, která je krutá, protože zlé skutky celého lidstva se jako špína zachycují v jejích vlasech. Prokletí pomine až tehdy, kdy odvážný mladý muž vstoupí do jejího světa a vlasy jí rozčeše. V popředí scény před bílým plátnem sedí do půl těla svlečený herec jako ten, který nás má vyvést ze záhuby. Hraje na perkusní nástroje. K němu postupně z publika přichází v klidném, až obřadně unylém rytmu několik dívek. Společně pak vytvoří rituálně působící půlkruh. Druhá polovina souboru je za plátnem. A spolu s ní i všechno, co na inscenaci považují za zajímavé. Především meotary a výtvarné pomůcky,

díky kterým během obřadu vyvolání těžkých vzpomínek ožívají na plátně obrazy z dávných časů. Obrazy jsou působivé a sugerují divákům atmosféru vyprávění, které je jinak neseno poněkud stereotypním přednesem dívek na popředí scény. Stínohra se stává jednoznačně tou silnější stránkou inscenace, když obratně střídá prvky ilustrace s prvky překvapení v obraze. Poučená je práce se světly, která dává vyniknout současně vybraným detailům stínohry a současně živým obrazům obřadiště v popředí hracího prostoru. Sugestivní byl například obraz kresleného negativu nahé bohyně na plátně v kontrastu s jemně nasvíceným výrazem polonahého herce, rozhodujícího se podstoupit pro lidstvo obětí a vyrazit na setkání s živlem.

Jednoznačným vrcholem inscenace je pak magický výjev překročení hranic mezi lidským a nadlidským světem, kdy herec vystoupí z obřadiště a skrz plátno projde do říše nadpřirozena, aby osobně vypletl z vlasů přírodního živlu lidské zlo. Bohužel musím konstatovat, že jde sice o mimořádně silný, ale také jediný tak silný okamžik inscenace. Inscenace, která má vynikající dramaturgický záměr, ovšem v realizaci zůstává na půl cesty, zatěžkána vlašným slovním projevem, při kterém herečky v popředí scény nepracují dobře s energií a rezignují na bohatší podtexty. Zřejmě je to také záměr a souvisí s obřadním charakterem konceptu. Podle mě je to však cesta do pekla, protože tento způsob komunikace s divákem není dostatečně vtahující.

Na závěr dvě dobré zprávy. Jednak rovnováha člověka s přírodou byla, alespoň v inscenaci, opět nastolena. A zadruhé: Soubor tak jasně vyslal optimistický signál o připravenosti nejmladší generace existenciální problémy lidstva řešit a vyzval k přinášení obětí. To není málo.

Luděk Horký, zdroj: Zpravodaj JH

Ve čtvrtek 3. 8. vystoupilo v doprovodném programu na podiu v parku také naše **Divadlo Exil** z Pardubic s inscenací **Do zdi**. Na jevišti se představili Věra Pojmanová a Saša Gregar, režírovala Kateřina Fikejzová Prouzová.

Posledním zástupcem Východočechů byl již v úvodu zmíněný soubor D.R.E.D., nominovaný s inscenací Totování ze Šrámková Písku. Obě představení hry v režii Ondřeje Pumra se konala v Jiráskově divadle v pátek 4. 8., obě měla velmi výraznou pointu – první skončilo zmiňovanou fackou, druhé reálnou svatbou na jevišti.

KDY KONČÍ PŘEDSTAVENÍ?

Vzhledem ke skandálům, jež způsobily obě reprízy, se celý Hronov po druhé repríze Totování rozpustil do živě debatujících kroužků před Jiráskovým divadlem. A i když to možná není taková neobvyklost, mám docela zážitek z toho, že jsem viděla D.R.E.D.-performance v kukátku pro čtyři sta lidí.

D.R.E.D. rozvíjí kompozici na principu her se slovem a jazykem jako nástrojem. Chór těl na sebe vrství prvky asociativně, repetitivně, nelogicky. Násilí je latentně pří-

tomné v různých podobách – držení se vzájemně za vlasy, obraz ptáka požírajícího kočičí hlavu, svázání rukou nahého člověka nad hlavou, vrčení – agresivita a invazivnost prostupuje celé jednání. V částečně hudebně komponované dramaturgii inspirované knihou Daniely Hodrové se tematizuje používání jazyka – totování je pojmenovávání. „Toto je řád. A ten je dobrý.“ Je vždycky to, co pojmenujeme jako dobré, opravdu dobré? Kdy končí představení?

Performeré ukazují různé předměty korelující se slovy „dlažební kostka“ (různé varianty fyzické reality popsané částí nějakého jazykového kódu) a různé verze životních cest, po kterých kráčí a které si sami dláždí. Když se hovoří o dlažební kostce, nevíme, jestli je myšlena dlažební kostka nebo chléb, a je to jedno, protože dlažební kostku můžu někam hodit nebo ji někomu nalepit jako obřího slimáka na nahé tělo. Nemám pocit, že D.R.E.D. nutně potřebuje provokovat. Za násilím a nahotou jsem dnes viděla spíš touhu lehce exhibicionistických jedinců exponovat lidskou agresivitu a zneklidňovat – rozrušovat to, co se smí a co se obvykle dělá. Inscenace má bytostně událostní charakter, potřebuje aktivní diváctvo, pracuje s nepříjemnou materialitou a znejistěním publika.

Ke znejasňování hranic performance přispívá postupné přidávání se lidí z publika (jedna z performerek se zapojí do dění na jevišti až ve třetině představení, jedna se dokonce připojí až na konci a na jeviště nevstoupí). S Gertrudou Steinovou se mě ptají: Kdy začíná představení? Když se v hledišti zhasne? Když si sednu? Když vejdu do divadla? Nebo je to už, když se začnu doma oblékat? A kdy končí? Když ustane potlesk, nebo když na jevišti vyleze matrikářka se zastupitelkou Hronova nachystané na svatební obřad?

Vzhledem ke skandálům, jež způsobily obě reprízy, jsem se stejně jako ostatní po druhé repríze Totování rozpustila do živě debatujících kroužků před Jiráskovým divadlem. Teď už si sama myslím zase bohužel něco jiného, ale moje nejoblíbenější verze byla ta, že oba skandály byly plánované. V této verzi bylo vzhledem k počtu dostupných párů ochotných absolvovat svatební obřad na jevišti potřeba vymyslet ještě jednu dostatečně šílenou věc, kterou lze zakončit představení a všechny pobouřit. Režisér Pumr hledá zaměstnance či zaměstnankyni divadla ochotného či ochotnou nikomu nic neprozradit, přičemž zbytek reakcí (vedení festivalu a ostatních diváků) je autentický. Se skandálem na konci každé reprízy se samozřejmě začíná až Jiráskovým Hronovem, aby si náhodou diváci navzájem všechno nevyzradili. V téhle verzi je totiž skvělé představovat si, jak asi vypadá seznam věcí, které je D.R.E.D. na konci dalších repríz s to Totování udělat, aby šokoval tak moc, jako šokovala obě dnešní představení.

Johana Jurášová, zdroj: Zpravodaj JH

PADLA KOSTKA NA SÁLE

Zkratka D.R.E.D., pod kterou včera dvakrát v Jiráskově divadle vystoupil původně náchodský, dnes už náchodsko-kladsko-pražský divadelní soubor, údajně znamená Dílna Různých Environmentálních Dopadů. Kdo však alespoň někdy s jejich tvorbou přišel do styku, ví, že stejně jako jejich projekty i toto může být hra s námi, diváky, a nejspíš toto může znamenat toto či ono. Soubor vznikl na náchodském Jiráskově gymnáziu, u jeho kolébky stál např. i režisér Petr Hašek. Od počátku (od konce devadesátých let minulého století) je jeho ústřední tvůrčí osobností Ondřej Pumr, který je také podepsán pod režii a scénografií pátečního Totování.

Totování je ritualizovaná performance s otevřeným koncem. Je nyní vlastně úplně jedno, jestli se o nějakou její interpretaci pokusím, a bude-li správná či nikoliv. Přímou od tvůrců bychom se patrně nic oficiálního nedozvěděli a o tom, co napíšu, si budou myslet svoje. Není to přezíravostí, ale vzrušující tvůrčí metodou a důsledným trváním na svém stylu a zachování tajemství. Jeden z aspektů této metody je i anotace zveřejněná ve festivalové brožurce a na webu JH, která otrocky popisuje dění na jevišti: „V první třetině představení jedna postava přinese množství předmětů [...] Jedna postava se ocitá pod světlem. [...] V průběhu třetin postavy zpívají dvě písně.“ A mezi tato polopatická tvrzení vkládá matoucí odbočky o činnosti jménem totování. Nemá tedy smysl tyto jevištní obrazy znovu popisovat, neboť jejich shrnutí je přesné a odpovídající.

Jenže něco to všechno pochopitelně znamená. Jako klíčový moment svojí interpretace jsem si vybral dva okamžiky: první, ve kterém jeden z performerů svoji dlážděnou cestu zkonkretizuje tím, že vede do podsvětí, a druhý okamžik, v kterém se v podsvětí za sedmi branami ozve sbor Padla kostka na sále žab. Od Offenbacha až po Ovidia vše rovnou vypouštím a zamýšlím se nad Totováním jako nad antickou komedií: stejně jako Aristofanova dramata je tato performance metadivadelní (upozorňuje na jevištní umělost), metadramatická (pídí se po účelu divadla), vytváří svět s fantaskními pravidly a baví i poučuje publikum zároveň. To by se ale dalo naroubovat na ledacos. Navíc Dionýsos nevstupuje do podsvětí nahý, a když, tak proto, že je nahý pořád.

Antika není ta správná volba, musíme v historii ještě o něco hlouběji, tam, odkud nejspíš čerpalo i starověké Řecko, do Mezopotámie. Existuje asyrský mýtus o bohyni Ištar, která do podsvětí sestupuje též, avšak kvapí tam svrhnout svoji sestru, tamní královnu. Žáby žádné, avšak sedm bran! Ištarin příběh je přepracováním mýtu sumerského o Inaně, Královně nebes, bohyni lásky, krásy, sexu, spravedlnosti a politiky. Jejimi atributy byl lev, sova a holub. Tak že by to nekvákaly žáby, ale houkaly sovy a vrkali holubi?

Je to nejspíš první mytologická (zaznamenaná) zmínka o cestě, stará nejméně čtyři tisíce let. Inanna do záhrobí vstupuje z pozitivních pohnutek, svoji sestru chce navštívit na pohřbu jejího manžela, ale ví, že dostat se

zpět je nemožné. Nechá si to tedy předem posichrovat u jiných bohů. Sumerské záhrobí je členěný prostor, který oddělují brány. Inanna do něj vstoupí a nechá se vést správcem první brány. V každé bráně jí je odňat jeden z božských atributů, až je zcela nahá. Pak zestárne, zemře a její mrtvola je zavěšena na hák. Jeden z bohů, s nímž si to předem domluvila, jí však pomocí chleba života a živé vody oživí, ona se probere a opustí záhrobí. Jako náhradu tam zanechá pastýře. (Legenda se v tomto okamžiku ještě dále komplikuje, což nakonec vyústí ve vznik ročních období, ale to si již každý může dočíst v Sumerské knize mrtvých, případně Eposu o Gilgamešovi.)

Tato ústřední část performance je obložena z obou stran: předznamenáním, v kterém se pomocí hry s divadelním znakem dozvíme, že půjde o osobní cestu každého z účastníků performance. Jednotlivé předměty v této části prezentované jako by odkazovaly na sumerský pra-pojem ME, jakési omniprezentní posvátno, základní kostku božské moci. Jeden z pojmů s ME spjatý je právě vstup a výstup z podsvětí. Jevištní legenda je pak z druhé strany uzavřena kodou, kdy se na svoji osobní cestu mimo jeviště všichni (přeneseně i včetně nás) vydají. Toto je jejich cesta a je stejně odvážná jako byla ta Inannina pracesta. Stejně jako každá naše cesta, i když zrovna nemusí vést na švagrův pohřeb.

[tlustá černá čára]

Z profesionálních důvodů jsem se nechtěl nijak hlouběji vyjadřovat k tomu, čím byla performance ukončena na první repríze, ale vzhledem k tomu, že ani druhá repríza nebyla na svém konci ušetřena jisté výstřednosti, musím. Nepředpokládám totiž, že by někteří diváci viděli reprízy obě: zatímco první představení se doslova rozpadlo po padesáti minutách poté, co jednu z hereček uhodil technik Jiráskova divadla do obličeje s odůvodněním, že nemá v botách šlapat po sedačkách, druhá byla zakončena zcela reálnou svatbou člena souboru. Obě tyto události samozřejmě vzbudily rozruch a otázky, zda mohou být tyto situace domluvenou součástí performance. V případě té ušetřené facky navíc zůstala po představení velmi nepříjemná pachuť a pocit rozčarování. Na rozdíl od slz a dojetí, které v sále propukly, když si novomanželé řekli své ano.

Ivo Kristián Kubák, zdroj: Zpravodaj JH

Na závěr chci jen zopakovat, že letošní ročník byl výjimečný. Jak vidíte: v mnohém. A tak to máme, myslím, rádi. Když se něco děje. Na letošním JH se rozhodně událo – a děje se dál! Hronov reaguje na podněty – a uvidíte, že ještě zdaleka neřekl vše. Jiráskův Hronov je tradice. Zapsaná na seznamy po celém světě. Ale je to také živý festival, který tepe, který žije, který se stále vyvíjí. A já věřím, že roste. A roste správným směrem.

Přijďte na 94. ročník – a posuďte sami!

Josef Jan Kopecký

Účastníci dramaturgického semináře Petra Hanáka, foto archiv FEMADu.

47/ FEMAD 2023

Festival mladého amatérského divadla je celostátní přehlídka ochotnických souborů, které zůstaly před branami postupu do hlavního programu celostátních, případně národních přehlídek. Právě těmto souborům je určena tvůrčí konfrontace na poděbradském FEMADu. Letos se přehlídka konala od 21. do 24. září v růžových barvách.

„FEMAD je atraktivní místo pro mladé divadelníky, kteří se zde mohou potkávat nejen s moudrostí zkušených amatérů i profesionálů, ale i se svými vrstevníky a společně formovat směřování mladého amatérského divadla,“ říká ředitelka festivalu Jana Langr.

Pro mě osobně je FEMAD místo, kde se cítím dobře. Kde se nebere nic smrtelně vážně nic, natož divadlo. Kde se každoročně setkávám se svými divadelními přáteli. Pokud to jde, tak se snažím i chodit do nějakého semináře a aktivně se účastnit besed v kruhu a hlavně diskusí v kuloárech. Na FEMADU máte totiž možnost naučit se o divadle mluvit. S laskavostí i bez zábran. Formulovat své myšlenky a vypouštět je do světa tak, aby byly srozumitelné. S pokročilou noční dobou a konzumací na baru se sice mění v abstraktní výkřiky, ale to nevadí. U snídani si to už stejně nikdo nepamatuje... Letos jsem si vybrala dramaturgický seminář s Petrem

Hanákem, hercem brněnského divadla Polárka. Petr je velmi tolerantní, naslouchající a přemýšlivý. Respektuje odlišné názory (které ho někdy nesmírně udivují) a učí těmto svým vlastnostem i ostatní.

Co se týká přehlídky jako také, z východních Čech se v programu objevily dvě inscenace. Obě původně startovaly z krajské postupové přehlídky v Červeném Kostelci a pokračovaly přes Divadelní piknik Volyně až do Poděbrad.

Tragikomedii Útulek – o tom, co se stane, když plyšová přátelství nahradí ta skutečná, přivezlo pardubické Divadlo Exil. Havlovu Ztíženou možnost soustředění nabídlo Divadlo v Roztocké z Jilemnice. Tragikomedie líčí situaci muže, jehož mysl je uvězněna v kruhu, z něhož není cesty ven. Herec Petr Křivinka si z FEMADu odvezl cenu za nejlepší herecký výkon festivalu.

Pokud máte rádi divadlo, dobrou partu a místa, která mají genius loci, je pro vás zářijové setkání v Poděbradech to pravé. Zapište si do diářů termín 12.–15. září 2024.

Kateřina Fikejzová Prouzová

48/ KRAKONOŠŮV DIVADELNÍ PODZIM 2023

Po devíti dnech skončil 54. ročník Národní přehlídky venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou. Letošní program KDP nabídl deset soutěžních inscenací, čtyři nesoutěžní a jedno tradiční odpoledne s hostem. Dramaturgie byla žánrově velmi pestrá.

Lektorský sbor pracoval ve složení Petr Jan Svoboda, Alexandr Gregar, Petra Richter Kohutová a Jaroslav Kodeš.

Východočechy zastoupil DS Kolár, Police nad Metují s inscenací Mrzák Inishmaanský, která získala nominaci na krajském Miletínském divadelním jaru.

POLICKÝ MCDONAGH

Martin McDonagh je současný britský dramatik irského původu, který se ve svých hrách velmi často inspiruje irským venkovem, jeho drsností danou tvrdou historií silně katolické země, její geografickou polohou ležící vedle protestantské a vzdělanější Anglie, kulturou vycházející z lidových tradic zemědělského a rybářského způsobu života. Života na odlehlých místech ostrova, odkud permanentně století co století emigruje inteligence v touze po lepším životě. Sám se sice narodil v Londýně, ale jeho rodiče pocházejí z Irska. On sám trávil pravidelně léto na západním pobřeží ostrova, kde se seznámil se svérázným místním dialektem, který později použil ve svých hrách.

Hra Mrzák inishmaanský patří do tak zvané Aranské trilogie (doplňuje ji Poručík z Inishmoru, Smrtky z Inisheeru). Trilogie je nazvána podle souostroví Aran, což jsou tři ostrovy (Inishmore, Inishmaan a Inisheer), ležící na západním pobřeží irské pevniny v Galwayské zátocce. Ostrovy jsou posety památkami z předkřesťanské a raně křesťanské doby. A dramatika inspiroval způsob života místních lidí. Na ostrovech se dosud mluví výhradně irsky a ještě na počátku 18. století zde díky izolovanosti od pevniny přežíval poměrně primitivní způsob života. Hra se sice odehrává až v meziválečném období (1934), nicméně některé prvky tohoto způsobu života tu najdeme stále.

Hry Martina McDonagha se vyznačují scénami explicitního násilí, vulgarismy a černým humorem, který má místy až groteskní nádechy. A to asi přitahuje inscenátory, jak na současné profesionální scéně, tak i na té amatérské, kde jsem jen letos zaznamenal dvakrát Mrzáka inishmaanského, třikrát Krásku z Leenane a dvakrát Pana Polštáře. O něčem to svědčí, co současné tvůrce k McDonaghovi táhne. Možná to, že jim jeho hry nepřipadají v dnešní době nudné, neboť výstižněji odrážejí náš pocit ze šíleného světa kolem nás.

Vybrat si kteroukoli McDonaghovu hru, u Mrzáka to

není výjimka, nadchnout se pro ni je ovšem jedna věc. Druhá pak porovnat se s ní, neboť to není vůbec jednoduché. Souboru z Police nad Metují se to podařilo pouze z poloviny. Režisér Jaroslav Souček dobře obsadil postavy hry odpovídajícími hereckými typy, zvolil interpretační postup iluzivního, psychologicky-realistického divadla, vyřešil několik prostředí hry celkem jednoduchým mobiliářem a zorganizoval dění na jevišti vcelku přehledně tak, že divák se až na drobné výjimky v ději dobře orientuje. To není málo, ale je to nedostačující vzhledem k plnému zážitku z divadla. Začnu tím nejjednodušším. Přestavby mezi obrazy včera tak nějak drhly, a to jak od těch, co měli se scénou manipulovat, tak i od zvukaře a osvětlovače. Souhra těchto lidí se moc nekonala. Další problém vidím v rozmazaných koncích obrazů a také v neorganicky, zvnějšku začleněných důzrech na národnostní problematiku. Zřetelnější artikulace herců by také nebyla na škodu. Co je však zatím v plenkách, je nedostatečné jevištní jednání všech aktérů. A to zvláště těch, kteří mají méně zkušeností. Režisér nevede herce k tomu, aby jednali – zviditelňovali, o co jim v příslušný okamžik jde. Nechává je vlastně jen říkat text, posouvá je po jevišti, aby bylo na ně vidět (v několika případech nešikovně) spoléhaje se na to, že to stačí. Slyšíme tak jen slova a vnímáme zase jen slova s nějakou přibližnou intonací. A přitom by herci potřebovali dostat činnosti, úkoly, které by více odhalily vnitřní svět postav a jejich charaktery. V takovém aranžmá, kterému se říká významové, které už samo o sobě nese nějaké sdělení o vzájemném vztahu postav, jejich náladách, postojích, touhách, přáních, a to tak, aby to pomohlo divákům vidět přesný význam slov. Ve výsledku by to umožnilo hercům plastičtější projev, který bude přirozenější a divákům dá šanci více proniknout do smyslu příběhu.

No a poslední problém, kterému se soubor a režie nevyhnula, je výklad inscenace. Jaké má téma. Jednodušeji, o čem se to hraje teď a tady. Domnívám se, že to, co se píše v programu k inscenaci (mimoходом velmi pěkném), že mezi námi možná žije daleko víc a větších mrzáků = duševně postižených než ten jeden viditelně handicapovaný a tolik vysmívaný, je pravda. Jen inscenace toto téma málo akcentuje.

Je dobře, že se soubor Kolár z Police nad Metují utkal s tímto velmi kvalitním textem, respektive s autorem, který patří do top skupiny světových divadelních autorů. A i když inscenační výsledek není jednoznačný, už samotný proces zkoušení a přemýšlení nad textem musely být velkým dobrodružstvím, které soubor, herce i režiséra do budoucna velmi obohatilo.

Jaroslav Kodeš, zdroj: Krakonošův divadelní podzim

Inscenace Mrzák Inishmaanský souboru DS Kolár, Police nad Metují, foto Ivo Mičkal.

Inscenace Mrzák Inishmaanský souboru DS Kolár, Police nad Metují, foto archiv souboru.

49/ GRAND FESTIVAL SMÍCHU 2023

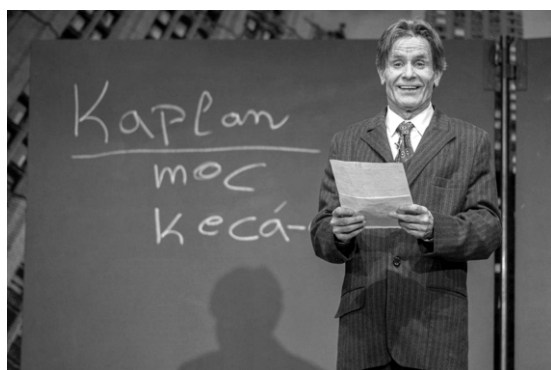
Východočeské divadlo bude od 22. do 29. ledna 2024 hostit už 24. ročník GRAND Festivalu smíchu. Předprodej vstupenek už běží. Tradičně je o ně velký zájem.

Program pardubického GRAND Festivalu smíchu, který je svým zaměřením zcela unikátní, neboť se věnuje výhradně komediálnímu žánru, podrobný program najdete na samostatném webu festivalu www.festivalsmichu.cz, kde lze vstupenky také online zakoupit. Diváky opět čeká „souboj“ sedmi nejlepších divadelních komedií, které se utkají o titul Komédie roku 2023. Další vynikající komediální představení budou moci zájemci zhlédnout v doprovodném programu či epilogu festivalu.

Do soutěžního klání se letos zapojí tři původní české hry, dvě adaptace humoristických knižních předloh a dvě klasické, lety prověřené komedie. Festivalová komise mezi sedm nejkvalitnější komediální inscenací minulého divadelního sezóny zařadila oceňovanou autorskou hru FIFTY Dejvického divadla, romantickou komedii nejen o lásce TŘINÁCTKRÁT ZA SVĚDKA v podání Slováckého divadla Uherské Hradiště, gangsterku pro celou rodinu z Divadla v Dlouhé s názvem AMBERVILLE – PLYŠOVÍ GANGSTERŮ, Shakespearův SEN ČAROVNÉ NOCI v rytmu disco ostravského Divadla Petra Bezruče, konverzační komedii BLBEC K VEČEŘI z Městského divadla Kladno, zábavný sled scének a skečů na kolejích JÍDELNÍ VŮZ souboru Činoherního studia z Ústí nad Labem a adaptaci známé knihy o záludnostech studia cizí řeči PAN KAPLAN MÁ TŘÍDU RÁD souboru Východočeského divadla Pardubice.

Soutěžní komedie bude tradičně hodnotit odborná a studentská porota, své hlasy samozřejmě opět odevzdají i sami diváci. Výsledky festivalu budou vyhlášeny v rámci závěrečného Galavečera smíchu, který v posunutém přímém přenosu odvysílá Česká televize. Slavnostním večerem diváky provede herec, scenárista a stand-up komik Petr Vydra.

Radek Smetana, PR manažer VČD

Inscenace Pan kaplan má třídu rád Východočeského divadla Pardubice, foto Petr Šedivý.

50/ CYKLUS BESEDA X SE V PŘÍŠTÍM ROCE VRÁTÍ DO KLICPEROVA DIVADLA

V příštím roce se do Klicperova divadla vrátí cyklus představení Beseda X. Diváci se mohou v únoru, březnu a dubnu těšit na tři skvělé divadelní zážitky.

Cyklus představení BESEDA X přináší divákům jednou měsíčně ve Studiu Beseda alternativnější, autorské a či dravé projekty hostujících divadel a dělá programovou nabídku Klicperova divadla zajímavější a barevnější. V minulých letech se tento cyklus potkal s pozitivním diváckým ohlasem a na poptávku po takovém druhu dramatiky reaguje i pravidelná dramaturgie Studia Beseda, která má za cíl představit hradeckému publiku práci nejmladší generace českých divadelních režisérů či čerstvých absolventů divadelních škol. Studio Beseda se tak stává místem pro poznání nejnovějších divadelních trendů a nová dramaturgie má za cíl reagovat na aktuální témata, která rezonují ve společnosti.

První inscenací z edice Besedy X v roce 2024 bude autorský stand-up Iris divadelního souboru Tantehorse. Iris je třetím dílem z inscenačního cyklu Invisible o ženách umělkyních, které z různého důvodu zmizely z centra pozornosti, nebo se do něj nikdy nedostaly. Iris je, jak název napovídá, věnován herečce Iris Kristekové, která je hradeckým divákům známá díky spolupráci na inscenacích Hana a Její pastorkyňa. Ona sama pak černohumorným a sebeironickým způsobem ve formě stand-up comedy vypráví svůj příběh o tom, jak navzdory transgeneračním traumatům a extrémní sociální situaci dokázala jít za svým snem a předávat sílu dál. Režie se ujala režisérka, choreografka, výrazná osobnost tanečního a fyzického divadla a autorka románu Baletky Miřenka Čechová. Diváci se na Iris mohou těšit 4. února 2024 ve Studiu Beseda. Začátek představení je v 19:00.

V březnu do Hradce Králové zavítá pražské A studio Rubín s autorskou inscenací Propast autorky Dagmar Fričové v režii Lucie Ferenzové. Ráno po párty se vedle sebe probudí muž a žena. Propast by klidně mohla být romantickým příběhem o dvou neznámých. Ale jak je možné milovat, když mizí ptáci, mizí les a mizí vzduch. Inscenace Propast se zabývá často hlubokou propastí jménem deprese. Přes závažné téma se ale jedná o trefnou a vtipnou studii života dnešních třicátníků, kterou zdobí mimořádné herecké výkony Jany Kozubkové a Šimona Krupy. Propast se rozevře ve Studiu Beseda 6. března 2024 v 19:00.

V dubnu přijede pražské Švandovo divadlo s inscenací Trójanky. Původní hru inspirovanou motivy z řecké mytologie napsal kmenový režisér Švandova divadla David Košťák. Ale na rozdíl od stejnojmenného Eurípidova dramatu nechává zaznít hlas obyčejných žen, těch, které se u klasiků řeckého dramatu ztraceli jako součást chóru. Inscenace sleduje osud tří žen, kterým válka vzala vše, co do té doby považovali za samozřejmé. Žen, které stojí na prahu nového života v cizí zemi. První se snaží využít možnost neznámého světa ve svůj prospěch, druhá se v zájmu přežití sblíží s nepřitelem, zatímco třetí čelí tomu, že se jí nedaří naplnit obraz, jaký od ní společnost očekává. V režii ukrajinské režisérky Anny Turlo herecky excelují Anna Grundmanová, Anežka Šťastná, Marie Štípková a Jan Grundman. Představení proběhne 2. dubna 2024 od 19:00 ve Studiu Beseda.

Všechna tři představení je možné zakoupit v cenově zvýhodněném předplatitelském balíčku, který je v prodeji od pondělí 11. prosince v předprodeji Klicperova divadla na Gočárově třídě, nebo on-line na www.klicperovodivadlo.cz.

Martin Sedláček, PR manažer KD

Inscenace Trójanky pražského Švandova divadla, foto archiv divadla.

51/ ALEXANDR GREGAR

*25. 11. 1943

Saša má narozeniny, my máme přání jediný

Saša má 80! Věřte, nevěřte. Osmdesát. Nádherný věk. Ale kdo by mu to tipnul? Saša je stále v jednom zápřahu, možná větším než kdy dřív. Hraje, režíruje, píše... Pořád v jednom kole.

Za sebe i za celé VSVD bych mu i zde, na stránkách HROMADY, rád popřál pevné zdraví, mnoho štěstí, nekonečnou potěšení z práce, spokojený rodinný život, pořád dost divadelního entuziasmu a nadšení, krásné role, režijní úspěchy, zdolané publikační výzvy – a vůbec všechno, co si jen bude přát.

Saša je mým divadelním průvodcem, mentorem, učitelem, rádcem a vzorem už po dekády. Navíc je to, stejně jako já, Třebovák! Na to se v České Třebové nezapomíná. Jsem moc rád, že Sašovi k těmto kulatinám gratulovalo na setkání s jubilanty v oblasti kultury také vedení našeho města.

Saša je Hradečák. Jeho cesta do HK byla logickým vyústěním nové doby – i jeho osobního života. A zaplaťpánbůh za to, že se Hradečákem stal. Nebýt toho, nemusela se stát obrovská spousta věcí. Protože Saša byl vždy puzen pracovat. Pracovat pro společenský život, kulturu, divadlo. Proto stál u počátků VSVD i HROMADY, proto zakládal Open Air program REGIONŮ, Matici českých divadelníků, proto pracoval v mnoha komisích a výborech. Saša je pracant.

Saša má a vždy měl co říct. Má svůj názor. Takovým lidem se stává, že vedle těch, co naslouchají, existuje i skupina těch, kteří nesouhlasí. Někdy oprávněně, jindy jen z principu, ze žárlivosti, ze závisti. Přesto nebyl Saša nikdy zlý, naopak se snažil trpělivě vysvětlovat, diskutovat, vést dialog. Hledat kompromis. Pro dobro věci.

Nejenom pro to všechno výše zmíněné je Saša držitelem mnoha ocenění včetně Zlatého odznaku J. K. Tyla, včetně Ceny ministra kultury za rozvoj divadelních a slovesných oborů, nově také Ceny Divadelních novin za publikační počin.

Saša je stále aktivním hercem a režisérem, s několika inscenacemi objíždí vlasti České, ale také zahraničí. Saša je stále vyhledávaným lektorem mnoha divadelních přehlídek. Momentálně je členem užšího pracovního týmu, který vytvořil nominační dokument pro zápis českého amatérského divadla na seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO. Saša prostě neumí zahálet. Budiž nám všem Saša inspirací.

Saša má narozeniny, my máme přání jediný: štěstí, zdraví, štěstí, zdraví – hlavně to zdraví! Dobré je, že jsi na světě, koukni, jak rádi máme tě, štěstí, zdraví, štěstí, zdraví – hlavně to zdraví!

Máme tě rádi, Sašo! Krásné narozeniny!

Josef Jan Kopecký, VSVD

Přání z Nového Bydžova

Milý Sašo, vzhledem k tomu, že podobných gratulantů k Tvému nedávnému jubileu bude na těchto stránkách nejspíš celá řada, pokusím se být stručný.

A navíc bych se nerad svým způsobem opakoval, neboť většinu toho, co bych chtěl říct, jsem Ti napsal na stejném místě již před 5 lety k Tvým „čtvrtstoletinám“. A musím konstatovat, že se toho ve vztahu k Tobě příliš nezměnilo. Stále se divím tomu, čím jsme si získali Tvou přízeň, stále to s námi během zkoušek nemáš jednoduché, stále Ti z nás přibývají další šediny, stále nás udivuješ svou energií a my Tě stále máme rádi. Rozdíl je snad jen v tom, že tu rozezkoušenou inscenaci jsi s námi dovedl šťastně k premiéře a i přes covidové období má

Alexandr Gregar.

naše společná Cesta kolem světa za 80 dní za sebou už takřka 20 repríz. A úspěšných repríz. Vždyť se nám daří z přehlídek a festivalů přivážet řadu ocenění za nejrůznější kategorie: herecké, pěvecké, režijní, hudební, kostýmní a další. To je společně s potleskem a smíchem publika také moc příjemná odměna.

Když jsme naši „Cestu“ uváděli letos 15. listopadu – 10 dní před Tvými 80. narozeninami – před domácím novobydžovským publikem, dovolil jsem si troufale přepsat text závěrečné písně a v rámci děkovačky Ti ji 4 hlavní představitelé hry odzpívali. Ty jsi ji tedy slyšel naživo, navíc jsme Ti text poté předali, ale dovol mi závěrem své gratulace, abych se s ní podělil i s čtenáři Divadelní hromady. Text sám o sobě bez muziky je jen polovičním dílem, přesto ponechávám u jednotlivých slok znaménko repetice, v níž právě zazní konkrétní titul, který jsi s námi udělal, respektive (4. sloka) snad ještě někdy uděláš. Závěrečná sloka je samozřejmě ta práci, gratulační. A tahle krátká vysvětlení pochopitelně nebyla určena Tobě, Sašo, ale Tobě, milý čtenáři. Ale už dost, v úvodu jsem slíbil, že budu stručný.

Sašo, přejeme Ti hodně a hodně zdraví, to potřebujeme nakonec všichni.

Za Divadelní spolek Jirásek Nový Bydžov, Petr Kruliš

Pozdrav z Úpice

Se Sašou se známe řadu let. Myslím, že už od dob úpických divadelních festivalů..., později pochopitelně z nejrůznějších divadelních přehlídek. Za těch několik desítek let se nikdy nenašla příležitost přetavit tuto známost ve spolupráci na tvorbě konkrétní inscenace. To se přihodilo až před několika lety v podobě Havlova Odcházení. Příležitost jediná (prozatím?), ale stála za to. Přestože se inscenace nedostalo z nejrůznějších důvodů přílišného počtu repríz, ta několikaměsíční práce na ní byla pro většinu z nás obrovskou zkušeností. Odcházení v Sašově režii byl právě ten případ, o kterém je možné tvrdit, že „už cesta je cíl“. A tak Ti za tu cestu, Sašo, děkujeme a zároveň se touto malou vzpomínkou připojujeme ke všem početným gratulantům i my, Úpičáci.

Za spolek Zdeněk Vylíčil

Pošta z Ústí nad Orlicí

Milý Sašo,
přejeme ti k tvému letošnímu krásně zakulacenému jubileu všechno nejlepší, pevné zdraví, nikdy nekončící dobrou náladu a úsměv na rtech, plnou hlavu divadelních nápadů, co nejkratší cestu k jejich realizaci a ať jsi stále mezi svými, jako na listopadovém večírku

v Malé scéně. Věž, že tě u nás vždycky rádi uvidíme, poklábosíme, sklenku vína vespolek popijeme, protože jsi stále tak trochu náš.

Viceňáci

Vše nej z pardubického Exilu

Saša Gregar začal spolupracovat s pardubickým Divadlem Exil v roce 2014 na inscenaci Mravnost – marnost, ve které si v duchu prvorepublikových filmů zahrál profesora Karase. V tomto kabaretu se na jevišti potkal s herečkou Věrou Kuncovou Pojmanovou. Díky tomuto setkání se Saša stal stálým hostem našeho souboru. Právě s Věrou ho stále můžete vidět v detektivní love story Do zdi, která za chvíli dosáhne 50 repríz nebo v komedii Cesta do Benátek. Saša s Věrou pomalu chystají další titul, takže hostování v Exilu pro Sašu zdaleka nekončí.

Milý Sašo, přeji ti za všechny Exiláky hodně zdraví, stálou energii něco dělat, uměleckou inspiraci a dobrou náladu. Ať stále tvoříš a děláš věci, které máš rád a s lehkostí opouštíš ty, které tě nebaví.

Kateřina Fikejzová Prouzová, Divadlo Exil

Oslavná píseň pro Sašu k „plnoletosti“

Víc než jedenáct let nazad
věděli jsme o někom,
kdo nás měl chuť režirovat
[: a zvali jsme na Tři v tom :]

Raději než na výlety,
nežli koukat na telku,
se Sašou před osmi lety
[: sehráli jsme Mamzelku :]

A jsou to už čtyři léta,
premiéra parádní,
jsme na Cestě kolem světa
[: a za osmdesát dní :]

Pokud můžeme být drzí
žádat Sašu o leccos,
pozveme vás, možná brzy,
[: na výlet do Zvonokos :]

Přejeme Ti v této chvíli
zdraví, štěstí, bankovky,
přejeme Ti, Sašo milý,
[: ještě dvacet do stovky :]

Starci Sašovi

Myslíme jenom na to,
že Saša je naše zlato,
že pro nás, celkem vzato,
je dobrý kamarád.

Alexandr Gregar.

Dnes je ti osmdesát,
tak jsme ti přišli popřát,
aby tě každý měl rád,
jak naše parta má!

MARUŠKA: Teda, já jsem vůbec nevěděla, co si mám
voblíct na sebe! Nebude přšet?

Hodíme se dneska trochu do gala, jejeje,
v Malé scéně kdosi slávu má.
Fousatá tvář, elegance nedbalá, jejeje
takhle přece každý Sašu zná.

LÍDA: Nojo, ale co ty kolena?

Věř, že i když klouby hrozně bolí,
i když nemůžeš v noci spát,
ta prkna jsou lék na cokoli,
jen stačí na nich hrát!

ZUZA: To my dva dobře známe, že jo Sašo?

Co se těch prken týká,
těžko se na ně zvyká.
A i když náš rejža říká:

DANA: Divadlo není jako!

BEDŘICH: Děláš to jako Maryšu v Dobrouči!

Přesto!

Svět je krásný, svět je krásný, svět je krásný
S TEBOU!!!

52/ PETR HRUŠKA

*4. 2. 1944

Narodil se 4. února 1944. Je tedy na světě celých 80 let. Úctyhodný věk, ze kterého již plných 63 let věnuje činnosti loutkového souboru v Úpici. Po celou tuto dobu, od své první loutkové hry kterou bylo Kaimovo dobrodružství, kterou s tehdejším souborem odehrál, účinkoval v mnoha loutkových představeních ve kterých odvodil nespočet pohádkových postav, ale když bylo, a dnes ještě je potřeba, tak některé postavy také odmluví.

Ovšem není to u něj jenom ta činnost loutkoherecká, ale po celou dobu jeho práce v souboru se věnuje také technickým záležitostem, které s chodem divadla a přípravou loutkových her souvisí. Ať už jde o výrobu kulís, přípravu loutek, divadelních efektů atd. Ale ani to není všechno.

Od roku 1992 doposud je také předsedou klubu loutkářů v Úpici a spolu s principálem divadla se stará o přípravu repertoáru, zájezdy souboru a vůbec jeho celkový chod.

Členové klubu loutkářů oceňují tuto Petrovu dlouholetou činnost a přejí mu k osmdesátinám hodně zdraví a ještě mnoho úspěšných loutkářských sezón.

Klub loutkářů Úpice

53/ PAVEL ŠVORČÍK

*16. 12. 1953

Tuhle rubriku nemám příliš v oblibě. Má to řadu důvodů. Jedním z nich je i to, že čas od času je třeba napsat pár řádek o někom blízkém, kterého člověk zná zpravidla mnoho let, má s ním spojených řadu nejrůznějších zážitků a většinou, je-li řeč o divadle, i bezpočet hodin na strávených při přípravě, zkoušení, realizaci i hodnocení mnoha představení. To všechno se člověku honí v hlavě, když má udělat krátký exkurz do osobnosti „oslavence“. Co vybrat? Nevím jak do toho, ale...

Zrovna nedávno jsme spolu seděli a probírali jedno představení. Při tom jsem si uvědomil rozdíl mezi Pavlem a mnou. Já na divadlo koukám očima diváka sice poučeného (snad), ale neschopného formulovat. Pavel je divákem nejen poučeným, ale hlavně znalým, schopným ono PROČ najít, srozumitelně pojmenovat a vysvětlit. Nevím jak jinde, ale u nás mnoho podobných lidí ve spolku nemáme. To, co před lety načerpal absolvováním Lidové konzervatoře pod vedením profesorů Císaře a Štěpánka i následnou spoluprací s královéhradeckými divadelníky, včetně Pepíka Tejkla, předává dál nám ostatním. A to je fakt k nezaplacení. Díky nejen za to.

Zdeněk Vylíčil, Divadlo Úpice

Pavel Švorčík.

54/ JANA PORTYKOVÁ

*18. 9. 1963

Snažil jsem se vybavit, kdy jsem se s Janou seznámil. Přesný rok se mi ale určit nepodařilo. Tipuju plus mínus přelom tisíciletí. Každopádně to bylo díky Pepíkovi Tejklovi.

Intenzivně jsme se s Janou poznali v roce 2013, kdy mne zachránila. Nebo minimálně zachránila mé duševní zdraví. Pracoval jsem v té době jako ředitel základní školy, měl jsem úžasné žáky, skvělé kolegy, rozumného zřizovatele... Jenom rodiče našich žáků (a samozřejmě ne všichni, rozhodně ne většina, ale zase málo jich nebylo) se „nepovedli“. Když za mnou přišla první maminka, že její syn bude mít jinou známku na vysvědčení, než jakou mu oznámil jeho učitel, byl jsem v šoku. Byl jsem zaskočený. Nátlak, vydírání, výhrůžky. To jsem do té doby nezažil. Když přišli další rodiče v podobné situaci, už jsem nebyl zaskočený jen čím dál tím víc našťvaný a nespokojený, v jaké společnosti žijeme, co je v ní možné, kam jsme to dopracovali. A tehdy jsem si takto postěžoval Janě na terase hradeckého divadla Drak během Audimaforu. A za 14 dnů mi nabídla práci. A já šel.

V roce 2013 se stala Jana mou šéfkou v hradeckých Jesličkách – a já jsem jí neskonale vděčný. Nejenom za záchranu duševního zdraví, ale za vše, co mě naučila, co mi ze sebe dala, co jsem s ní mohl prožít, kolik příležitostí mi nabídla. Děkuju!

S Janou jsem se ocitl na jevišti bok po boku jen jednou jedinkrát, když jsem naskočil (tuším za Vojtu Vodochožského) do Dámské šatny. Ano, do Dámské šatny. Ale nehrál jsem ani jednu ze čtyř hereček, hrál jsem dopsanou roli homosexuálního inspicienta. Dokonce snad mám za tuhle roli cenu z Klicperova Chlumce, pokud se nepletu. Přestože to byla jediná role, mohu říct, že Jana je klidná síla. Že v souboru šíří klid, pohodu, že zbavuje kolegy nervozity, že dodává jistotu a sílu.

(Vlastně jsme byli kolegy ještě jednou. Ve Vltavínkách, opět v režii Jardy Pokorného. Já v roli moderátora, ona v roli maskérky. Též hezká vzpomínka!)

Janu jsem měl to štěstí několikrát režírovat. Nezapomenu na její Raněvskou ve Višňovém sadu či neopakovatelnou Veroniku Houllíovou v Bohu masakru. Její žitkovskou bohyni či průvodčí v Kupé story. Jana je obrovsky poctivá herečka, vždy připravená, nediskutující o výkladu situací či psychologii postavy, fixující a plnící pokyny. Zároveň osobnost, která při vstupu na jeviště rozlije svou energii nejenom na jevišti, ale i v hledišti. Paní herečka, kvůli které chce být režisér poctivý a vždy připravený, aby ji nezklamal. Dáma. Persona. Herečka, která si poradí s jakoukoli emocí. Uvěřitelná, opravdová, autentická.

Nemohu zapomenout na Nedáme se! Projekt, který byl určen seniorům, jež měl naučit bránit se šmejdům. Projedli jsme s tímhle divadelně-edukativním kusem celou republiku. Strávili mnoho a mnoho hodin v autě,

iv kuchyňce přípravou chlebičků pro diváky, po hotelích. V divadelních šatnách. Mnoho hodin jsme si povídali, poznávali se, diskutovali, shodovali a neshodovali se. To byly krásné dva (či dokonce tři!) roky na cestách. Hradec, Nymburk, Olomouc, Šumperk, Ústí nad Labem, Ostrava... Super to bylo.

Jana je také tou, co mi dala důvěru a poprvé mne vzala do poroty přednesu – ale také scénického tance. Od ní jsem se učil lektorovat tyto disciplíny. Ona mi byla učitelkou.

Janě zkrátka vděčím za mnohé. Proto mi dovolu, abych ji za nás všechny, co ji známe, popřál k jejím kulatinám mnoho zdraví, štěstí, spokojenosti a dobrých, vděčných žáků. Nejenom v Jesličkách. I těch, pro něž je Jana prostě vzorem.

Josef Jan Kopecký

Jana Portyková.

d | Volné
sdržení
východočeských
divadelníků

55/ PROPAGAČNÍ DESATERO

Propagace – to je v dnešní době téma každého souboru. Jak na to? To se snažil do svého destara shrnout Tomáš Čivrný, šéfredaktor portálu Divadelník.cz. Tomáš vystudoval Střední odbornou školu multimediálních studií. Rok studoval DAMU na katedře produkce. V současné době vede marketingové oddělení společnosti Bikers Crown.

Ještě předtím, než se pustíte do čtení tohoto desatera, mějte prosím na paměti několik věcí. Sestavené desatero je jakýmsi obecným pojetím a pojmenováním možných způsobů propagace. Každý soubor je jiný, každý působí v jiném městě či obci a každý tvoří jiný typ inscenací, co do žánru, zpracování a samozřejmě i kvality. Každý soubor oslovuje i jinou skupinu lidí (diváků). To, co v rámci propagace zafunguje souboru A, již nemusí fungovat souboru B.

1 – Stanovte si cíl: Čeho chci propagaci dosáhnout?

Stanovte si jasný cíl, čeho chcete propagaci dosáhnout. Je cílem zvýšení návštěvnosti na domácí scéně? Nebo je cílem zajištění většího počtu zájezdů? Nelze se plně soustředit na všechno a už vůbec ne v jeden moment.

2 – Vytvořte propagační materiály

Vytvořte propagační materiály (plakáty, letáky, brožury). Pokud pro tvorbu plakátů nemáte dostatečné grafické znalosti, můžete využít volně dostupné online nástroje, které vám pomohou vytvořit profesionální vzhled díky přednastaveným šablonám, do kterých jednoduše vložíte potřebné informace. Takové materiály a příspěvky tvořte a zveřejňujte zavčas. Plakát poutající na premiéru zveřejněný na Facebooku den před termínem uvedení má velmi malou šanci na přilákání zástupu diváků. Pusťte ho do éteru před premiérou alespoň s měsíčním předstihem. Při tvorbě materiálů myslte na důležité informace – kdy, kde, kdo a co. Nezapomeňte připsat telefonní či e-mailový kontakt pro rezervace vstupenek, uveďte webové stránky souboru a i profily na sociálních sítích, kde lidé mohou získat více informací.

3 – Využijte on-line svět

Mějte webové stránky a udržujte je aktuální, ved'te profil spolku na Facebooku a snažte se k němu přilákat nové sledující. Samozřejmě lze využít i další sociální sítě (Instagram, Youtube, TikTok) ale opět platí, že nemá smysl v jeden moment „honit“ všechno najednou. Začněte postupně a propagační kanály nabalujte. Když rozjedete jeden a dostanete jeho správu pod kontrolu, najdete si v tom systému, pusťte se do druhého kanálu-sítě. Prezantujte, na čem zrovna pracujete, vezměte sledující do pomyslného zákulisí souboru – dokumentujte vaši činnost (na zkouškách, brigádách, zájezdech).

4 – Prezantujte se i off-line, po okolí

Pokud chcete vyšší návštěvnost na domácí scéně, využijte všechny možné a dostupné prostředky. Kontakujte noviny/zpravodaj ve vašem působišti i v blízkém okolí, rádia v kraji, regionální televize nebo obecní rozhlas. Požádejte je o prezantaci vašeho programu. Dost možná budete muset slevit ze svých představ a požadavků, ale berte zavděk tím, co protistrana bude ochotna poskytnout. Cokoliv je lepší než vůbec nic. Oslovte školy, školky, knihovnu či další zájmové organizace – poproste je o vyvěšení plakátu, pozvěte je na představení. Nechtějte jen brát, ale i něco nabídněte jako protislužbu – hromadnou slevu, přednostní rezervaci míst v sále. Jde o střípky. Tu a tam větší, tu a tam menší. Když je poskládáte dohromady dříve či později se to projeví.

5 – Věnujte propagační práci trpělivost

Mějte trpělivost! Nic nevyroste ze dne na den. Kontaktovali jste rádio již dvakrát a bez odpovědi? Pošlete to i po třetí, případně získajte telefonní kontakt a zavolejte nebo se zastavte osobně. Neozývá se pořadatel, kterému jste poslali nabídku představení? Zkuste jeho kolegu, kolegyni. Připomeňte se. Oslovte je na Facebooku. Je to otravné? Často být může. Je to unavující až demotivující? Často být může. Bojujte!

6 – Vymačkejte maximum z hodnocení z přehlídek

Využívejte ohlasů a získaných ocenění od porotců/novinářů/kritiků. Nahrajte na webové stránky spolku pdfko, sken či přepis hodnocení z přehlídky. Stačí i krátký, ale zato výstižný úryvek. Prezantujte to i na Facebooku/Instagramu. Zvýší to důvěryhodnost vaší produkce a může to vzbudit zájem a pozornost u pořadatelů i diváků.

POZOR: V případě přepisu požádejte o svolení autora/organizátory přehlídky.

7 – Šiřte účelně videozáznamy

Mějte videozáznam představení, pošlete ho pořadatelům spolu s dalšími informacemi, když se ucházíte o štaci. Poskytněte pořadatelům co nejvíce informací pro bližší představu o kvalitě představení, o způsobu vaší práce. Dejte jim to na zlatém podnose. Pokud to umožňuje autorská licence, tak z videozáznamu představení udělejte i krátkou video upoutávku a opět ji využijte kde to jen lze.

8 – Vsad'te na pravidelnost

V propagačních aktivitách buďte pravidelní, udržujte kontakt s vaším publikem. Ať už s tím v sále na domácí scéně, tak s publikem (sledujícími) na sociálních sítích. Po každém domácím představení nabídněte divákům termíny repríz dalších titulů vašeho repertoáru na malém letáčku. Získejte od nich e-mailové adresy a pošlete jim pozvání do mailu. Tím jdete divákovi naproti. Divák nemusí hledat, co, kdy a kde hrajete. Dostane to do e-mailové schránky a může se k tomu kdykoliv snadno vrátit, přeposlat přátelům apod. Vy si budete

postupně budovat e-mailovou databázi a s každou novou adresou budete svoji nabídkou oslovovat čím dál více lidí.

9 – Inspirujte se

Sledujte spolky nejen z vašeho okolí, ale ideálně i z jiných koutů republiky. Inspirujte se. Zapojte se do Facebookové skupiny „Amatérské divadlo nejen v Praze“ – a sledujte aktivity ostatních. Vyhledejte a zapojte se do Facebookových skupin v oblasti vašeho působení („Kulturní akce na Třeboňsku“, „Akce Nymburk a okolí“). Tu a tam ve skupině prezentujte i svoji činnost.

10 – Rozdělte a spolupracujte

Veškerou propagační činnost nemusí na bedrech nést jedna osoba. Úkoly si rozdělte, zapojte mladší část souboru. Nechte je tvořit, nechte je přinášet nápady a buďte jim otevření. Platí, že dokud daný nápad ne-

zkusíte, nevíte, zda a jak bude či nebude fungovat. Věta: „Tohle jsme zkusili před 5 lety a nic nám to nepřineslo,“ je šílený zabiják. Zabiják nápadů a snažení. Pět let je dlouhá doba, tentokrát už to může zafungovat zcela jinak. Zhodnoťte předchozí kroky, poučte se z chyb, udělejte drobné změny a zkuste to znovu. Zkusit se má (téměř) všechno.

Bonus – Využijte Divadelník.cz

Sledujte Divadelník.cz, posílejte na redakční e-mail plakát, fotky a text určený ke zveřejnění nebo si klidně napište o rozhovor k vámi chystané premiéře. Jsme tu pro vás! E-mail: redakce@divadelnik.cz

Tomáš Čivrný

Tomáš Čivrný.

